Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

50.26

PLANLÆGNINGSRAPPORT nr. 55

Sten- og jorddiger
i hovedstadsregionen

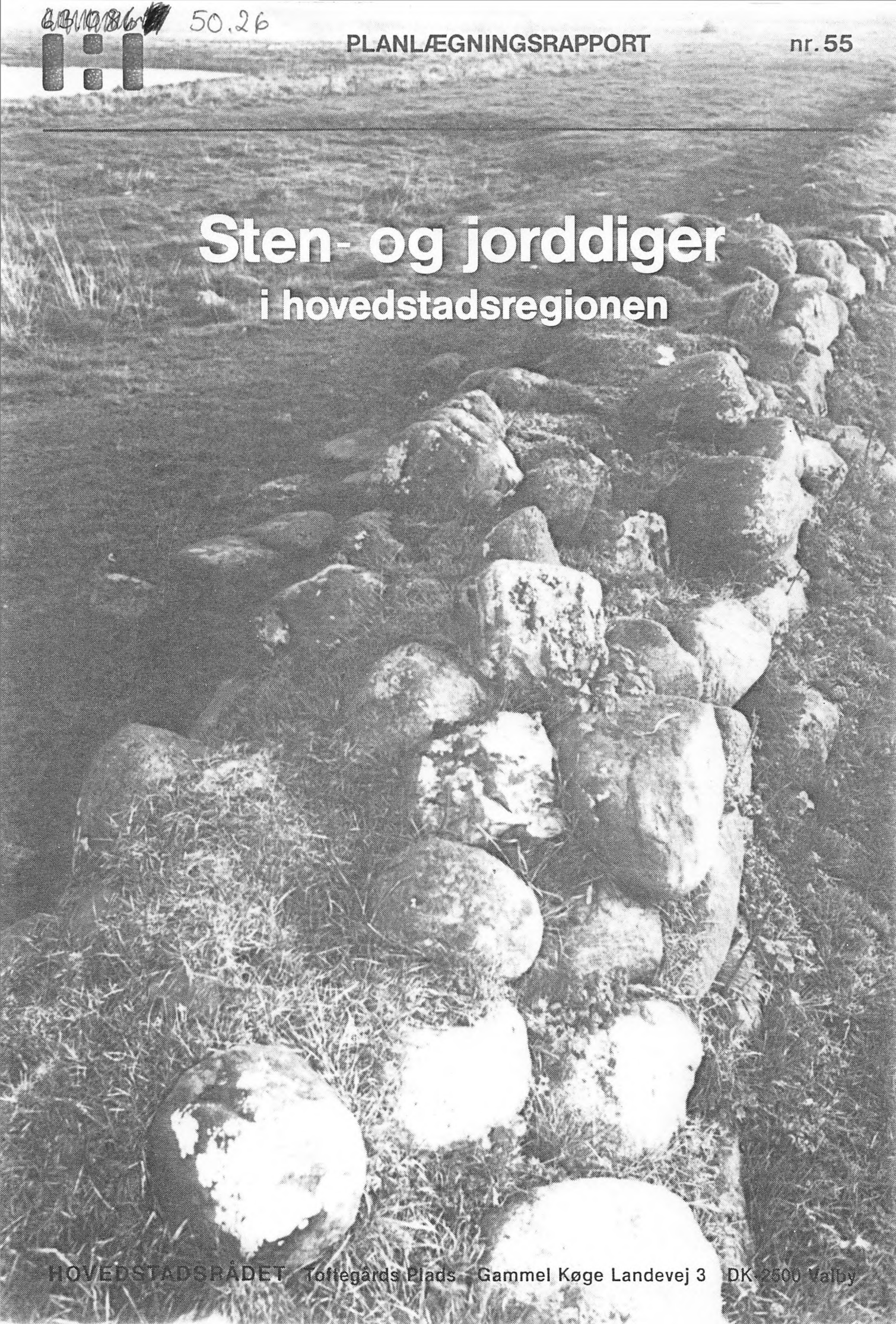

HOVEDSTADSRÅDET Toftegårds Plads Gammel Køge Landevej 3 DK-2500 Valby

Planlægningsrapport nr. 55
FORORD

STEN- OG JORDDIGER I HOVEDSTADSREGIONEN

Hovedstadsregionens sten- og jorddiger er vigtige kulturhistoriske spor. Sten- og jorddigerne hegner regionens fredsskove og inddeler agerjorden i forskellige størrelsesenheder og strukturer. Sten- og jorddigerne giver hermed oplysning om jordreformer og tidligere tiders ejendoms- og dyrkningsmæssige forhold. Sten- og jorddigerne er med deres bevoksninger ofte de eneste udyrkede områder i agerlandet. De er derfor også vigtige levesteder for det vilde dyre- og planteliv. En særlig betydning har stendigerne for den plantegruppe, som kaldes laver. Mange lavarter vokser kun på klipper - og stendiger! Endelig er sten- og jorddigerne med deres levende hegn et væsentligt landskabselement i det åbne land.

I takt med indførelsen af mere rationelle driftsformer i landbruget og anvendelsen af større maskiner er et meget stort antal sten- og jorddiger blevet sløjfet. Der er derfor et påtrængende behov for at sikre de nuværende diger.

I Hovedstadsrådets Regionplan 1989 hedder det i de regionplanmæssige retningslinier, at "Kulturspor, som ikke er beskyttet gennem bestemmelserne i naturfredningsloven, d.v.s. levende hegn, sten- og jorddiger og alleer, skal søges bevaret."

Nærværende registrering af udstrækningen, beliggenheden og tilstanden af regionens sten- og jorddiger og deres bevoksningsmæssige forhold, vil kunne indgå som planlægningsgrundlag for initiativer til sikring og pleje af regionens diger.

Rapporten er udarbejdet på baggrund af besigtigelse af ca. 4.500 sten- og jorddiger. Registreringens hovedresultater er, at der endnu findes mange diger af stor kulturhistorisk betydning i regionen. Når der ses bort fra plantegruppen laver, er der hovedsagelig fundet almindelige plantearter på digerne. Der er fundet meget få gamle kulturplanter ("levende fortidsminder") og meget få sjældne eller rødlistede plantearter. Digernes tilstand er generelt dårlig, og der er således behov for en plejeindsats på mange diger, hvis deres kulturhistoriske og landskabelige værdier skal fastholdes.

Hugo Marcussen
Plandirektør

November 1989

Planlægningsrapport nr. 55

Registreringen af sten- og jorddiger i hovedstadsregionen er udført af Erik Hauerberg og Henry Nielsen, Køge Museum, for Hovedstadsrådets plan- og miljøforvaltning. Undersøgelsen af laver er foretaget af Vagn Alstrup, Institut for Økologisk Botanik.

Rapporten er udarbejdet i samarbejde med Hovedstadsrådets funktionsområde 8.

Forsidefoto: Sten Moeslund/Hovedstadsrådet
Øvrige fotos: Erik Hauerberg

Planlægningsrapport nr. 55: "Sten- og jorddiger i hovedstadsregionen".

Hovedstadsrådet 1989
ISBN 87 7727 004 5
ISSN 0902-4557

Planlægningsrapport nr. 55
INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	REGIONAL OVERSIGT OVER STEN- OG JORDDIGER	side 5
1.1	Rapportens opbygning og indhold	5
1.2	Beskyttelse af sten- og jorddiger	6
1.3	Registrering af sten- og jorddiger	8
1.4	Karakteristiske diger	10
1.5	Planter på sten- og jorddiger	12
1.6	Regionens diger - kulturhistorie	14
1.7	Regionens diger - botanik	16
2.	KOMMUNEFORDELT OVERSIGT OVER STEN- OG JORDDIGER	side 19
2.1	Kommuneopslag	19
3.	REGISTRERING AF STEN- OG JORDDIGER	side 95
3.1	Registreringens hovedfaser	95
3.2	1. fase - Kortlægning	95
3.3	2. fase - Skemaudformning	95
3.4	3. fase - Besigtigelse og fotoregistrering	102
3.5	4. fase - Opmåling, optælling og vurdering	104
3.6	Beskrivelse af digetyper	107
3.7	Lav (lichéner) på stendiger	110
3.8	Pleje af diger	111
3.9	Øvrige resultater	113

Planlægningsrapport nr. 55
INDHOLDSFORTEGNELSE

FORTEGNELSE OVER KOMMUNEOPSLAG OPSTILLET AMTSVIS side 20

Københavns amtskommune	Dragør	20
	Høje-Tåstrup	22
	Ishøj	24
	Ledøje-Smørum	26
	Søllerød	28
	Tårnby	30
	Værløse	32
Frederiksborg amtskommune	Allerød	34
	Birkerød	36
	Farum	38
	Fredensborg-Humlebæk	40
	Frederikssund	42
	Frederiksværk	44
	Græsted-Gilleleje	46
	Helsinge	48
	Helsingør	50
	Hillerød	52
	Hundested	54
	Hørsholm	56
	Jægerspris	58
	Karlebo	60
	Skibby	62
	Skævinge	64
	Slangerup	66
	Stenløse	68
	Ølstykke	70
Roskilde amtskommune	Bramsnæs	72
	Greve	74
	Gundsø	76
	Hvalsø	78
	Køge	80
	Lejre	82
	Ramsø	84
	Roskilde	86
	Skovbo	88
	Solrød	90
	Vallø	92

1. REGIONAL OVERSIGT OVER STEN- OG JORDDIGER I HOVEDSTADSREGIONEN

1.1 Rapportens opbygning og indhold

Rapportens hovedinddeling

Rapporten omhandler registrering af sten- og jorddiger i det åbne land, og omfatter 37 af hovedstadsregionens kommuner. 13 kommuner indgår ikke i registreringen da disse kommuner vurderes at være næsten helt bebygget. Rapporten omhandler sten- og jordigernes anlæg og deres vegetationsmæssige forhold, og den indeholder derfor både en kulturhistorisk og en botanisk registrering. Rapporten er opbygget i 3 kapitler og struktureret således, at den regionale oversigt over sten- og jorddigerne bringes i kapitel 1. I kapitel 2 er foretaget en kommunevis opgørelse og beskrivelse af de registrerede sten- og jorddiger. Kapitel 3 indeholder registreringsmetode og klassifikationssystem samt en beskrivelse af regionens sten- og jorddigetyper.

Regional oversigt

Kapitel 1 redegør for de regionplanmæssige retningslinier og de lovgivningsmæssige initiativer for beskyttelse af sten- og jorddigerne, samt for nødvendigheden af at foretage en registrering som dokumentation af de kulturhistoriske spor og botaniske levesteder. Der nævnes eksempler på karakteristiske diger i regionen, både med hensyn til digernes opbygning, funktion og vegetation. Endelig vises nogle regionale forskelle i de kulturhistoriske og botaniske resultater opgjort på kommunebasis.

Kommunefordelt oversigt over sten- og jorddiger

Kapitel 2 er en kommunevis gennemgang af sten- og jorddigeregistreringen. I opslagsform gennemgås de 37 kommuner, hvor der er foretaget en registrering. Der redegøres for antal, samlet længde samt for digernes fordeling i kommunen. Dernæst gives der en karakteritik af kommunens diger. Vurderingen af digerne i de enkelte kommuner opgøres og områder og/eller enkelte diger fremhæves, enten på grund af deres kulturhistoriske eller botaniske værdier. Endeligt beskrives diger, hvor der er foretaget en særlig undersøgelse af lavfloraen.

Registreringsmetode

Kapitel 3 indeholder en gennemgang af de fire hovedfaser i registreringsforløb og metodik: Kortlægning, skemaudformning, besigtigelse og vurdering af digerne, og endelig indtegning af de registrede diger på kommunekort. Der gives en beskrivelse af de forskellige digetyper, og der redegøres for stendigernes betydning for lavfloraen. Principperne for digernes pleje gennemgås, og endelig indeholder kapitlet en gennemgang af registreringens øvrige resultater.

1.2 Beskyttelse af sten- og jorddiger

Kulturhistorisk regional planlægning

I den kulturhistoriske del af fredningsplanlægningen er der udpeget områder med særlige kulturhistoriske interesser, og der er udarbejdet en regiondækkende beskrivelse af den kulturhistoriske udvikling og de historiske interesser. For de kulturhistoriske interesseområder er der udarbejdet regionplanmæssige retningslinier, som angiver, hvorledes de kulturhistoriske spor i landskabet skal søges sikret. Der er også retningslinier for, hvorledes kulturspor i det åbne land iøvrigt bør søges beskyttet. Til de kulturspor, som findes i det åbne land såvel inden for som uden for de udpegede interesseområder, hører sten- og jorddiger.

Sten- og jorddiger som kulturhistoriske spor

For at beskytte afgrøderne mod fritgående husdyr og vildt har indhegning af dyrkningsjord med sten- og jorddiger fundet sted, siden dyrkningsjorden blev stedfæstet og fik blivende karakter. Af skriftligt materiale fremgår, at allerede i Jyske Lov indføres kollektiv hegningspligt om vangene. I en skovforordning fra 1670 indføres bestemmelse om indhegning af jagtskov, og i forordning om "Steengierders indrettelse i Danmark" fra 1695 påbydes de tidligere risgærder udskiftet med stengærder for at beskytte skovene mod ødelæggende gærdselshugst. I slutningen af 1700-tallet gennemføres de store landboreformer. Med udskiftningen blev hver ejendom hegnet særskilt med sten- eller jorddiger, som i stor udstrækning blev beplantet. Jordernes udskiftning kunne ske efter forskellige principper alt efter jordernes bonitet og ejernes sociale forhold. Skovene hegnedes også med diger og blev sikret som fredskov uden græsning i 1805. Som noget ganske særligt kan nævnes, at mange af kirkegårdsdigerne kan tilbageføres til middelalderen opført samtidig med kirkerne. Der knytter sig derfor stor kulturhistorisk interesse til sten- og jorddiger, der vidner om tidligere landbrugs- og ejendomsforhold.

Biologisk regional planlægning

I den biologiske del af fredningsplanlægningen er der udpeget biologiske interesseområder for dyre- og plantelivet i form af kerneområder og spredningskorridorer. De biologiske interesseområder er optaget i regionplanen, og i de tilknyttede regionplanmæssige retningslinier er angivet, at de biologiske interesseområder skal søges bevaret og forbedret, ved bl.a. naturpleje og naturgenopretning. Der gøres også opmærksom på betydningen af at bevare småbiotoper, herunder levende hegn, i det åbne land iøvrigt.

Sten- og jorddiger som levesteder for planter og dyr

Der knytter sig store biologiske interesser til sten- og jorddiger. Mange dyr finder føde eller gemmer sig imellem stenene, og mange steder er sten- og jorddiger de eneste udyrkede zoner i det intensivt dyrkede agerland. De udgør derfor vigtige biotoper for det vilde dyre- og planteliv. Til stendigerne knytter der sig særlig botanisk interesse, idet nogle planter er specielt knyttet til stenene. Det gælder bl.a. visse mosser og bregner, men især en stor gruppe af laver,

som udelukkende vokser på sten. Laverne har oprindeligt været meget talrige og udbredte; de mange sten i landskabet gav gode spredningsmuligheder og mange levesteder for laverne. Bortset fra kystegne med stenede strandbredder findes stenboende laver nu næsten kun på stendigerne.

På de lysåbne sten- og jorddiger kan også findes sjældne arter af planter, som egentlig hører til i anden vegetation (f.eks. overdrev), men som her har fundet sig et voksested.

På stendiger i landsbymiljøer, især omkring kirkerne, kan der findes gamle kulturplanter, de såkaldte "levende fortidsminder". Enkelte af disse arter er stadig ret almindelige f.eks. Tandbæger, Svaleurt, Matrem og Marts-Viol, men langt de fleste er nu sjældne, og flere er direkte truet af udryddelse i Danmark. Levende fortidsminder er bevaringsværdige, da de vidner om stedets kulturhistorie gennem århundreder, men alt for ofte bliver de fjernet ved hårdhændet restaurering eller ved for intensiv renholdelse af digerne og deres umiddelbare omgivelser.

Stengærder og jordvolde i tilbagegang

Landbrugets effektivisering har medført nedlæggelse af mange sten- og jorddiger i forbindelse med ejendomssammenlægninger og arrondering af dyrkningsjorderne. En kulturhistorisk undersøgelse af udviklingen i småbiotopsmønsteret foretaget af Roskilde Universitetscenter i årene 1980-1986 i 5 områder i Østdanmark viser, at 70% af digerne er forsvundet i løbet af en 100-årig periode, samt at den nuværende tilbagegang af digerne sker med 2% om året. Der har derfor længe været behov for at foretage en generel beskyttelse af stendiger og jordvolde.

Skærpelse af naturfredningslovens fortidsmindebestemmelser i nyt lovforslag

I forbindelse med revision af naturfredningsloven ønskes der gennemført en generel beskyttelse af sten- og jorddigerne. Ifølge udkast til forslag til Lov om Naturbeskyttelse af 11. juli 1989, beskyttes sten- og jorddiger, såfremt de er optaget på Geodætisk Instituts 4 cm kort. Andre sten- og jorddiger kan beskyttes, såfremt ejeren gøres bekendt med deres tilstedeværelse. Vedtages denne lov i sin nuværende form, vil en meget stor del af stendiger og jordvolde være beskyttet mod nedlæggelse. Desuden foreslås det, at amterne får ret til at foretage pleje.

Pleje

Beskyttelse af digerne indebærer ikke nogen pligt for ejeren til at vedligeholde digerne. På mange af stendigerne vil bevoksningen have behov for pleje. De lysåbne stendiger med overdrevsvegetation, diger med bevaringsværdige kulturplanter som de såkaldte "levende fortidsminder" og lavbevoksede stendiger bør friholdes for tilgroning af vedplanter. Desuden vil mange levende hegn have gavn af en udtynding i vegetationen, eller beskæring ved f.eks. styning af Pil og Poppel. En nærmere omtale af principperne for pleje af sten- og jorddiger samt deres vegetation fremgår af rapportens kapitel 3.

1.3 Registrering af sten- og jorddiger

Registrering af stendiger og jordvolde

Hovedstadsrådet har i den regionale planlægning lagt vægt på beskyttelse af de kulturhistoriske spor i landskabet samt på at sikre de biologiske levesteder i det åbne land. Hovedstadsrådet har derfor, for at forbedre planlægningsgrundlaget og skaffe baggrund for initiativer til sikring og pleje af sten- og jorddigerne, ønsket at foretage en regiondækkende registrering af sten- og jorddiger. Registreringen er foretaget med Amtsmuseumsrådene som konsulenter. Denne registrering skal bl.a. ses som en fortsættelse af de naturtyperegistreringer, Hovedstadsrådet tidligere har gennemført.

Registreringens formål er at tilvejebringe en dokumentation for digernes tilstedeværelse, deres nuværende udstrækning, tilstand og type samt deres bevoksning med levende hegn, urter og laver. Registreringen er foretaget kommunevis i det åbne land. Kommuner domineret af bymæssig bebyggelse er ikke medtaget i registreringen.

Udgangspunktet for registreringen har været Geodætisk Instituts 4 cm kort (1:25.000). Langt de fleste diger findes på kortmaterialet, dog er kortlægningen ufuldstændig i skovområder. Kortene skelner ikke altid skarpt imellem levende hegn og diger, og det angives heller ikke, om digerne er stensatte, og toftediger er ikke registreret på Geodætisk Instituts 4 cm kort. Registreringen er derfor først foretaget som kortregistrering, derefter som en feltregistrering, hvor alle de kortlagte diger besigtiges og fotograferes.

Kortregistrering

Ved kortregistreringen indtegnes digernes forløb på kort 1:25.000, og længden af de eksisterende diger opgøres. De kortlagte linieforløb kan bestå af dele med forskellig tilstand og/eller af forskellig type. Sådanne digestykker udgør de enkelte nummerede diger i registreringen. Antallet af "digestykker" i en kommune vil derfor som regel overstige antallet af digernes linieforløb på kortet.

Besigtigelse

Ved besigtigelsen er anvendt 2 skemaer: et kulturhistorisk og et botanisk. Her samles alle oplysninger om digerne (dimensioner, tilstand, type, bevoksning m.m.). Der anvendes en opdeling af digerne i følgende typer: Jorddige, ensidigt stendige, tosidigt stendige, stengærde, mur samt "andet".

Fotoregistrering

Fotoregistreringen er en vigtigt dokumentationen af digernes tilstedeværelse og nuværende udstrækning. Derfor fotograferes digets forløb ved besigtigelsen, evt. fotograferes digets opbygning og/eller materialer. Alle de besigtigede diger, hvortil der hører et udfyldt skema, vedlægges således minimum ét foto.

Botanik

En del af digerne er registreret botanisk, d.v.s. at sjældne og karakteristiske plantearter er eftersøgt. Nogle diger med dominerende vegetation af lav er udvalgt til en undersøgelse af lavfloraen.

Vurdering

På grundlag af de samlede oplysninger på skemaet vurderes diget. Vurderingen gives efter en skala med 4 kategorier (I-IV), hvor kategori I er diger af største betydning, mens kategori IV er diger af potentiel betydning. Hvis diget også er besigtiget botanisk, gives en vurdering efter samme skala, dog med andre kriterier end de kulturhistoriske.

Terminologi

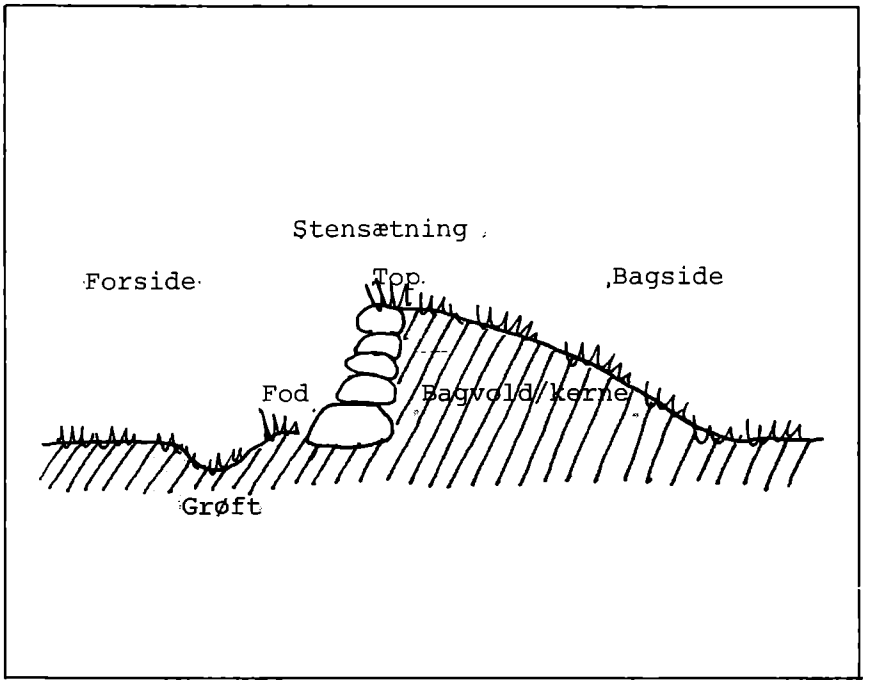

Ensidigt stendige, opbygning

Det kulturhistoriske skema er opbygget, så det nemt kan udfyldes i felten, d.v.s. med rubrikker til afkrydsning af de fleste oplysninger. Nogle oplysninger er dog angivet med korte sætninger, der beskriver specielle tilstande og indgreb ved diget. Her er anvendt en fast terminologi, for at tydeliggøre placeringen af eventuelle specielle tilstande på eller ved diget. Figuren ovenfor viser et typisk stendige, hvor den anvendte terminologi er indføjet.

1.4 Karakteristiske diger

Eksempler på digetyper

For at give et indtryk af de forskellige karakteristiske diger i regionen, er der i dette afsnit vist tre forskellige typiske diger. Digerne er valgt på baggrund af både type (opbygning) og klassifikation (funktion). Nummeret i parentes henviser til digets lokalisering på de respektive kommuneopslag. For en nærmere beskrivelse af samtlige digetyper og klassifikation henvises til afsnit 3.5 og 3.6.

Skovdiger - Stendiger

Som eksempel på et skovdige af sten er valgt et dige i østbrynet af Knurrenborg Vang (nr. 2 i rapportens opslag for Fredensborg Humlebæk kommune). Diget er velbevaret, ligesom de fleste andre skovdiger i regionen. Skovdiger er ofte mere markante end de øvrige diger. De fleste skovdiger er ensidige stendiger med en stensætning ud imod tilliggende marker. De er oftest sat med ukløvede marksten og er sjældent stærkt sammenskredne eller udsatte for direkte indgreb. Stort set alle skovdiger har haft grøfter langs siden, og de oprindelige grøfter kan stadig ses. Også selve digerne er ofte velbevarede, og de er derfor generelt vurderet højere end de øvrige diger. Skovdiger med stensætning findes i de fleste kommuner, dog undtaget, hvor skovbrynene i stedet har markante jorddiger.

Udskiftningsdiger - Stendiger

Som eksempel på et typisk stensat udskiftningsdige er valgt et dige ved Bolund (nr. 3 i rapportens opslag for Gundsø). Det er sammenskredet enkelte steder. Hvor stensætningen er intakt er lav dominerende. Der er kun registreret ganske få stensatte udskiftningsdiger, hvor stensætningen er synlig i hele digets udstrækning. De fleste er som det viste eksempel delvis dækket af jord, sand og græstørv eller sammenskredet. Mange udskiftningsdiger er desuden med tiden blevet delvis begravet på de lavtliggende steder, mens de kan være blevet mere markante på bakketoppe. Årsagen er, at terrænet er blevet udjævnet på grund af mange års pløjning. Udskiftningsdigerne er derfor sjældent så markante som skovdigerne, og der er desuden registreret langt flere indgreb som f.eks. påkastede sten, for tæt pløjning, overkørsler og direkte gennembrud. Enkelte steder er endda hele strækninger fjernet. De stensatte udskiftningsdiger findes især i regionens nordlige og vestlige dele. Specielt kan fremhæves mange af kommunerne omkring Roskilde Fjord.

Jorddiger

Som eksempel på et jorddige er valgt et udskiftningsdige nord for Hårlev i Vallø kommune. Diget er karakteristisk både i bevoksning og dimensioner og har en maximumhøjde på 60 cm. Jorddiget er den mest udbredte digetype i regionen, og de udgør flertallet af både udskiftningsdiger, ejerlavsgrænser, sognegrænser samt en stor andel af skovdiger. Jorddiger varierer meget, både med hensyn til størrelse og tilstand. Jorddiger i skovbryn er generelt de mest markante og bedst bevarede. Der er registreret mange forskellige indgreb, især er tæt pløjning en trussel, der kan reducere eller helt sløjfe mange jorddiger.

Skovdige

Udskiftningsdige/stendige

Jorddige

1.5 Planter på sten- og jorddiger

Småbiotoper

Diger er en kulturskabt biotop, og vegetationen på digerne er ofte stærkt påvirket af landbrugets og skovbrugets driftsformer. Planterne kan repræsentere omgivelsernes nuværende eller tidligere naturlige vegetation. Digerne forløber for en stor dels vedkommende gennem det opdyrkede land og er derfor af betydning som småbiotoper, det vil sige levesteder for dyr og planter, som ellers ikke kan trives i landbrugslandet. Undersøgelsen har vist, at at de fleste diger er artsfattige med få vidt udbredte arter. Digerne er sjældent voksested for overdrevsarter, men diger i skovbryn rummer ofte mange typiske skovplanter.

Levende hegn

En stor del af digerne i det åbne landskab er beplantede eller har en naturlig vedplanteflora. Mange af digerne blev tilplantede med vedplanter, der kunne benyttes til hegning eller til gavntræ. De fremstår som levende hegn. Tjørn og Slåen er karakteristiske hegnsplanter, som er blevet plantet på selve diget på grund af deres torne, der kan holde dyrene inde. Pil og Poppel blev også ofte plantet og stynet, d.v.s. tilbageskåret med jævne mellemrum. Grenmaterialet indgik tidligere i landbrugsbedriften, som materiale i vidjefletning. Også grenmaterialet fra Hasselbusken, som ofte indgår i de levende hegn, blev anvendt til forskelligt brug, ofte som tækkekæppe eller indflettet i lerklinede vægge.

Klippeflora

På de fritliggende sten i digerne kan vokse arter af klippeplanter, der ellers ikke findes i Danmark bortset fra Bornholm. Klippefloraen rummer arter af bregner og mosser, men især er mange sjældne arter af laver (lichéner) knyttet til stenene. Derfor er de tilbageværende stendiger med en artsrig vegetation af laver af største betydning for den danske flora.

Bregner

Fire arter af danske bregner er "klippeplanter", nemlig Nordisk Radeløv, Rundfinnet Radeløv, Murrude og Bægerbregne. I hovedstadsregionen er de udelukkende fundet på kulturskabte biotoper, som stendiger og mure, og de har altid været sjældne. Nordisk Radeløv er nu muligvis forsvundet, og de tre andre arter er for tiden kun kendt fra ganske få lokaliteter. Ved denne registrering blev Rundfinnet Radeløv og Bægerbregne kun fundet på hver et stendige.

"Levende fortidsminder"

De såkaldte "levende fortidsminder" er bl.a. planter fra klosterhaver og landsbyhaver. De har mange steder kunnet overleve ved diger i landsbyer - især ved kirkerne. Desværre forsvinder de levende fortidsminder ofte i forbindelse med den intensive renholdning af kirkeomgivelserne. Forekomst af levende fortidsminder er kulturhistorisk og botanisk af største betydning, men mange af arterne er nu meget sjældne i Danmark. Undersøgelsen har afsløret, at de fleste levende fortidsminder er gået stærkt tilbage. Ved denne registrering er dog fundet bl.a. Hjertespand, Bulmeurt, Vår-Brunrod, Hjertebladet Gåsefod og Spansk Jordbær.

Levende hegn

Klippeflora

Bregner

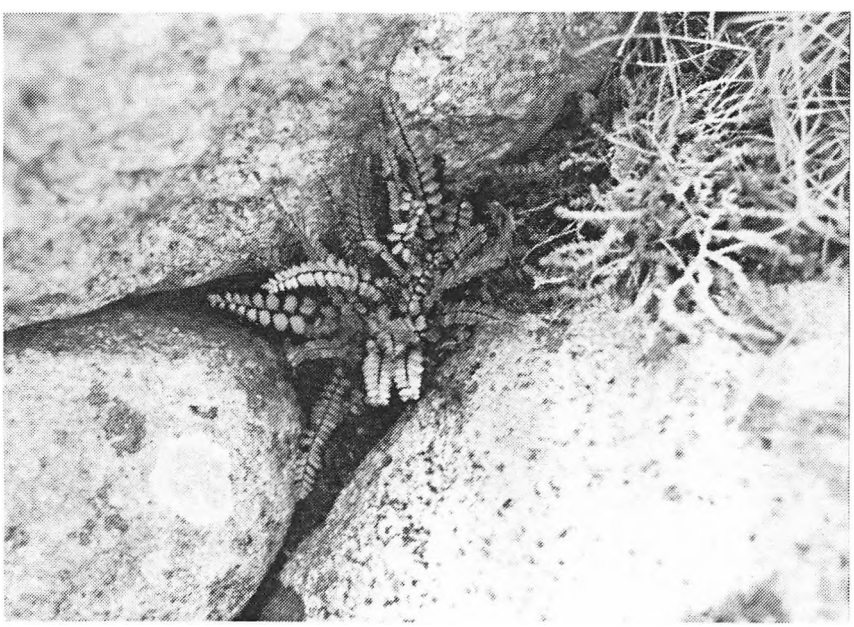

1.6 Regionens diger - kulturhistorie

Indledning

Hvilke diger, der er registreret, er omtalt i afsnit 1.3. Deres antal kan opgøres således: I hovedstadsregionen findes ca. 5.500 diger med en samlet længde på ca. 2.000 km. Heraf er besigtiget ca. 4.500 diger. På modstående side vises fire oversigtskort over nogle kvantitative resultater opgjort på kommunebasis. Kortene viser de regionale forskelle vedrørende digernes fordeling, beplantning samt den kulturhistoriske vurdering. Der tages forbehold for en mindre usikkerhed, da kortene kun er baseret på de besigtigede diger.

Længde/km^2

På kort 1 ses digemængden opgjort kommunevis som den samlede længde af diger i en kommune divideret med kommunens areal. Der findes meget få diger i tæt bymæssig bebyggelse. Derfor er kommunerne i Storkøbenhavn ikke medtaget. Nogle kommuner har mange, men oftest korte diger, f.eks. toftediger, kirkegårdsdiger og diger i tidligere overdrevsområder med husmandsudstykninger. Andre kommuner har færre og lange diger, hovedsagelig skovdiger, udskiftningsdiger og diger i ejerlavsgrænser.

Antal stendiger

Der er stor forskel på de forskellige kommuners andel af stensatte diger ud af det samlede antal af diger. De stensatte diger benævnes her "stendiger", som er en samlebetegnelse for typerne Ensidigt Stendige, Tosidigt Stendige og Stengærde. I områder, hvor jorden er rig på sten, er der også flere stendiger. I de sydlige dele af regionen findes et område med stenfattig jord, hvor der kun er ganske få (eventuelt slet ingen) stendiger i hver kommune. Stendigeantallet er opgjort i % af det totale antal diger pr. kommune og vises på kort 2. Det er sjældent, at de udgør mere end halvdelen af en kommunes diger.

Beplantning

Diger er oftest beplantede. Udskiftningsdiger har ofte et oprindeligt plantet levende hegn, der kan rumme mange tilkomne vilde arter af træer og buske. Det samme gælder skovbryn, der ofte har en række store træer, som er ældre end den tilgrænsende skov. De registrerede digers bevoksning af vedplanter er groft klassificeret i følgende grupper: Skov, Levende Hegn, Trærækker og Bare Diger (d.v.s. uden dominans af vedplanter). Disse typer er ikke jævnt fordelt i regionen. Kort 3 viser den dominerende type for hver kommune.

Vurdering

Vurderingen er foretaget ud fra de kriterier, som er gennemgået i afsnit 3.5. Ved vurderingen vejer digernes "generelle karakter" tungt, da det er vanskeligt at opstille præcise kriterier for en vurdering. Vurderingen er angivet som andelen af diger af største og stor betydning (I og II) i % af det samlede antal diger i kommunen (se kort 4). Det er karakteristisk, at kommuner med en høj andel af stendiger og skovdiger har mange diger af største og stor betydning.

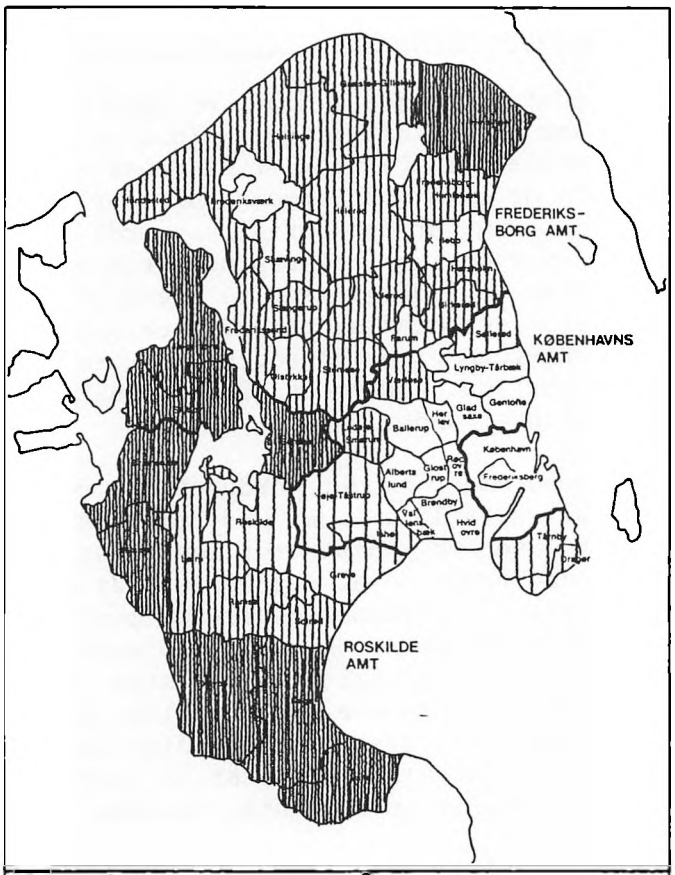

1. Digelængde pr. km^2

>0,85 km | 0,45-0,85 km | <0,45 km

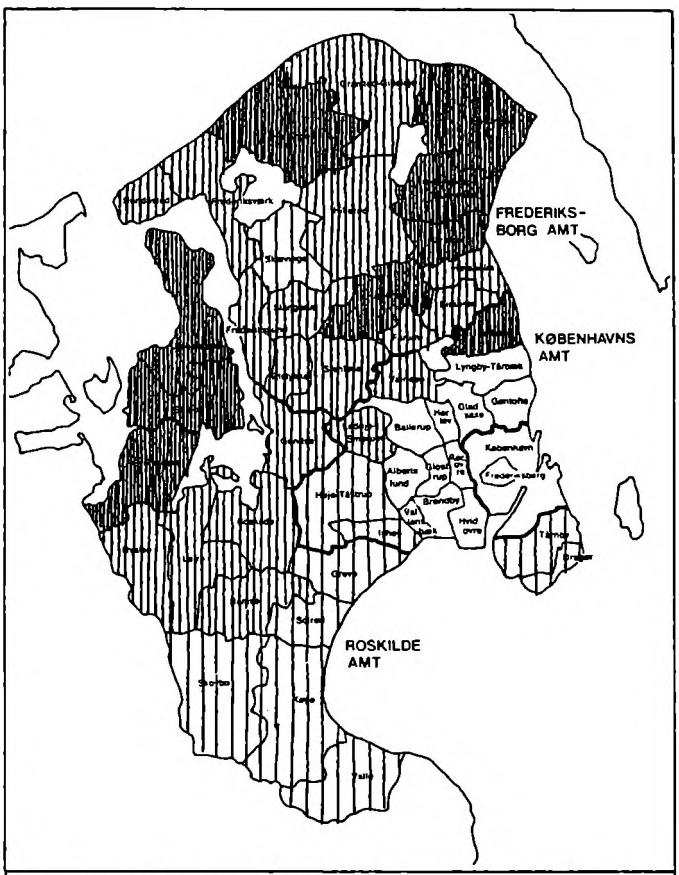

2. Antal stendiger i % af besigtigede

>50% | 10-50% | <10%

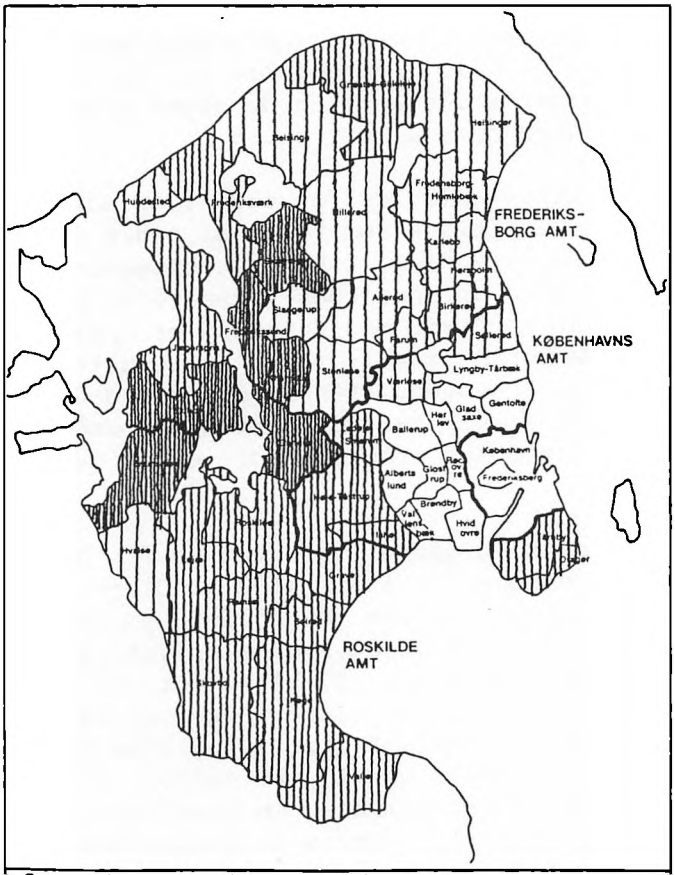

3. Digernes beplantning

Bare diger | Lev. hegn | Skov

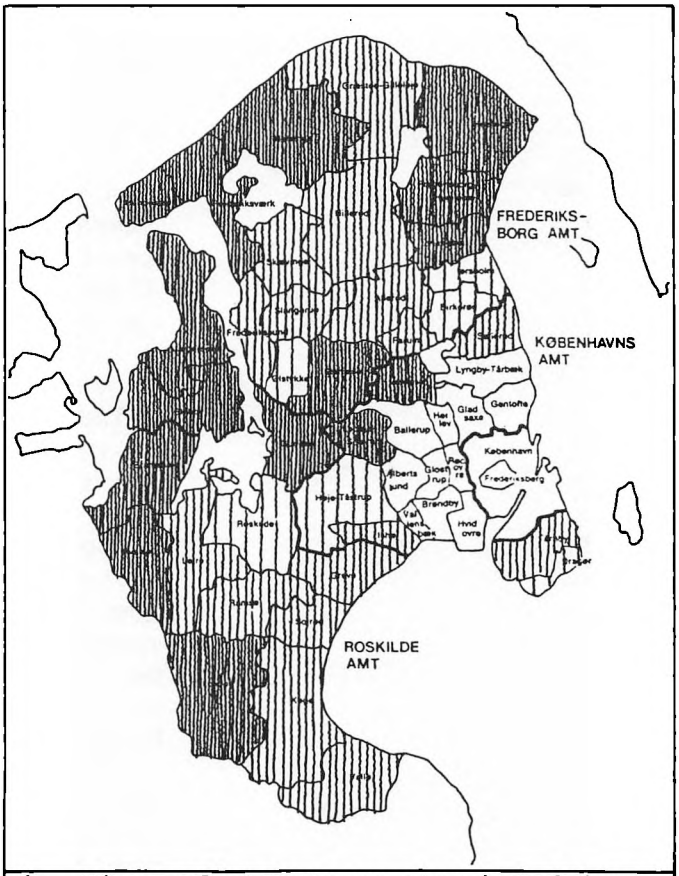

4. Diger af største og stor betydning

>25% | 10-25% | <10%

1.7 Regionens diger - botanik

Indledning

Ca. 1.500 af hovedstadsregionens diger er også undersøgt botanisk, især ved at eftersøge sjældne og karakteristiske plantearter. Desuden er 42 diger specielt udvalgt til en grundig undersøgelse af lavfloraen, da det har vist sig, at den botaniske værdi af stendiger for en stor del kan baseres på forekomsten af laver. På modstående side vises fire oversigtskort over nogle kvantitative botaniske resultater opgjort på kommunebasis. Kortene viser de regionale forskelle vedrørende lavvegetation, forekomst af bregnen Engelsød samt den botaniske vurdering.

Diger med mange laver

For alle besigtigede diger er det vurderet, om der findes artsrig lavvegetation. Diger med forekomst af mindst 6 arter af laver er registreret som artsrige. Ved den grundige undersøgelse af lavfloraen, er det som regel konstateret, at sådanne diger har over 20 arter af laver. Forekomsten af de artsrige lavdiger er afhængig af stendiger med fritliggende sten. Alle disse diger fortjener en nærmere undersøgelse, ikke kun de 42 diger, der blev udvalgt og grundigt undersøgt. På kort nr. 5 er antallet af artsrige lavdiger opgjort i % af en kommunes totale antal stendiger.

Antal lavarter

Ved den grundige undersøgelse er opgjort det totale antal arter af laver, der kunne findes på hvert af 42 udvalgte artsrige diger. I nogle kommuner fandtes diger med over 40 lavarter. Disse diger er af største botanisk betydning på landsplan. Det samlede antal af lavarter, som er fundet i hver af kommunerne med diger udvalgt til en grundig undersøgelse er vist på kort nr. 6. Trods det lille antal undersøgte diger, ses det samme mønster som på kort nr. 5.

Engelsød

Som en planteart karakteristisk for diger, er udvalgt bregnen Engelsød. Den følges som regel af andre plantearter af botanisk betydning. I hovedstadsregionen findes langt de fleste af Engelsøds voksesteder på stendiger. Antallet af diger med Engelsød er opgjort i % af en kommunes totale antal diger, og resultatet er vist på kort nr. 7. Hovedparten af diger med Engelsød befinder sig i skovbryn, men arten er også karakteristisk for diger med præg af hede- eller overdrevsvegetation.

Vurdering

De botanisk undersøgte diger er vurderet ud fra de kriterier, som er gennemgået i afsnit 3.5. Diger, som ikke er botanisk besigtiget, er tildelt en minimumsvurdering ud fra de tilstedeværende oplysninger i den kulturhistoriske registrering, bl.a. foto og noter om vedplanter, laver og Engelsød. Diger af særlig botanisk værdi, d.v.s. diger af største og stor botaniske betydning (kategori I og II), er opgjort i % af det totale antal diger pr. kommune, og resultatet er vist på kort nr. 8. I Vallø kommune er mange diger af stor botanisk betydning på grund af stynede Popler og Pile, hvilket også er anset for værende af stor betydning kulturhistorisk.

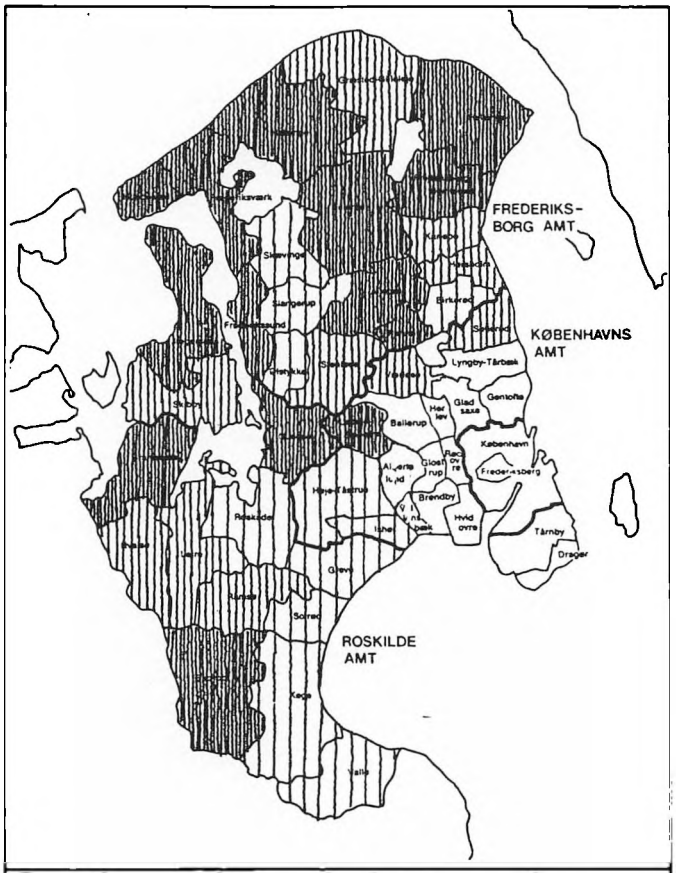

5. Diger med artsrig lavvegetation

>14% 5-14% <5%

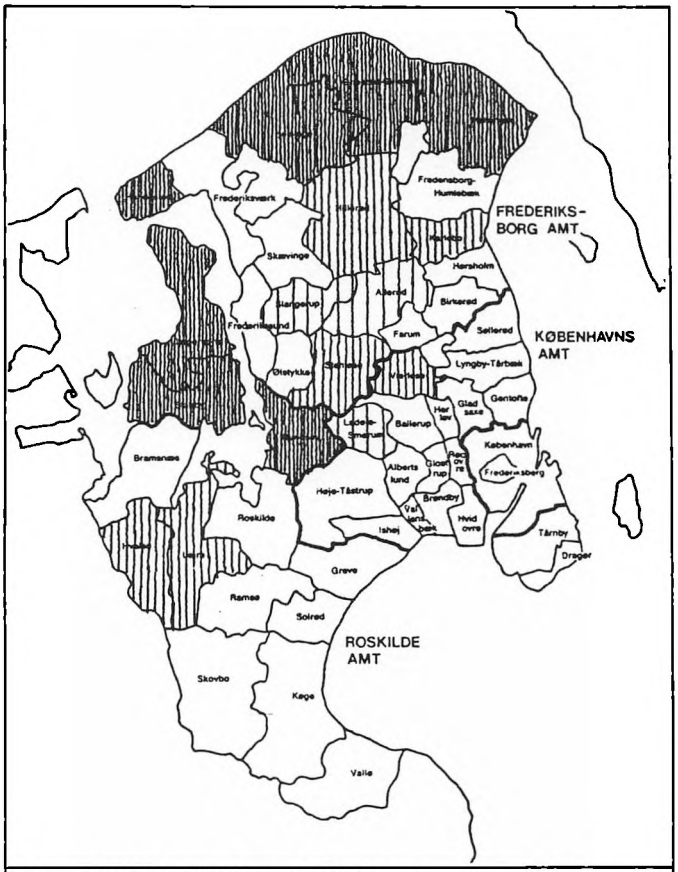

6. Antal fundne lavarter

>49 arter 30-49 arter <30

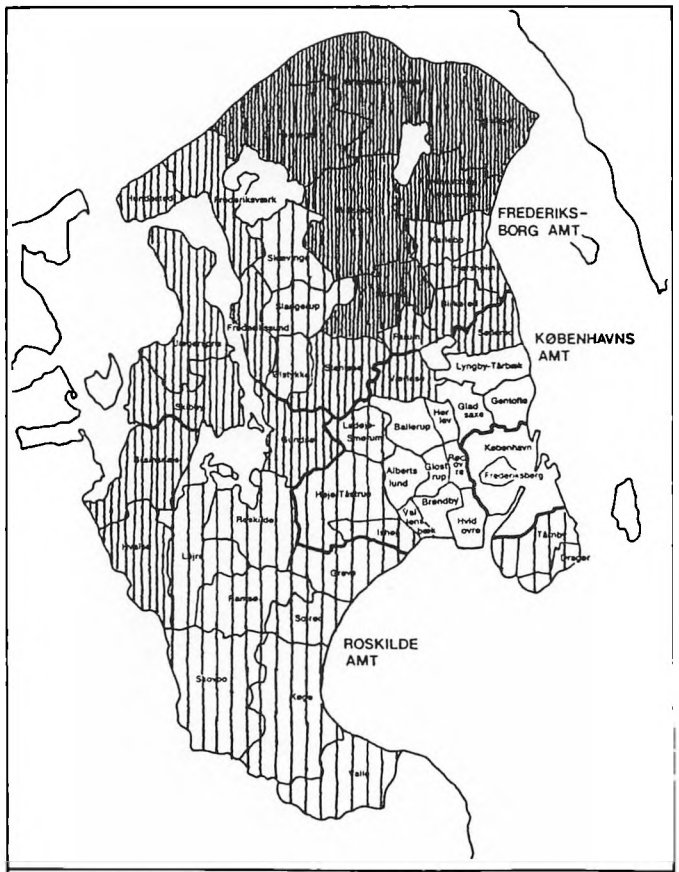

7. Antal diger med Engelsød

>14% 5-14% <5%

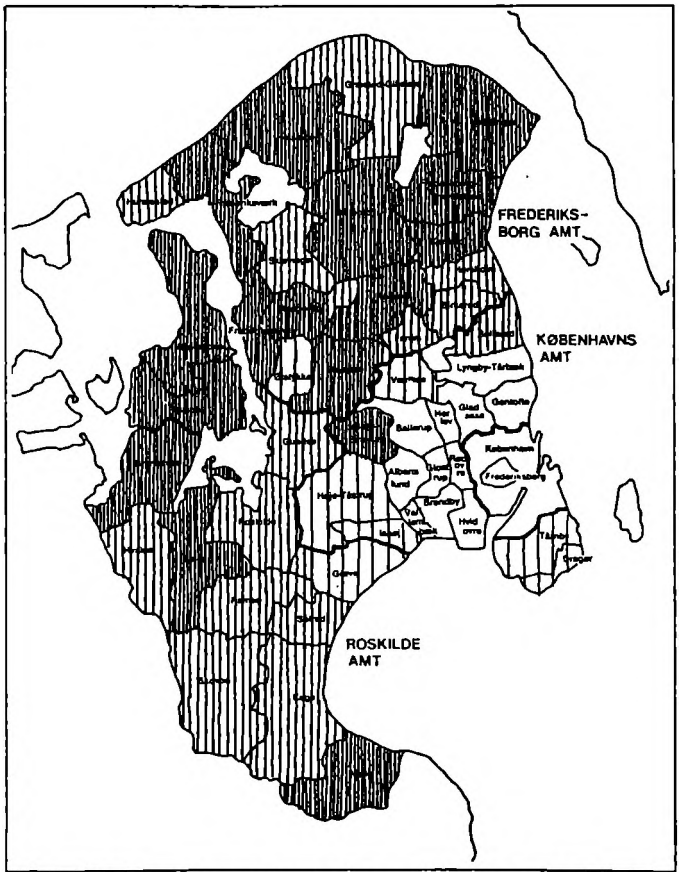

8. Diger af største og stor betydning

>14% 5-14% <5%

2. KOMMUNEFORDELT OVERSIGT OVER STEN- OG JORDDIGER

2.1 Kommuneopslag

Kommunefordelt opgørelse

De registrerede sten- og jorddiger i Hovedstadsregionen er ordnet kommunevis. Kapitel 2 indeholder en oversigt over alle kommunernes sten- og jorddiger - dog undtaget 13 kommuner med tæt bymæssige bebyggelse i det storkøbenhavnske område. Hvert opslag består af en tekstside inddelt i fem afsnit, samt en kortside i målestok 1:100.000, hvor de registrerede sten- og jorddiger er indtegnet.

Samtlige sten- og jorddiger

I første tekstafsnit angives antal og samlet længde af de registrerede sten- og jorddiger samt deres generelle fordeling i kommunen. For de kommuner, hvor ikke alle diger er besigtiget, angives hvor mange af de registrerede diger, der er besigtiget.

Karakteristik

I andet afsnit gives en generel karakteristik af kommunens diger med hensyn til type og klassifikation. Der angives antallet af diger, der er opbygget af sten, d.v.s. det samlede antal af egentlige stendiger og stengærder. Desuden angives hvor mange af digerne, der er registreret som toftediger, kirkegårdsdiger og eventuelle andre særlige digetyper.

Vurdering og særlige områder

I tredie afsnit angives antallet af diger i de forskellige vurderingsklasser. Her omtales også eventuelle områder med velbevarede digemønstre, f.eks. stjerneudskiftning, ejerlavsgrænser og skovdiger. Især fremhæves disse, hvis sammenhængen imellem flere klassifikationstyper tydeligt fremgår af registreringen. Hvis kommunen frembyder et eller flere velbevarede og/eller karakteristiske diger nævnes disse. Digerne angives på kortet med et nummer i cirkel. Det må dog formodes, at flere diger fortjener særlig fremhævelse på grund af deres historiske baggrund, men den er ikke undersøgt i denne registrering. Særlige resultater og eventuelle bemærkninger medtages også her.

Botanisk registrering

I dette afsnit nævnes hvor mange af kommunens diger, der er botanisk undersøgt, og der gives en generel karakteristik af deres vegetation og flora. De botanisk undersøgte diger er også vurderet på dette grundlag, og antallet af diger i hver vurderingsklasse (I til IV) opgøres. Der er også anslået en botanisk minimumsvurdering til de registerede diger, der ikke er specielt botanisk undersøgte. Desuden kan bemærkelsesværdige enkeltdiger fremhæves, især hvis de rummer truede plantearter, der kræver særligt hensyn.

Lavflora

Nogle diger er indgået i en stikprøveundersøgelse af lavfloraen på stendiger. Antal undersøgte diger og de fundne artstal nævnes. Lavarter af særlig interesse nævnes, og digernes tilstand beskrives kortfattet.

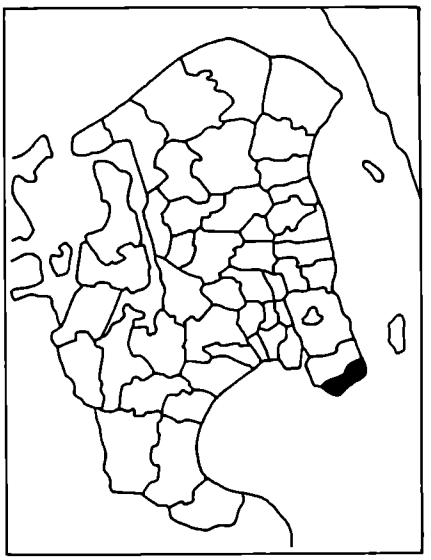

Kommunens beliggenhed

DIGER I DRAGØR KOMMUNE

I Dragør Kommune er registreret og besigtiget ialt 19 diger med en samlet længde på ca. 8 km. Næsten alle er beliggende i kommunens sydvestlige halvdel.

Der findes ingen stendiger i kommunen. Digerne er tilsyneladende alle udskiftningsdiger, som regel i form af jorddiger med levende hegn. Nogle få ligger nu i Kongelunden, som en mindelse om, at området tidligere har været agerland. Der er ikke registreret tofte- og kirkegårdsdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af stor betydning og 18 af betydning. Der kan ikke fremhæves områder eller enkeltdiger.

Kun 5 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 2 af stor betydning og 3 af betydning. Hovedparten af resten er levende hegn, ofte med plantede Popler.

To diger er botanisk vurderet til af stor betydning, hovedsagelig på grund af forekomst af hver sin usædvanlige planteart. På et dige i Kongelunden (1) vokser den sjældne "Sortgrå Pil" (Salix atrocinerea), sandsynligvis oprindeligt plantet her og indført fra Vest-Europa, hvor dens nærmeste vilde forekomst er i Holland. På et dige syd for Kongelunden (2) vokser "Smalbladet Knopurt" (Centaurea pannonica). Denne sjældne art findes tilsyneladende i vild tilstand på Syd-Amager; dens danske udbredelse er ellers dårligt kendt.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

KORT OVER DIGER I DRAGØR KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

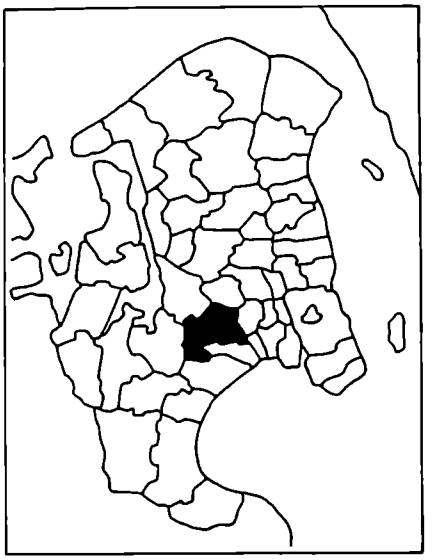

Kommunens beliggenhed

DIGER I HØJE TÅSTRUP KOMMUNE

I Høje Tåstrup kommune er registreret ialt 45 diger med en samlet længde på ca. 19 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er 27 besigtiget.

Der findes ingen stendiger i kommunen. Digerne er hovedsageligt udskiftningsdiger i form af jorddiger med spredt levende hegn. Der er ikke registreret tofte- eller kirkegårdsdiger.

De registrerede diger er kulturhistorisk vurderet til 21 af betydning og 6 af potentiel betydning. Området øst for Reerslev kan fremhæves, da nogle af de lange udskiftningsdiger er bevarede. Der kan ikke fremhæves enkeltdiger.

Der er botanisk besigtiget 5 diger i kommunen, alle beliggende i agerland nord for Høje-Tåstrup. De er alle 5 vurderet som af botanisk betydning.

De botanisk besigtigede diger har alle levende hegn, men desværre med et stort indslag af nyplantede arter som Rynket Rose, Glansbladet Hæg og Weichsel. Der kan ikke fremhæves enkeltdiger på det foreliggende grundlag.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

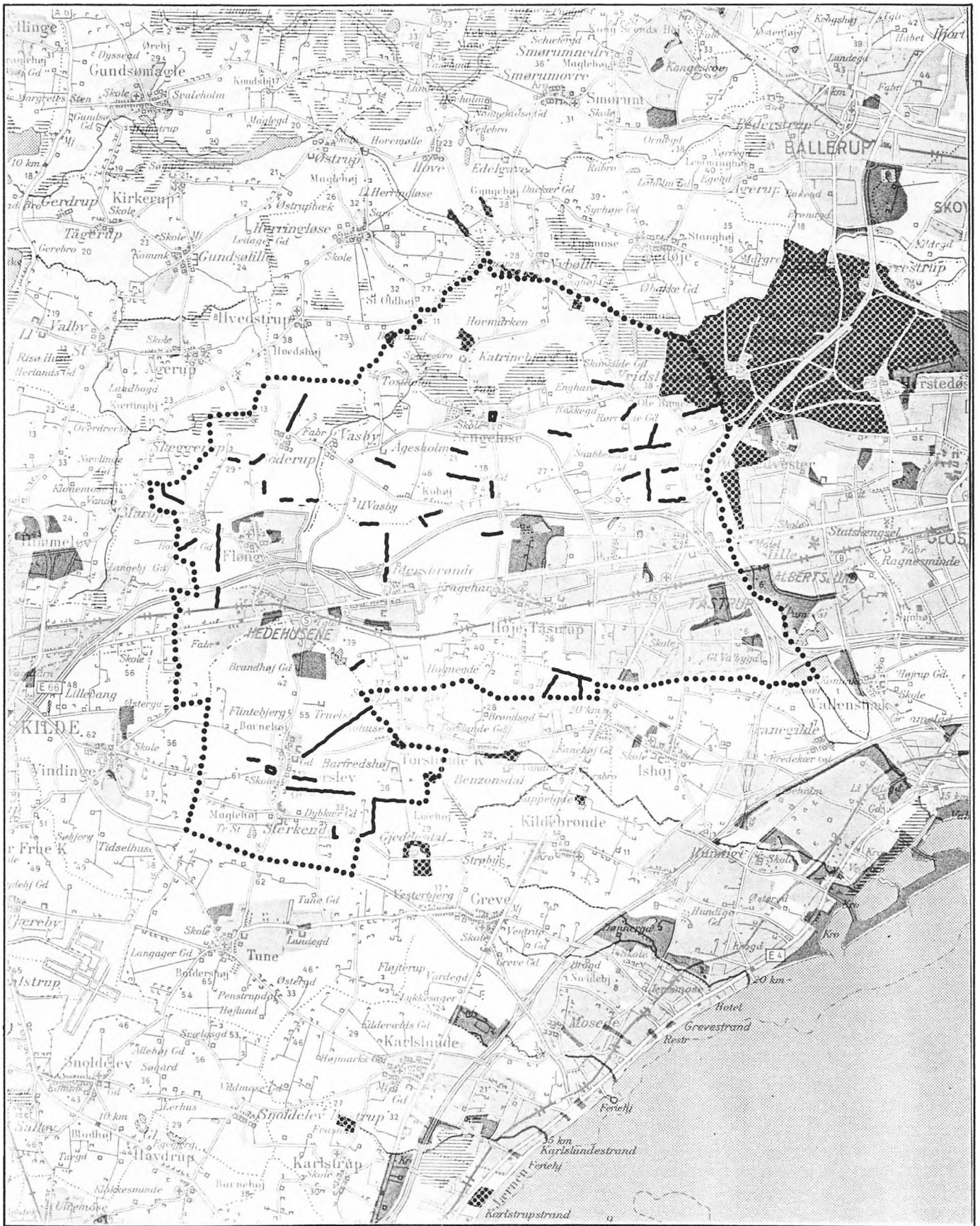

KORT OVER DIGER I HØJE-TÅSTRUP KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

Kommunens beliggenhed

DIGER I ISHØJ KOMMUNE

I Ishøj Kommune er registreret 5 diger med en samlet længde på ca. 2 km, og de 4 er besigtiget.

Der er ikke fundet stendiger i kommunen. Der er registreret 2 kirkegårdsdiger. De øvrige er udskiftningsdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af stor betydning og 3 af betydning. Der kan ikke fremhæves områder eller enkeltdiger i kommunen.

Der er ikke foretaget botanisk besigtigelse eller undersøgelse af lavfloraen.

KORT OVER DIGER I ISHØJ KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

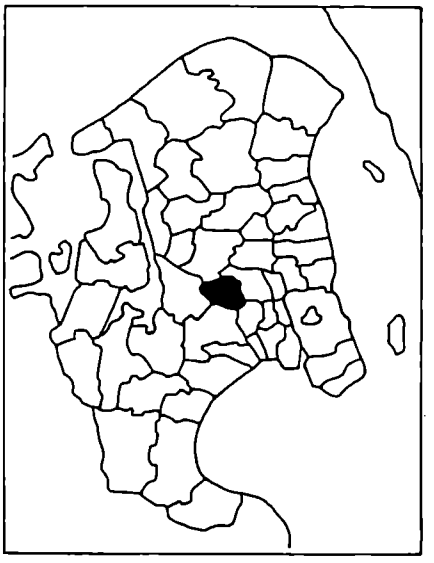

Kommunens beliggenhed

DIGER I LEDØJE-SMØRUM KOMMUNE

I Ledøje-Smørum Kommune er registreret og besigtiget ialt 28 diger med en samlet længde på ca. 12 km. De er især beliggende nord og syd for Smørumovre.

Der er fundet 14 stendiger i kommunen. Et væsentligt antal af digerne er lange udskiftningsdiger, heraf er de fleste jorddiger. Der er ingen skovdiger, alligevel er flere diger domineret af store træer. Der er registreret 2 kirkegårds- og 3 toftediger - alle påvirket af indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af største betydning, 8 af stor betydning, 16 af betydning og 3 af potentiel betydning. Området syd for Edelgave bør fremhæves på grund af velbevarede ejerlavsgrænser og udskiftningsdiger. Af enkeltdiger skal især fremhæves de to parallelt løbende stendiger syd for Edelgave (1).

Der er ikke foretaget en botanisk besigtigelse, men 2 diger er blevet vurderet som af stor botanisk betydning på grund af en artsrig flora.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 2 udvalgte stendiger blev der fundet ialt 26 arter af laver. Et østvendt dige i alléen ved Edelgave (1) havde 20 arter, hvoraf mange er næringselskende og almindelige omkring gårde og stærkt gødede steder. Diget er ret skygget, tilgroet og påvirket af driften af frugtplantagen bag gærdet. En stensætning omkring en kæmpehøj i nærheden (2) havde 16 arter, de fleste i meget små bestande. Lecanora orosthea er sjælden og Parmelia conspersa hensynskrævende. Sidstnævnte er næsten skygget væk. Lokaliteten er stærkt skygget næsten overalt.

KORT OVER DIGER I LEDØJE-SMØRUM KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

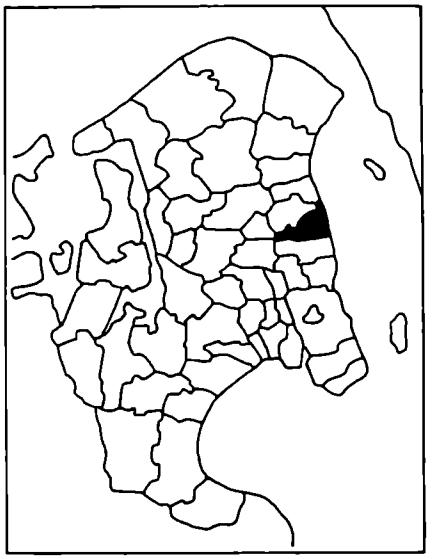

Kommunens beliggenhed

DIGER I SØLLERØD KOMMUNE

I Søllerød kommune er registreret ialt 54 diger med en samlet længde på ca. 22 km, hovedsageligt beliggende i kommunens midterste del. Heraf er 30 besigtiget.

Der er fundet 23 stendiger, de fleste som skovdiger. Skovdiger er rigt repræsenteret i kommunen. Omkring Gammel Holte findes dog enkelte udskiftningsdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 5 af stor betydning, 24 af betydning og 1 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves områder i kommunen. Af enkeltdiger kan fremhævet det velbevarede stendige ved Høje Sandbjerg (1).

Der er botanisk besigtiget 12 diger i kommunen, de 5 er levende hegn i agerland ved Høje Sandbjerg, resten findes i brynene omkring Ravneholm Skov. De er alle 12 vurderet som af botanisk betydning.

Alle digerne har en artsrig vegetation af vedplanter, men er desværre i høj grad præget af arter, som er forvildet fra dyrkning eller endda direkte plantede. Fjeld-Ribs var naturaliseret flere steder, og arter af Dværgmispel fandtes forvildede. På og ved et dige i nordbrynet af Ravneholm Skov (2) fandtes over 15 arter af forvildede haveplanter - foruden de direkte plantede. Specielt kan nævnes 4 selvstændige populationer af den dominante Have-Guldnælde på en strækning af få hundrede meter. Den findes også i mange bestande i østbrynet i Geel Skov.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

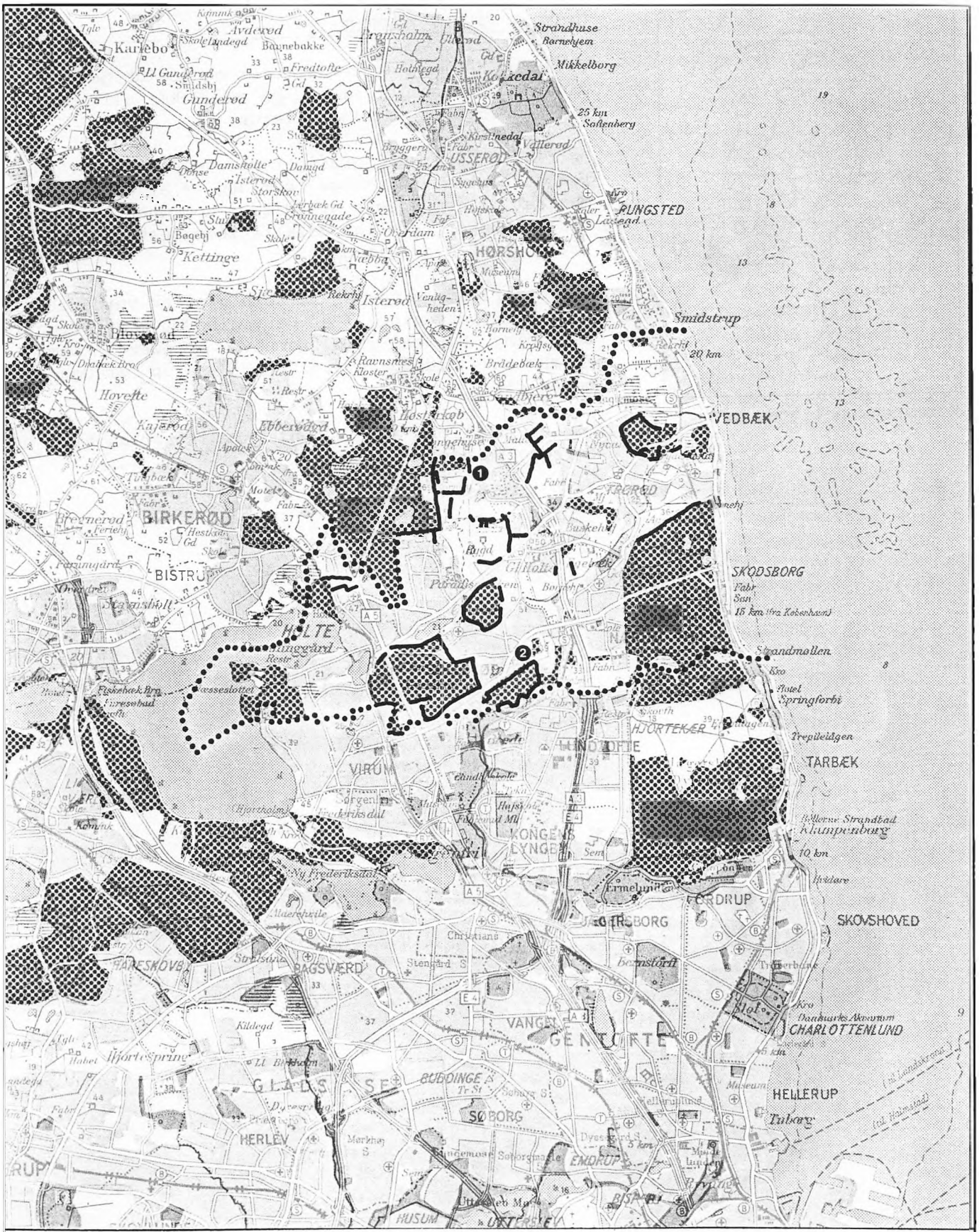

KORT OVER DIGER I SØLLERØD KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

Kommunens beliggenhed

DIGER I TÅRNBY KOMMUNE

I Tårnby Kommune er registreret og besigtiget ialt 10 diger med en samlet længde på ca. 3 km, alle beliggende i området omkring Ullerup.

De fleste diger er jorddiger med levende hegn. Der er registreret et toftedige, som dog er af nyere dato, men det er det eneste stendige i kommunen. Digerne viser ikke et tydeligt udskiftningsmønster og er alle påvirket af nyere indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af stor betydning, 7 af betydning og 2 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves områder i kommunen. Et markant jorddige sydvest for Ullerup bør dog fremhæves (1).

Der er ikke foretaget botanisk registrering eller undersøgelse af lavfloraen.

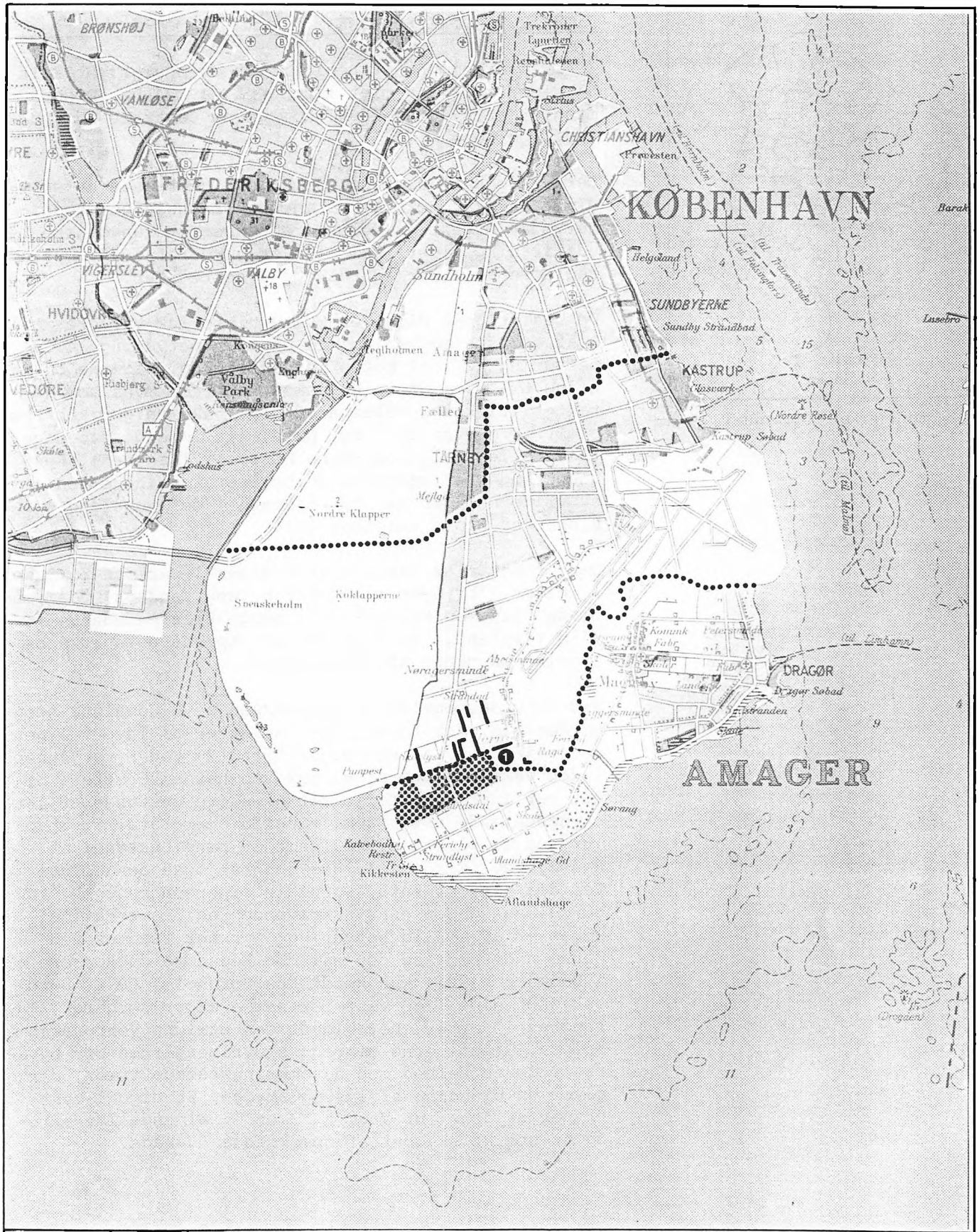

KORT OVER DIGER I TÅRNBY KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

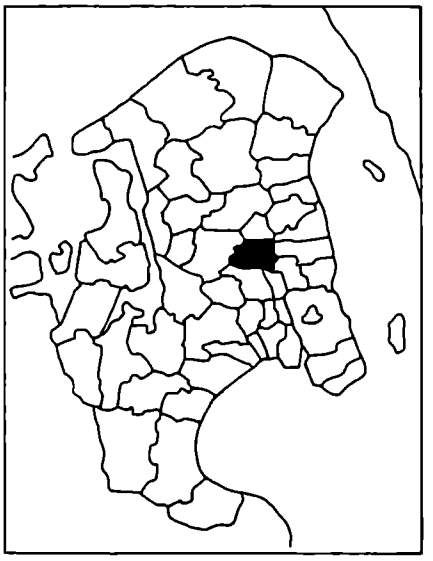

Kommunens beliggenhed

DIGER I VÆRLØSE KOMMUNE

I Værløse Kommune er registreret og besigtiget ialt 61 diger med en samlet længde på ca. 24 km. Diger mangler tilsyneladende i kommunens centrale og sydvestlige dele.

Der er fundet 30 stendiger. Langt de fleste er skovdiger, hvoraf omkring halvdelen er ensidige stendiger, der oftest er velbevarede. Der er kun ganske få udskiftningsdiger, som alle er vurderet lavt. Der er registreret 1 kirkegårds- og 2 toftediger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 2 af største betydning, 11 af stor betydning, 41 af betydning og 7 af potentiel betydning. Digerne omkring Lille og Store Hareskov kan fremhæves som karakteristiske og velbevarede. Af enkeltdiger kan specielt fremhæves de 2 tæt parallelt løbende skovdiger (1) imellem Lille og Store Hareskov (Fægyden). Desuden findes et særdeles velbevaret toftedige ved skovriderboligen nær Syvstjernen i det vestlige hjørne af Store Hareskov (2).

Der er botanisk besigtiget 9 diger i Værløse Kommune. På diger i brynene af Jonstrup Vang fandtes både Småbladet Lind og Fjeld-Ribs - begge tilsyneladende i vild tilstand. Et dige var af største botaniske betydning på grund af lavfloraen.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 3 udvalgte stengærder blev der fundet ialt 34 arter af laver. Diget ved vejen ind til skovridergåren (2) ved Syvstjernen i den vestlige del af Hareskoven havde 25 arter. Diget var især karakteriseret af store bestande af let skyggetålende arter som Trapelia coarctata, T. involuta og T. placodioides, samt af pæne bestande af Rensdyrlav (Cladonia). Her fandtes også de sjældne Lecidea nigrocruenta, Porpidia cinereoatra og P. tuberculosa og den hensynskrævende Lecidea erratica. Diget er af særlig betydning, for her fandtes ved denne undersøgelse den sjældne Lecanora caesiosora - i Danmark hidtil kun kendt fra Bornholm. På et nordøstvendt dige lige vest for samme skovridergård (3) fandtes 13 arter, heriblandt den sjældne Verrucaria dolosa. Stendigerne omkring skovridergården bør bevares i deres helhed med de omkringstående træer, der giver en blanding af lys og skygge. Et dige i vestbrynet af Jonstrup Vang har kun 12 almindelige arter og er stærkt skygget af opvoksende buskads.

KORT OVER DIGER I VÆRLØSE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

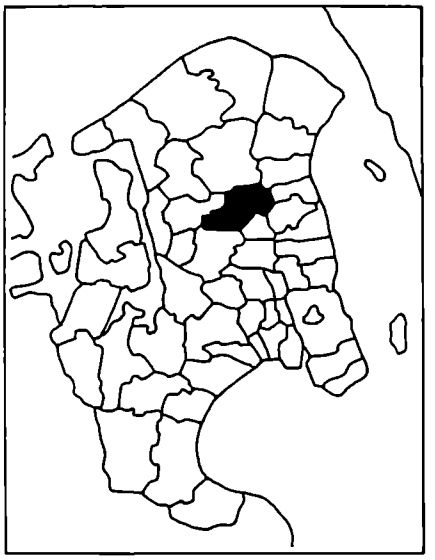

Kommunens beliggenhed

DIGER I ALLERØD KOMMUNE

I Allerød kommune er registreret 75 diger med en samlet længde på ca. 32 km, beliggende i kommunens østlige og vestlige del. Heraf er 32 diger besigtiget.

Der er fundet 18 stendiger. Størstedelen af kommunens diger er beliggende i skovbryn, hvor også næsten alle stendiger er fundet.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 2 af største betydning, 4 af stor betydning, 24 af betydning og 2 af potentiel betydning. Området ved Enghave nord for Lillerød kan fremhæves med de parallelt løbende, relativt markante jorddiger med levende hegn. Af enkeltdiger kan fremhæves det markante skovdige i sydbryn af St. Dyrehave (1) som samtidig er kommunegrænse til Hillerød, og især det velbevarede og karakteristiske skovdige i nordbrynet af Sønderskov (2).

Der er botanisk besigtiget 7 diger i kommunen, alle beliggende i skove. Digerne er botanisk vurderet til 2 af stor betydning og 5 af betydning.

Digerne rummer en artsrig flora, både af skovbundsurter og af vedplanter. Der er fundet et større antal arter, som er forvildede fra dyrkning, f.eks. kan nævnes Ild-Løn, Irsk Vedbend og Høst-Funkia, men hver art er normalt kun fundet et enkelt sted. Ved Krogenlund Skov var floraen dog af relativt oprindelig karakter.

Ved en undersøgelse af lavfloraen fandtes 13 arter af laver på et dige i nordbrynet af Krogenlund Skov. Haematomma ochroleucum var. porphyrium og Lecanora orosthea er sjældne, mens Peltigera praetextata er hensynskrævende. Gærdet er meget tilgroet.

KORT OVER DIGER I ALLERØD KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

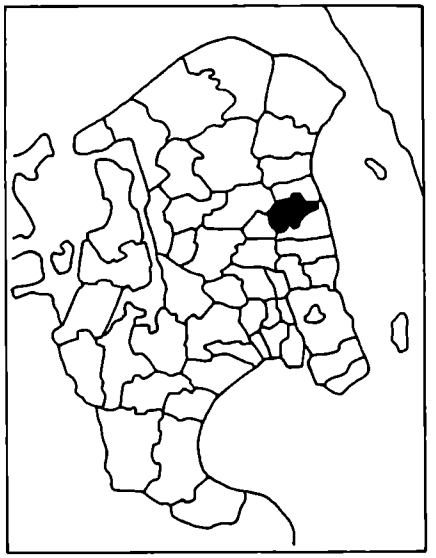

Kommunens beliggenhed

DIGER I BIRKERØD KOMMUNE

I Birkerød kommune er registreret ialt 61 diger med en samlet længde på ca. 21 km. De fleste er beliggende i kommunens vestlige del. Heraf er 22 besigtiget.

Flertallet er digerne i kommune er typiske ensidige stendiger i skovbryn. Der er kun få udskiftningsdiger. Der er hverken besigtiget tofte- eller kirkediger. Af de besigtigede diger var 11 stendiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 2 af stor betydning og 20 af betydning. Der kan ikke fremhæves områder, men diget i østbrynet af Sandbjerg Østerskov (1) kan fremhæves som typisk og velbevaret, dog er det flere steder skjult af tæt bevoksning.

Der er botanisk besigtiget 10 diger i kommunen, hovedsagelig beliggende i skovbryn. De er botanisk vurderet til et af stor betydning og 9 af betydning.

Et dige i nordøstbrynet af Rude Skov (2) havde en artsrig morbundsvegetation med Blåbær og med mange bevoksninger af Engelsød direkte på jorden, hvilket er usædvanligt. Diget har formentlig tidligere været et stendige; der kunne stadig ses fordybninger i digets side, hvor stenene har været. Ved et Hasselhegn i tilknytning til det samme skovbryn (2) stod tilfældigvis den sjældne Hasselurt - et levende fortidsminde, der her dog nok er forvildet fra dyrkning i nyere tid.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

KORT OVER DIGER I BIRKERØD KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

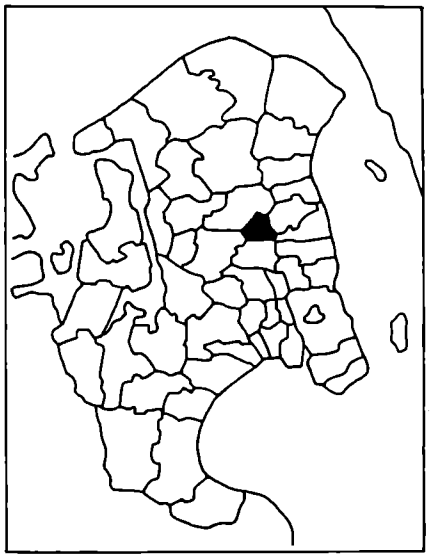

Kommunens beliggenhed

DIGER I FARUM KOMMUNE

I Farum Kommune er registreret og besigtiget ialt 33 diger med en samlet længde på ca. 10 km - de fleste er beliggende i kommunens nordlige del.

Størstedelen er skovdiger, hvoraf flertallet er jorddiger. Der er fundet 13 stendiger i kommunen. Ved Stavnsholt Overdrev findes enkelte udskiftningsdiger. Der er registreret 1 kirkegårds- og 3 toftediger.

De registrerede diger er kulturhistorisk vurderet til 2 af største betydning, 2 af stor betydning, 25 af betydning og 4 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves særlige områder. Af enkeltdiger kan fremhæves det velbevarede og karakteristiske skovdige langs vejen syd for Ravnsholt skov (1).

Der er i Farum kommune botanisk besigtiget 5 diger, beliggende i Lille Ravnsholt skov. Disse diger er af botanisk betydning og har typisk en artsfattig morbundsflora, dog fandtes Storbladet Lind og Druemunke på et dige i skovens østlige nordbryn (2). Et dige er af største botaniske betydning på grund af en artsrig lavflora, endda med en art der ikke før er fundet i Danmark.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 2 udvalgte diger blev der fundet ialt 27 arter. På en ganske kort del af diget i østbrynet af Ravnsholt Hegn (1) fandtes bl.a. den sjældne Porpidia tuberculosa, men diget er af allerstørste betydning, for her blev ved denne undersøgelse fundet arten Acarospora versicolor for første gang i Danmark (og i Norden) - det nærmeste kendte voksested er Eiffel-bjergene i Sydtyskland. Diget er akut truet af skyggende opvækst af nåletræer. Diget i sydøstbrynet af Lille Ravnsholt Skov havde 20 arter, af hvilke Parmelia conspersa er hensynskrævende. Gærdet er stærkt skygget af udhængende grene og af et flere meter bredt bælte af krat foran gærdet.

KORT OVER DIGER I FARUM KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

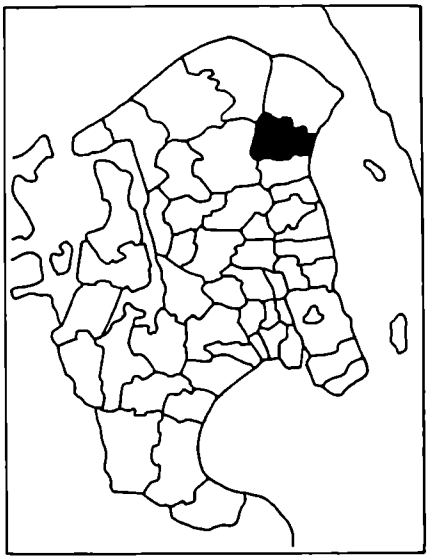

Kommunens beliggenhed

DIGER I FREDENSBORG-HUMLEBÆK KOMMUNE

I Fredensborg-Humlebæk Kommune er registreret ialt 91 diger med en samlet længde på ca. 40 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er de 50 besigtiget.

Der er fundet 30 stendiger i kommunen. Skovdiger er rigt repræsenterede, ofte som velbevarede stendiger. Udskiftningsdiger med levende hegn findes spredt over hele kommunen. Der er besigtiget 2 kirkegårdsdiger og 7 parkdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 2 af største betydning, 17 af stor betydning, 31 af betydning og ingen af potentiel betydning. Større sammenhængende områder kan ikke specielt fremhæves, men der er mange velbevarede skovgrænser. Af enkeltdiger kan specielt fremhæves: vestbrynet af Gamle Grønholt Vang (1), østbrynet af Knurrenborg Vang (2) samt et skovbryn af Danstrup Hegn ved Danstrup (3). De velbevarede diger øst for Krogerup Højskole er muligvis en gammel fægang (4). Desuden rummer kommunen et af hovedstadsområdets få velbevarede stendiger ved en kirke; nemlig vestsiden af Grønholt Kirkegård (5).

Der er kun botanisk besigtiget 14 diger beliggende spredt i kommunen. De er botanisk vurderet til 2 af stor betydning og 12 af betydning.

Kommunen rummer formodentlig mange diger af stor botanisk værdi, bl.a. på grund af en artsrig lavflora. En del af kirkegårdsdiget ved Grønholt Kirke (5) har stadig nogle levende fortidsminder som f.eks. Sæbeurt og Tandbæger.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

KORT OVER DIGER I FREDENSBORG-HUMLEBÆK KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

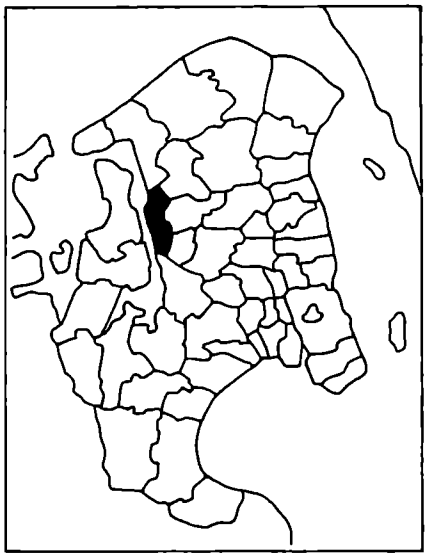

Kommunens beliggenhed

DIGER I FREDERIKSSUND KOMMUNE

I Frederikssund kommune er registreret 64 diger med en samlet længde på ca. 23 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er de 18 besigtiget.

Der er fundet 8 stendiger i kommunen. Udskiftningsdiger af meget forskellig længde er rigt repræsenteret. Der er ikke registreret skovdiger i kommunen. Der er registreret 2 kirkegårdsdiger, begge påvirket af indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 2 af stor betydning, 14 af betydning og 2 af potentiel betydning. Af områder bør især digerne omkring Lille Rørbæk bemærkes. Mange af digerne fra stjerneudskiftningen er bevaret. Af enkeltdiger kan fremhæves to korte velbevarede stendiger nordvest for Lille Rørbæk (1).

Der er botanisk besigtiget 9 diger i kommunens sydlige del, alle beliggende i agerland. Digerne er botanisk vurderet til 1 af stor betydning, 7 af betydning og 1 af potentiel betydning.

Næsten alle de besigtigede diger har en lysåben vegetation uden mange vedplanter, og der findes rester af overdrevsvegetation som f.eks. Knoldet Mjødurt og Skt. Hans Urt samt en relativt artsrig lavvegetation. Flere steder vokser både Mørk Kongelys og Uldbladet Kongelys. Ved et dige nær Gyldenstrand (1) fandtes den sjældne bastard imellem disse to arter.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

KORT OVER DIGER I FREDERIKSSUND KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

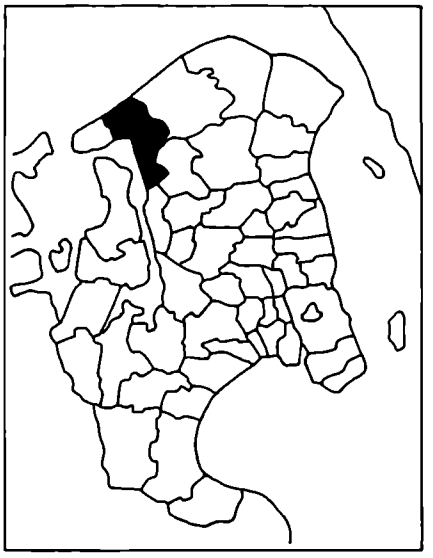

Kommunens beliggenhed

DIGER I FREDERIKSVÆRK KOMMUNE

I Frederiksværk kommune er registreret ialt 187 diger med en samlet længde på ca. 48 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er 9 besigtiget.

Der er fundet 3 stendiger. Udskiftningsdiger og skovdiger er rigt repræsenteret, både som stendiger og jorddiger. Der er registreret 1 kirkegårds- og 2 toftediger, alle påvirket af indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af største betydning, 3 af stor betydning, 5 af betydning og 1 af potentiel betydning. Ved Melby kan fremhæves et område med delvis bevaret stjerneudskiftning. Desværre ligger nogle af digerne i sommerhusområde, og de er derfor ikke alle registreret. Af enkeltdiger kan især fremhæves de karakteristiske og velbevarede stendiger omkring Sonnerup Skov og Avderød Skov, f.eks. sydvestbrynet af Sonnerup Skov (1).

I kommunen er 5 diger botanisk besigtiget, alle beliggende nær skov. De er botanisk vurderet til 1 af stor betydning og 4 af betydning.

Digerne omkring Vinderød Skov har en artsrig skovbundsflora med f.eks. Stor-Konval, desværre dog med flere forvildede haveplanter. Et dige i Asserbo Plantage (2) er af stor betydning på grund af en meget artsrig morbundsflora med f.eks. Tormentil og Enebær - en sjælden vegetationstype på diger i hovedstadsregionen.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

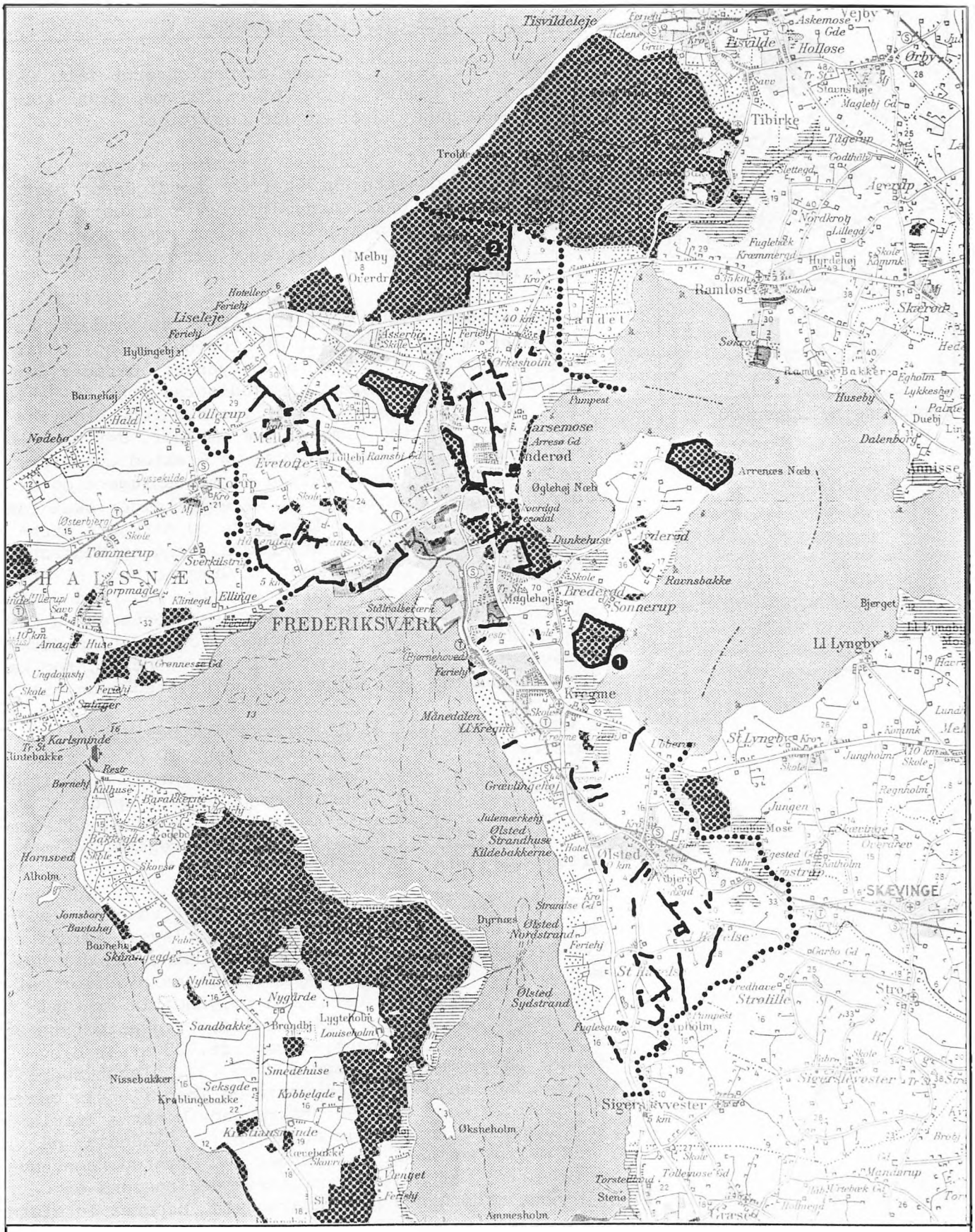
Tisvildeleje
Melby
Liseleje
Hyllingehj
Baunehøj
Nødebo
Ollerup
Tølløse
Tommerup
HALSNÆS
FREDERIKSVÆRK
Ellinge
Karlsminde
Hornsved
Alholm
Jomsborg
Nissebakker
Sandbakke
Nygårde
Smedehuse
Kobbelgde
Seksgde
Krablingebakke
Ørnget
Ammesholm
Øksneholm
Arresø
Vinderød
Øglehøj Næb
Arrenæs Næb
Dunkehuse
Ravnsbakke
Bredegd
Sønnerup
Kregme
Månedalen
Grævlingehøj
Ølsted
Strandhuse
Kildebakkerne
Ølsted Nordstrand
Ølsted Sydstrand
Dyrnæs
Julemærkehj
Fuglesang
Strøllille
Sigersvvester
Stenø
Torstedlund
Tollemose Gd
Ll Lyngby
St Lyngby
SKEVINGE
Bjerget
Ramløse
Tibirke
Hollose
Øverød
Agerup
Huseby
Dalenborg
Skærød
Troldeskov
Asserbo
Pumpest
Fuglebæk
Kræmmergd
Nordkrog
Lillegd
Godthåb
Tågerup
Askemose
Gde
Ørby
Stavnshøje
Maglebj Gd
Hurdlehøj
Ramløse Bakker
Egholm
Lykkeshøj
Dueby
Annisse
Arresø Gd
Ramsh Gd
Dyssekilde
Østerbjerg
Sværkilstrp
Klintegd
Grønnesse Gd
Ungdomshj
Ålinger
Restr
Baunehj
Kildehus
Barakkerne
Bakkehus
Skovsø
Skovsø
Skovsø
Nyhuse
Lygtehobn
Brandbj
Louisehobn
Kvelbakke
Skovsø
Skovsø
Skovsø

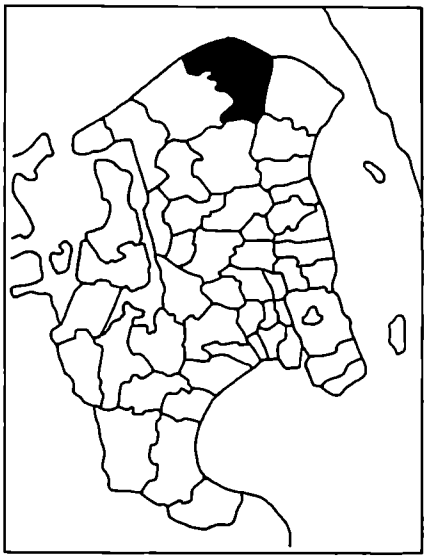

Kommunens beliggenhed

DIGER I GRÆSTED-GILLELEJE KOMMUNE

I Græsted-Gilleleje kommune er registreret ialt 358 diger med en samlet længde på ca. 93 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf af 118 besigtiget.

Der er fundet 45 stendiger. I kommunen findes alle typer. Både udskiftningsdiger og skovdiger er rigt repræsenteret. Udskiftningsdigerne er oftest korte, flere steder blot som rester, eller som husmandsudstykninger. Der er registreret 8 kirkegårds- og 5 toftediger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af største betydning, 14 af stor betydning, 90 af betydning og 13 af potentiel betydning. Områder der skal fremhæves, er udskiftningsdigerne omkring Bakkebjerg og Udsholt, samt den delvis bevarede stjerneudskiftning omkring Alme. Andre områder, der kan fremhæves, er Aggerbo Skovhuse og Græsted overdrev, med mange korte diger omkring husmandsbrugene og de omkringliggende skovgrænser. Af enkeltdiger skal især fremhæves de særdeles velbevarede og markante stendiger i nordvestbrynene af Krogdal Vang og Nederste Kobbel (1) og (2). Sydbrynet af Græsted Hegn er et karakteristisk og velbevaret skovdige (3). Ved Ølshøj syd for Smidstrup Strand findes et velbevaret og karakteristisk stendige (4) og nord for Blistrup Kirke findes et uberørt og karakteristisk stendige, som kan være et gammelt toftedige omkring Præstegården (5).

I kommunen er ialt 43 diger botanisk besigtiget og vurderet til 1 af største betydning, 10 af stor betydning, 30 af betydning og 3 af potentiel betydning. Kommunen er rig på diger af mange typer, specielt diger med skovbrynsflora. Jorddigerne er "Rusland" rummer karakteristisk hede- og overdrevsvegetation med arter som Enebær og Sand-Hvene.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 3 udvalgte gærder blev der ialt fundet 57 arter af laver. Gærdet ved Kirke-Esbønderup (2) er af betydning, da det huser 5 arter af Peltigera og i øvrigt en rig flora af skyggetålende arter. Peltigera polydactyla er sjælden, og P. canina, P. lactucifolia, P. praetextata og Micarea lutulata er hensynskrævende. 38 arter blev fundet på gærdet ved Krogdal Vang (1), blandt andre de sjældne Lecidea nigrocruenta og Trapeliopsis pseudogranulosa samt den hensynskrævende Micarea lutulata. Desuden findes mange arter, bl.a. Cladonia, på jord mellem stenene. Vestgærdet ved Græsted Hegn havde 27 arter, af hvilke Pertusaria dealbescens er sjælden, mens Acarospora smaragdula, Micarea lutulata og Porpidia cinereoatra er hensynskrævende.

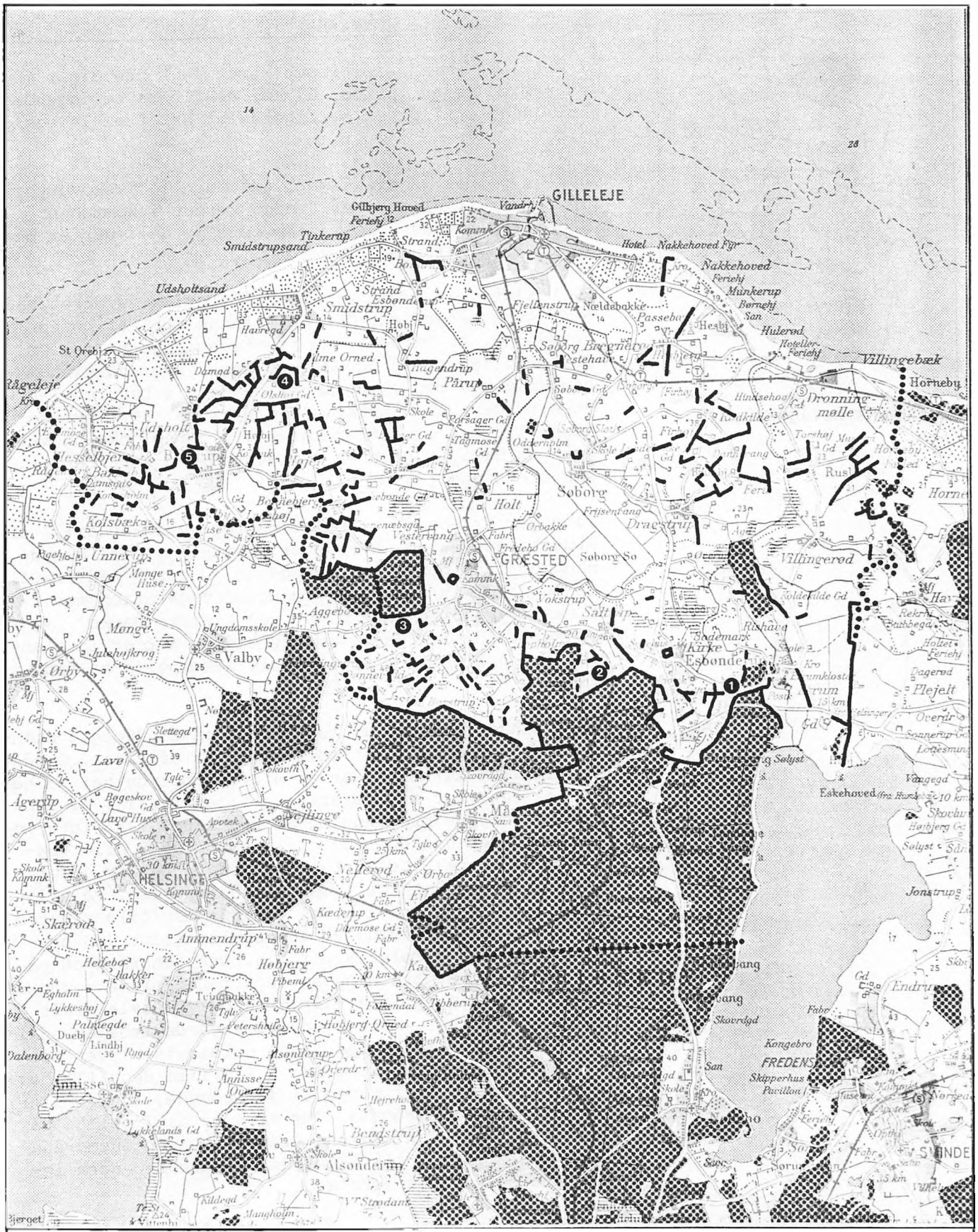

KORT OVER DIGER I GRÆSTED-GILLELEJE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

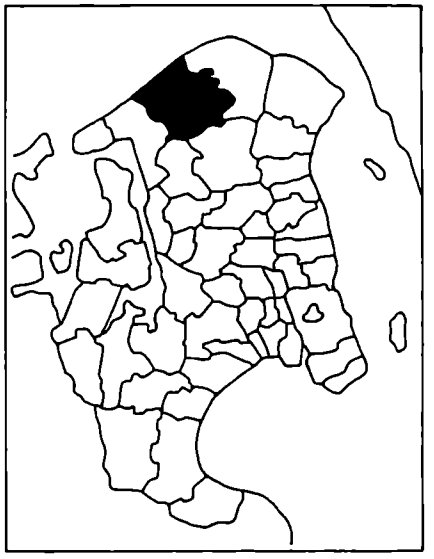

Kommunens beliggenhed

DIGER I HELSINGE KOMMUNE

I Helsinge kommune er registreret ialt 220 diger med en samlet længde på ca. 67 km, de fleste beliggende i kommunens østlige og sydlige dele. Heraf er 14 besigtiget.

Der er fundet 12 stendiger, næsten alle i skovbryn. De få udskiftningsdiger findes spredt i kommunen. Stendiger findes i kommunens østlige del. Der er besigtiget 9 kirkegårdsdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 6 af stor betydning, 7 af betydning og 1 af potentiel betydning. Af områder kan fremhæves digerne mellem Nellerød, Ejlstrup og Højbjerg Hegn, hvor udskiftningsdigerne med skovgrænser er delvis bevarede. Af enkeltdiger kan fremhæves sydøstbrynet af Tisvilde Hegn (1), men også flere af skovdigerne omkring Valby Hegn og Hasager Hegn er velbevarede og karakteristiske stendiger (2) og (3).

14 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 1 af største betydning, 6 af stor betydning, 6 af betydning og 1 af potentiel betydning. Digerne ved Tisvilde Hegn rummer en artsrig morbundsvegetation med f.eks. Tyttebær. På 2 diger ved Tibirke Bakker (4) vokser Vild Klitrose, som det vides, her er indplantet fra Jylland ca. år 1800 til bekæmpelse af sandflugt.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 2 udvalgte stengærder blev der fundet ialt 61 arter af laver. Gærdet ved Tibirke Kirke (5) er af største betydning, da her findes den akut truede art, Buellia nivalis, de sårbare Sarcogyne privigna og S. regularis var. intermedia samt den sjældne Aspicilia calcarea - alle voksende på mørtel. De mørtel-voksende arter er ellers dårligt repræsenteret i denne undersøgelse. På silikatstenene fandtes bl.a. de sjældne Aspicila cinerea, Porpidia crustulata og P. tuberculosa samt den hensynskrævende Ochrolecia parella. Desuden fandtes på mos den for Danmark nyopdagede art Leproloma vouauxii og på jord den sjældne Peltigera polydactyla. Ialt fandtes 41 arter. Denne type kirkegårdsgærde er sjælden, i hvert fald på Sjælland. Heldigvis bliver det passet omhyggeligt. Et gærde i Tisvilde Hegn (1) havde 20 arter, hvoraf mange er jordboende, f.eks. 9 arter af slægten Cladonia, der alle er almindelige på sandjord, samt den sjældne Trapeliopsis pseudogranulosa. På sten fandtes bl.a. de sjældne Lecanora intricata og Micarea lutulata.

Gilbjerg Hoved
Tinkerup
Smidstrupsand
Udsholtsand
Smidstrup
St Orebj
Råge
Tisvildeleje
Vejbystrand
Hellebæk
Blistrup
Kolsbæk
Holt
GRÆSTED
Vejby
Tisvilde
Tibirke
Lavø
HELSINGE
Ramløse
Sandet
Vinderød
Arrenæs Næb
Ølstykke Næb
Arsemose
Dalenborg
Annisse
Alsønderup
Bjerget
Kregme
Ll Lyngby
Ullerød
Sønderup
Ravnsbakke
Dunkehuse
Pumpest
Orkesholm
Husebj
Skærød
Antinelle
Bergstrup
Sølyst
Sølyst Strand
Fjellenstrup
Hågendrup
Pårup
Almegård
Tranemosegård
Orbakke
Volkstrup
Lopholm
Smidstrup Strand
Strand Esbønderup
Borstrup
Gilbjerg Hoved Feriehj
Solgårds Høj
Kro
Motel
Gadehavn
Askemose
Gde
Kro
Skole
Kgmk
Mj
Fbr
Kirkebonde Gd
Byager Gd
Tagmosegd
Odderholm
Fredehøj Gd
Præstevang
Vesterbrog
Lyngevej
Ellehøj Gd
Godthåb
Sletteød
Lillegd
Hurupholm
Lundholm
Museum
Fabr
Skole
Kgmk
Kro
Apotek
Bygeskov Gd
Ihøe Huse
Ihøe
Ørbyvej
Stumpshøje
Tågerup
Hørdkrog
Lillegd
Hurupholm
Rågeløse
Kro
Ramløse Bakker
Egholm
Lykkeshøj
Palnægde
Duehj
Lindbj
Rygd
Hellebæk
Bakker
Søkrog
Ølstykke Næb
Arrenæs Næb
Dunkehuse
Ravnsbakke
Maglehøj
Bredegård
Sønderup
Bjerget
Ll Lyngby
Mose
Lyngeholm
Lykkesholm
Mollehøj
Tulstrup
Sølvenborg
Ullerød
Ebeltoftvang
Museum
Fabr
Skole
Hasselje
Brinholm
Mollerup
Lundholm
Kammelskov
Bjergegård
Højskole
Frederiksborg
Kildegård
Mangholm
Bergstrup
Alsønderup
Vr Strandmark
Hejrehøj
Annisse
Annisse Østerdr
Østerdr
Pihemose
Hellebæk
Bakker
Antinelle
Skærød
Husebj
Dalenborg
Lindbj
Rygd
Palnægde
Duehj
Lykkeshøj
Eg

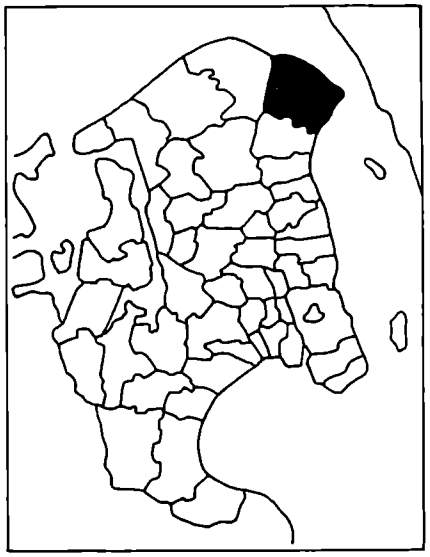

Kommunens beliggenhed

DIGER I HELSINGØR KOMMUNE

I Helsingør Kommune er registreret og besigtiget ialt 370 diger med en samlet længde på ca. 107 km, jævnt fordelt i kommunen.

En stor del er velbevarede skovdiger af sten, men også udskiftningsdiger med levende hegn findes, især i kommunens vestlige del. 209 er stendiger eller stengærder. Der er registreret 6 kirkegårdsdiger, 19 toftediger, 1 parkdige samt Kong Valdemars vold i Gurre Vang.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 11 af særlig betydning, 80 af stor betydning, 246 af betydning og 33 af potentiel betydning. Området ved Saunte og Borsholm kan fremhæves på grund af mange velbevarede diger, der tydeligt viser stjerneudskiftning, overdrevsudstykning og skovgrænser. Af enkeltdiger kan specielt fremhæves de velbevarede og karakteristiske skovdiger i vestbrynet af Klosterris Hegn (1), i nordbrynet af Risby Vang (2), i vestbrynet af Gurre Vang (3), i nordbrynet af Krogenberg Hegn (4) og i østbrynet af Nyrup Hegn (5).

Ialt 223 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 3 af største betydning, 44 af stor betydning, 172 af betydning og 4 af potentiel betydning. Skovbrynene har mange steder velbevarede stendiger med en artsrig vegetation af laver og ofte med Blåbær.

Diget i sydbrynet af Teglstrup Hegn (6) er af største betydning, for her findes den rødlistede Finsk Røn (desværre nok kun forvildet fra tidligere dyrkning). Den sydlige halvdel af Teglstrup Hegns østbryn (7) løber igennem et ekstremfattigkær, og nogle af de karakteristiske arter (som Tue-Kæruld og Tranebær) vokser på den laveste del af diget. Vegetationen i sydbrynet af Klosterris Hegn (8) var på lange strækninger totalt ødelagt, formentlig på grund af giftsprøjtning.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 7 udvalgte gærder blev der ialt fundet 72 arter. Østgærdet ved Nyrup Hegn (5) er af største betydning med 43 arter af laver, hvoraf Lecanora caesiosora og Diploschistes scruposus er sårbare, medens Rinodina fatiscens, Trapeliopsis pseudogranulosa og Porpidia macrocarpa er sjældne og hensynskrævende. Vestgærdet af Klosterris Hegn (1) med 28 arter er af største betydning, for også her fandtes den sårbare Diploschistes scruposus. På sydbrynet af Klosterris Hegn (8) med 24 arter fandtes den sjældne Tephromela grumosa. Laverne var tilsyneladende uskadte efter sprøjtningen. Vestgærdet af Gurre Vang (3) havde 34 arter, hvoraf Rimularia furvella og Rhizocarpon distinctum er sjældne og hensynskrævende. Nordgærdet ved Gurre Kirke havde 20 arter, og vestgærdet havde 40 arter, af hvilke Baeomyces roseus er sjælden. Et gærde syd for Apperup havde 36 arter.

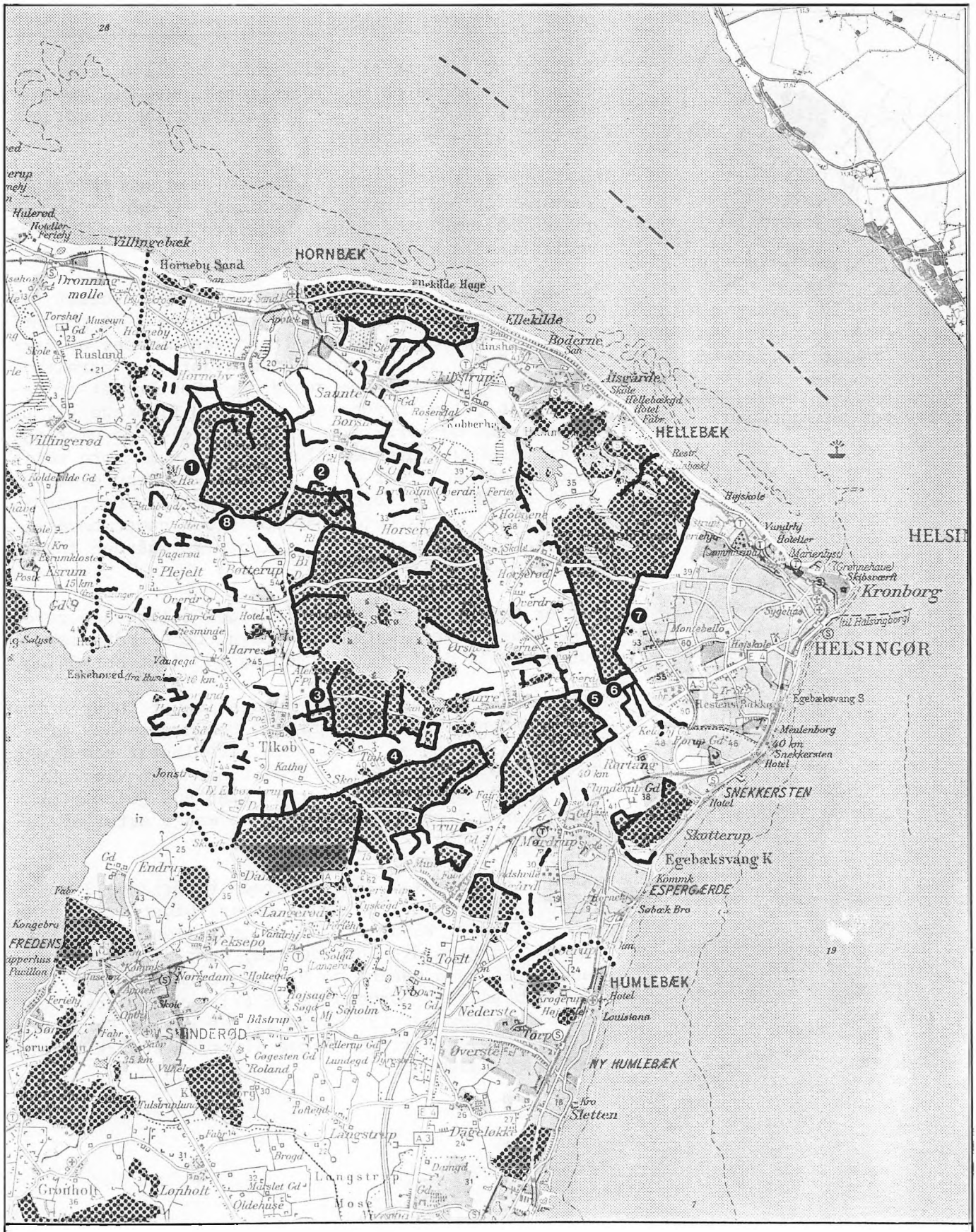
HORNBÆK
HELLEBÆK
HELSINGØR
Kronborg
SNEKKERSTEN
HUMLEBÆK
NY HUMLEBÆK
Skatterup
Egebæksvang K
ESPERGÆRDE
Snekkersten Hotel
Louisiana
Sletten
Hornebu Sand
Villingebæk
Ellekilde Hage
Ellekilde
Boderne
Rusland
Plejelt
Tikøb
Eskehoved
Lønholt
Grønholt
Oldehuse
Mose
Tofteløkke
Dageløkke
Langstrup
Overste
Nederste
Tofteled
Roland
Gagesten Gd
Nellerup Gd
Lundegd
Damgd
Broga
Båstrup
Saunte
Horsered
Harrested
Kathøj
Jonstrup
Lanceved
Veksepo
Endrup
Norsedam
Holteged
Solgd
Toftelt
Porup Gd
Hellebækgd
Egebæksvang 8
Menlenborg
40 km
Søbæk Bro
Kommk
Hotel
Skole
Kro
Fabr
Sygehus
Montebello
Marienlyst
Vandrhj
Campingpl
Restr
Bæk
Havehus
Gartneri
Posth
Kirke
Kgl. Slot
Kongebro
FREDENSBORG
Slipperhus
Pavillon
Ishus
Sø
Mølle
Torshøj Museum
Ørnhøj
Ørnedr
Ferieh
Ferieby
Sandbjerg
Kobberhat
Rosendal
Ålsgårde
Hellebæk
Fabr
Restr
Bæk
Højskole
Vandrhj
Hoteller
Campingpl
Marienlyst
Gartneri
Skibsværft
Kronborg
Sygehus
til Helsingborg
Montebello
Højskole
Egebæksvang 8
Hesteni Bakke
Menlenborg
40 km
Snekkersten
Hotel
Porup Gd
Kommk
Søbæk Bro
Skatterup
Egebæksvang K
ESPERGÆRDE
Hotel
Louisiana
Kro
Sletten
Torp
Overste
Nederste
Tofteled
Roland
Gagesten Gd
Nellerup Gd
Lundegd
Damgd
Broga
Båstrup
Saunte
Horsered
Harrested
Kathøj
Jonstrup
Lanceved
Veksepo
Endrup
Norsedam
Holteged
Solgd
Toftelt

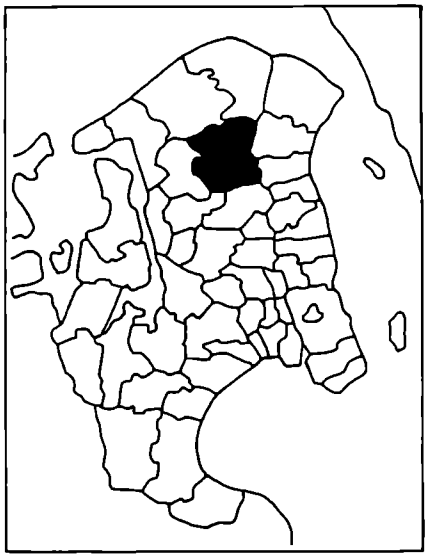

Kommunens beliggenhed

DIGER I HILLERØD KOMMUNE

I Hillerød kommune er registreret ialt 148 diger med en samlet længde på ca. 70 km, de fleste beliggende i kommunens skovbryn. 26 er kulturhistorisk besigtiget, og ialt er 34 besigtiget.

Der er fundet 15 stendige, næsten alle som skovdiger. Kommunen er domineret af skovdiger, og der er kun ganske få, men ofte lange, udskiftningsdiger. Der er registreret 3 kirkegårdsdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 5 af stor betydning, 18 af betydning og 3 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves områder af særlig betydning, men flere af skovdigerne er karakteristiske og velbevarede stendiger. Vestbrynet af Nødebo Holt (1) og nordbrynet af Orned Plantage (2) er velbevarede og karakteristiske. Skovdigerne omkring Store Dyrehave optræder flere steder som store tosidige stendiger. Især er de nord- og sydvendte skovdiger markante og velbevarede (3) og (4). Det nordvestvendte, langs vejen, er for tiden under omsætning. Et velbevaret dige omkring præstegården i Tjæreby kan også fremhæves (5).

Der er botanisk besigtiget 18 diger beliggende spredt i kommunen - de fleste i skovbryn. De er botanisk vurderet til 4 af stor betydning og 14 af betydning.

Flere diger har en artsrig vegetation af laver sammen med bregnen Engelsød. Diger nær bebyggelse har ofte et stort indslag af forvildede haveplanter som f.eks. de levende fortidsminder Sæbeurt og Marts-Viol. Et dige i sydvesthjørnet af Orned Plantage (6) har et imponerende flerstammet egetræ og mange arter af laver på stenene.

Ved en undersøgelse af lavfloraen fandtes på 3 udvalgte stendiger 31 arter af laver. Diget syd for Nødebo (1) huser 25 arter, bl.a. de sjældne Aspicilia cinerea og Porpidia tuberculosa, samt de hensynskrævende Peltigera canina og P. praetextata. Diget i nordøstbrynet af Kongens Vænge (7) havde 7 arter og diget i nordbrynet (3) havde 13, af hvilke Pertusaria dealbescens er sjælden. Begge diger er stærkt tilgroede og skyggede.

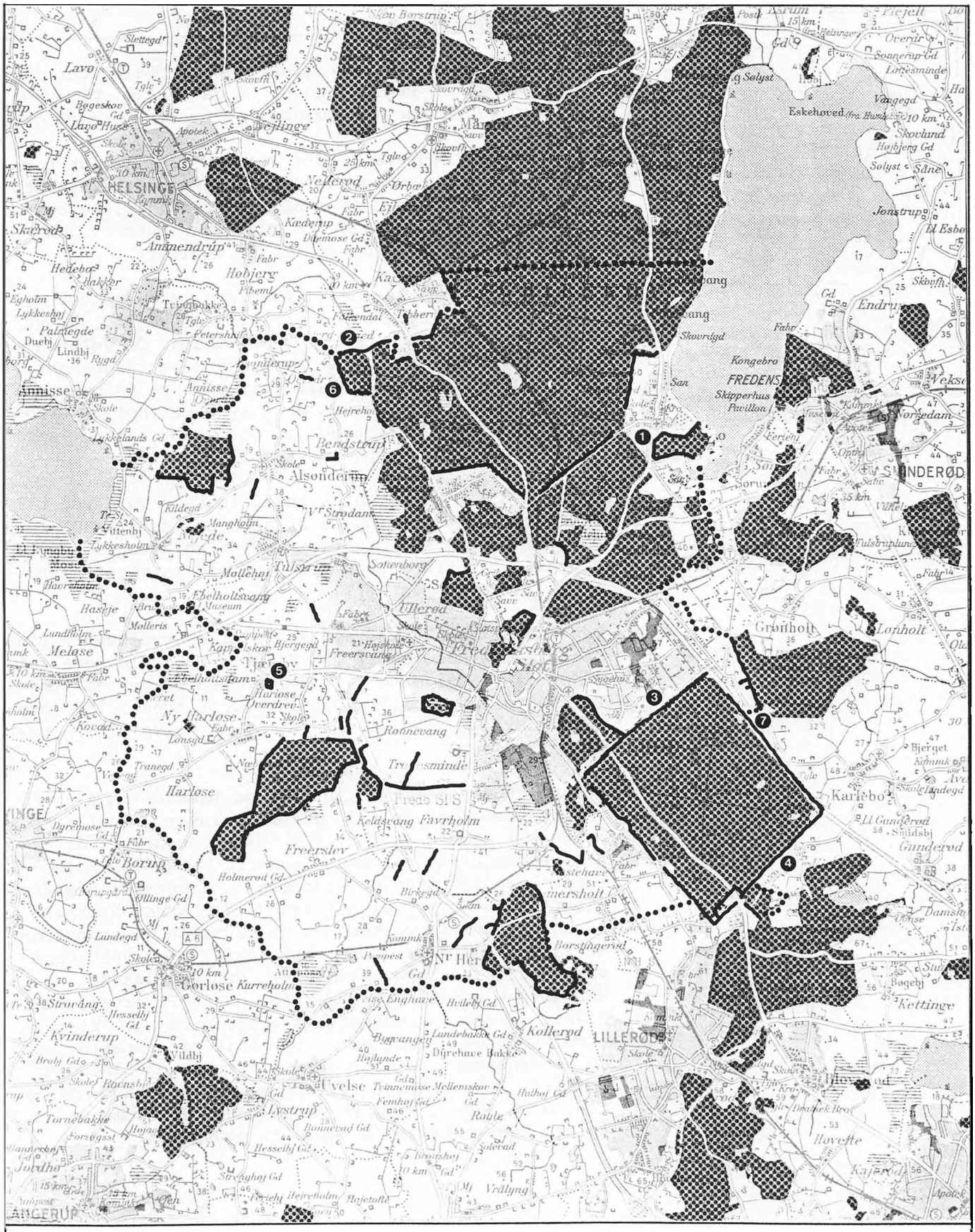

KORT OVER DIGER I HILLERØD KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

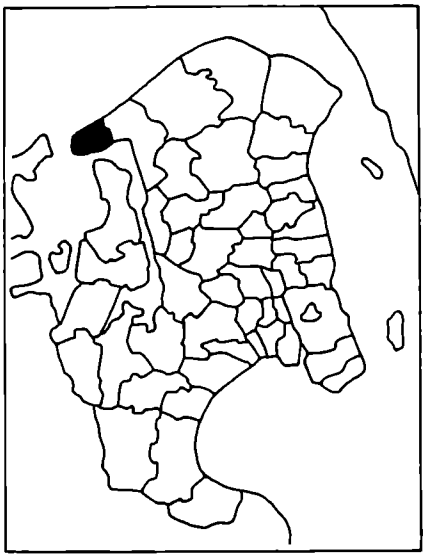

Kommunens beliggenhed

DIGER I HUNDESTED KOMMUNE

I Hundested Kommune er registreret og besigtiget ialt 89 diger med en samlet længde på ca. 26 km. Digerne er især beliggende i kommunens midterste og sydlige del.

Der er fundet 29 stendiger. Digerne er ligeligt fordelt imellem skovdiger og udskiftningsdiger. Størstedelen af skovdigerne er ensidige stendiger, og næsten alle udskiftningsdigerne er jorddiger. Der er ikke registreret kirkegårds- eller toftediger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 3 af største betydning, 20 af stor betydning, 56 af betydning og 10 af potentiel betydning. De velbevarede skovdiger omkring Grønnessegård bør fremhæves. Af enkeltdiger kan specielt fremhæves de velbevarede og karakteristiske skovdiger i sydøstbrynet af Grønnesse Skov (1), vestbrynet af Holteskov (2) og især nordbrynet af Ullerup Skov (3).

Ialt 43 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 1 af største betydning, 5 af stor betydning, 35 af betydning og 2 af potentiel betydning. Stendigerne i skovbryn har flere steder en artsrig lavvegetation f.eks. de ovennævnte (1) og (2).

Den eneste danske bestand af Røllike-Gyvelkvæler findes i sommerhusområdet ved Hald. I 1987 blev den set på et af jorddigerne (4), der herved bliver af største betydning. Røllike-Gyvelkvæler findes i 1989 stadig i området, men blev ikke set på selve diget under besigtigelsen.

Ved en undersøgelse af lavfloraen fandtes på 4 udvalgte stendiger ialt 54 arter af laver. Diget i sydbrynet af Grønnesse Skov (1) husede 40 arter, af hvilke Aspicilia cinerea, Lecanora orosthea, Rhizocarpon geographicum og Rinodona fatiscens er sjældne. Diget i vestbrynet af Holteskov (2) havde 30 arter, hvoraf Lecanora orosthea og Rhizocarpon geographicum er sjældne, medens Ochrolechia parella og Peltigera praetextata er hensynskrævende. Den østlige del af nordgærdet ved Ullerup Skov (3) havde 21 arter, heriblandt de sjældne Haematomma ochroleuca var. porphyrium, Lecanora orosthea og Porpidia cinereoatra, og de hensynskrævende Ochrolechia parella og Rinodona gennari. Den vestlige del af samme gærde havde 16 arter, bl.a. den i Danmark nyopdagede Leproloma vouauxii og den hensynskrævende Parmelia conspersa.

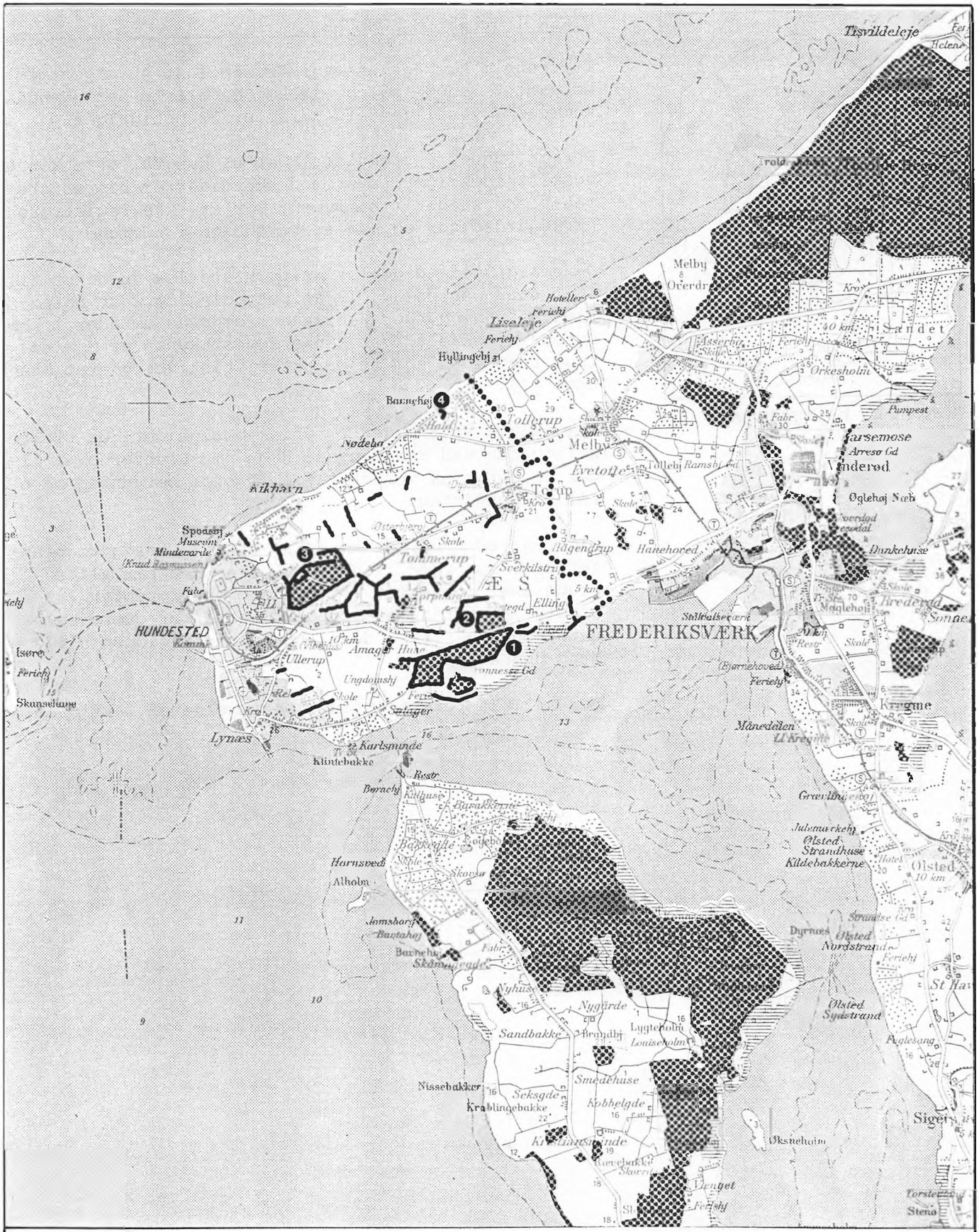

KORT OVER DIGER I HUNDESTED KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

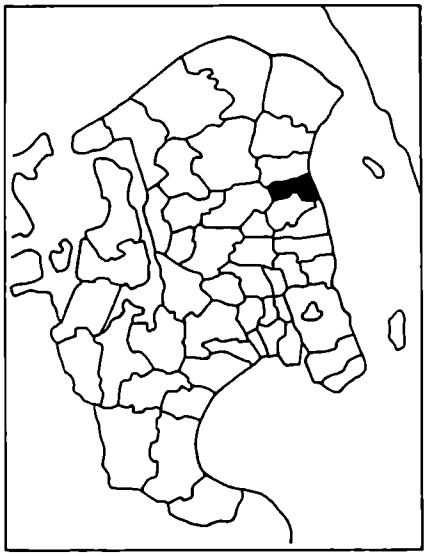

Kommunens beliggenhed

DIGER I HØRSHOLM KOMMUNE

I Hørsholm kommune er registreret ialt 45 diger med en samlet længde på ca. 15 km, de fleste beliggende i kommunens vestlige del. Heraf er 22 besigtiget.

Der er fundet 9 stendiger. Der er kun få, ofte korte, udskiftningsdiger, hvorimod skovdiger er repræsenteret flere steder i kommunen. Der er ikke registreret kirkegårdsdiger og kun et toftedige i kommunen.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af stor betydning, 19 af betydning og 2 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves områder i kommunen. Af enkeltdiger kan nordvestbrynet af Sjælsø Lund fremhæves som et karakteristisk velbevaret stendige (1).

I kommunen er 8 diger botanisk besigtiget, de fleste beliggende ved Stumpedysse Hegn nær Slutterup. 2 diger er botanisk vurderet til af stor betydning og 6 til af betydning.

Digerne ved Stumpedysse Hegn har en artsrig vedplanteflora, som regel med mange arter med bær eller frugt især Kirsebær. Diget i skovens nordbryn (2) er af stor betydning på grund af rester af overdrevsvegetation med f.eks. den i hovedstadsregionen sjældne Sand-Hvene.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

KORT OVER DIGER I HØRSHOLM KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

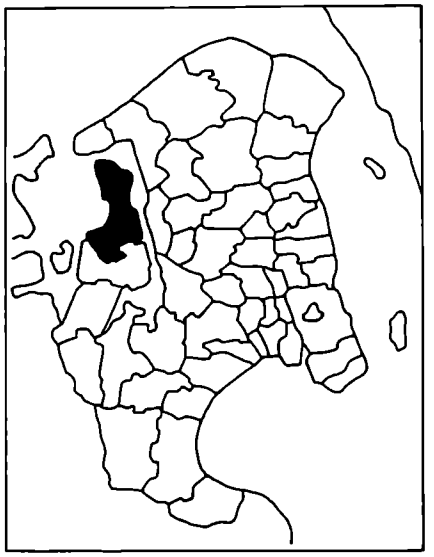

Kommunens beliggenhed

DIGER I JÆGERSPRIS KOMMUNE

I Jægerspris kommune er registreret ialt 232 diger med en samlet længde på ca. 108 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er 20 besigtiget.

Der er fundet 12 stendiger. I kommunen findes alle digetyper. Der er både udskiftningsdiger, ofte meget lange, skovdiger samt hovedgårds- og herregårdsdiger. Der er registreret 4 kirkegårds- og 1 toftedige.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 6 af stor betydning og 14 af betydning. Af områder kan fremhæves Kristiansminde med lange stendiger omkring hovedgården samt udskiftningsdiger og skovgrænser. Området nord for Gerlev med velbevaret stjerneudskiftning kan ligeledes fremhæves. Området omkring Kyndby skal især fremhæves med sin velbevarede stjerneudskiftning i form af stendiger. Endelig skal områderne omkring Svanholm og Orebjerg bemærkes med de lange ubrudte hovedgårdsdiger. Af enkeltdiger skal især fremhævet det lange, markante stendige mellem Svanholm og Lyndby (1), stendigerne på begge sider af vejen ved Kristiansminde (2) samt flere stræk af nord- og vestbrynet af Fællesskov (3).

Ialt er 16 diger botanisk besigtiget og vurderet til 5 af stor betydning og 11 af betydning. Norddiget af Fællesskov (3) er relativt artsrigt med bl.a. Enebær.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 2 udvalgte stendiger blev der fundet 50 arter af laver. Et dige i Slotshegnets vestbryn (4) havde 35, bl.a. de sjældne Haematomma ochrolecum var. porphyrium og Lecanora orosthea. Gærdet er stærkt skygget af opvækst mange steder. Et dige i vestbrynet af Nordskoven (5) havde 43 arter, bl.a. de sjældne Lecanora orosthea, Rhizocarpon geographicum og R. lecanorinum, samt de hensynskrævende Ochrolechia parella, Parmelia conspersa og Rhizocarpon distinctum. Lavfloraen er bedst udviklet på diget nord for Skoven Kirke, hvor diget er mindre skygget end syd for kirken.

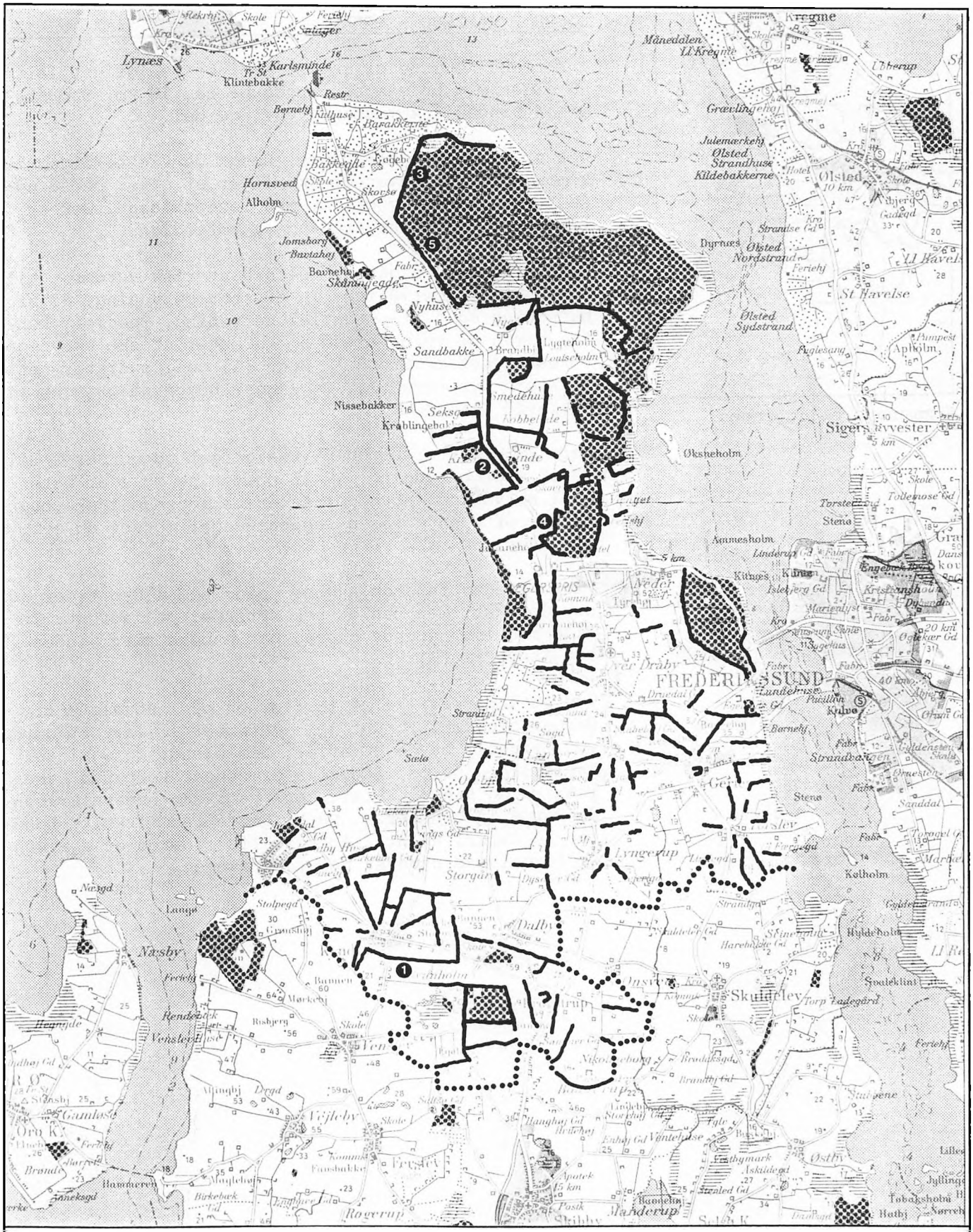

KORT OVER DIGER I JÆGERSPRIS KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

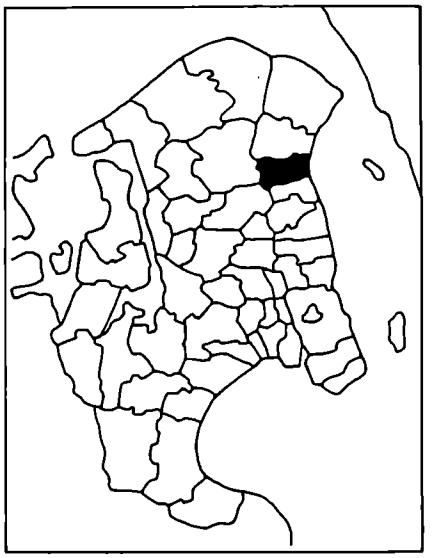

Kommunens beliggenhed

DIGER I KARLEBO KOMMUNE

I Karlebo Kommune er registreret og besigtiget ialt 68 diger med en samlet længde på ca. 18 km. Størstedelen findes i kommunens vestlige del.

Der er fundet 45 stendiger. Langt de fleste diger i kommunen er velbevarede skovdiger af sten. De få udskiftningsdiger er oftest med levende hegn. Der er registreret 1 kirkegårds- og 1 toftedige.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af største betydning, 16 af stor betydning, 47 af betydning og 4 af potentiel betydning. Specielt kan fremhæves de velbevarede og karakteristiske skovdiger i vestbrynet af Grønholt Hegn (1) og i sydøstbrynet af Store Dyrehave (2). De ligger begge på grænsen til Hillerød Kommune.

Ialt 29 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 10 af stor betydning, 17 af betydning og 2 af potentiel betydning. Hovedparten er beliggende i skovbryn og har ofte en artsrig vegetation af mosser og evt. af laver.

Flere steder fandtes Avnbøg, både som ældre træer og som opvækst, men den er nok oprindeligt indført. Et dige med imponerende store, gamle bøgetræer findes ved Storedam (3).

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 2 udvalgte stengærder blev der fundet ialt 36 arter af lav. Et gærde ved Grønholt havde 28 arter, heriblandt de sjældne Aspicilia cinerea, Lecanora orosthea, Porpidia cinereoatra og Rinodina fatiscens samt den hensynskrævende Parmelia conspersa. På et gærde ved Kirkelte fandtes 24 arter, af hvilke Aspicilia cinerea er sjælden og Parmelia conspersa hensynskrævende.

Eskehoved
Tikøb
Jonstrup
Endrup
Langerød
Veksebo
Kongebro
FREDENSBORG
SLANGERUP
Norresdam
Båstrup
Gogesten Gd
Roland
Tulstruplund
Grønholt
Lønholt
Oldehuse
Hesselrød
Bjerget
Avderød
Karlebo
Gunderød
Kettinge
Kollerød
LILLERØD
Blovstrød
Hovedet
Kajerød
Vassingerød
BIRKERØD
Isterød
Ravnsnæs Kloster
Storskov
Grønnegade
Overdam
HØRSHOLM
USSERØD
Karlemedal
Kokkedal
Strandhuse
Mikkelborg
Søllenberg
RUNGSTED
Smidstrup
VEDBÆK
TRØRØD
Nyrup
Maarup
Skotterup
Egebæksvang
ESPERGÆRDE
Søbæk Bro
Tibberup
HUMLEBÆK
Louisiana
Nederste
Overste
NY HUMLEBÆK
Sletten
Dageløkke
Langstrup
Mosede
Nivå
Fejenbrød
Toelt
Soholm
Nellerup
Lundegd
Pilegd
Toftegd
Fredtofte
Ll Gunderød
Smidshj
Bøgehj
Ravnsnæs
Ellebæk
Ellerød
Ørnehøj
Ørnehjem
Børnehjem
Skole
Kro
Fabr
Museum
Kirke
Hotel
Restr
Tr St
Apotek
Motel
Ferieh
Børnehj
Plejehj
Sygehus
Maltrød
Brædebæk
Krigsh
Ibjerg
Nyrup
Kirkemose
Flynderup Gd
Busserup Gd
Kildehj
Porup Gd
Hlestens Bakke
Currie
Skovlund
Hajbjerg Gd
Solyst
Sane
Kathuj
Skovfl
Skovrejgd
Kommk
Vandrhj
Ferieh
Husum
Pavillon
Sabr
Vuller
Broagd
Dueagd
Mørslet Gd
Lundegd
Dyrsh
Nellerup Gd
Langelinie Gd
Ellebro
Ellerød
Ellerød Gd
Holtegd
Mj
Sandshvid Gd
Tibberup
Ørnehj
Søbæk Bro
Kommk
Hotel
Louisiana
Torp
Overste
Nederste
Dageløkke
Nivå
Nivå Gd
Sletten
Kro
Skotterup
Egebæksvang
ESPERGÆRDE
Maarup
Nyrup
Flynderup Gd
SNEKKERSTEN
Hotel
Kirkemose
Fabr

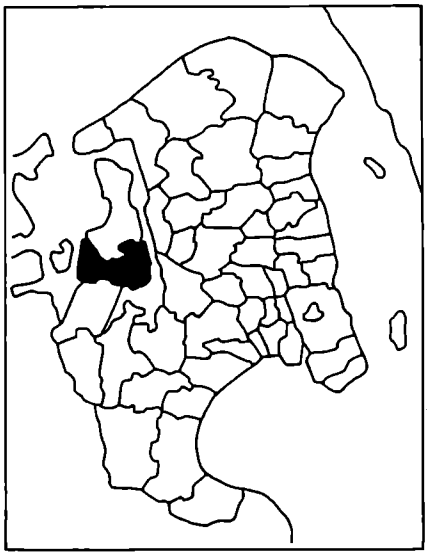

Kommunens beliggenhed

DIGER I SKIBBY KOMUNE

I Skibby Kommune er registreret ialt 260 diger med en samlet længde på ca. 73 km beliggende i kommunens vestlige og sydøstlige del. Heraf er 115 besigtiget.

Der er fundet 68 stendiger. I kommunen findes næsten alle typer af diger. Størstedelen er udskiftningsdiger af sten, både en- og tosidige. Der er registeret 1 kirkegårds- og 7 toftediger samt 4 parkdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 5 af særlig betydning, 32 af stor betydning og 78 af betydning. I kommunen findes flere gode eksempler på stjerneudskiftning, hvor digernes forløb stort set er intakt, f.eks. omkring Venslev, Ferslev, Vejleby og Østby. Af enkeltdiger kan specielt fremhæves de velbevarede udskiftningsdiger øst for Selsø Slot (1) og de lange diger nordvest for Vejleby (2).

Ialt 115 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 1 af største betydning, 13 af stor betydning, 94 af betydning og 7 af potentiel betydning. Især i kommunens vestlige del findes stendiger med rester af overdrevsvegetation. Over halvdelen af kommunens diger er lysåbne - næsten uden krat og træer.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 3 udvalgte stendiger blev der fundet ialt 62 arter af laver. Et dige i Sønderby (3) med 44 arter er af største betydning, da her blev fundet de sårbare arter Aspicilia radiosa og Lecidella carpathica, foruden de hensynskrævende Acarospora veronensis, Parmelia conspersa, Peltigera rufescens og Rinodina gennari, samt de sjældne Rhizocarpon lecanorinum og Rimularia furvella. Diget græsses af heste på et stykke, resten er helt tilgroet og uden interesse. På et dige syd for Selsø Østskov (4) fandtes 36 arter, bl.a. den hensynskrævende Parmelia conspersa og de sjældne Lecanora orosthea, L. salina og Rhizocarpon geographicum. Strandengen græsses, men ikke helt op til diget. Et gærde syd for Strandgård havde 30 arter. Dette gærde er delvist dækket af flyvesand.

FREDERIKSSUND
Skibby
Selsø
Gershøj
Hvidløse
Hvalsø
Lyndby
Jernløse
Herslev
Gerlev
Torslev
Kirkerup
Krogstrup
Dalby
Lyngerup
Storgård
Landerslev
Næsby
Gamløse
Ramsø
Egholm
Krabbesholm
Sæby
Ejby
Rye
Ørsholm
Ågerup
Kongshøje
Gundeløse Høje
Nørrevad
Nørrehoved
Skinnerup
Agnæs Høje
Studeholm
Ll Rørbæk
St Rørbæk
Sk Hans Hospital
Ringeen
Hestetholm
Kongsholm
Langholm
Dronning Ugles
Egelund
Hejdlind
Ellekær
Kalholm
Stena
Sandal
Ahuse
Fiskerhuse
Smedegaarde
Skjoldshøje
Bregnedgård
Ørsholm
Ørsholm Mølledgd
Ørsholm Skole
Lejre Gde Skole
Jernløse Skole
Hvidløse Skole
Hvidløse Gd
Hvidløse Mølledgd
Hvidløse Kommune

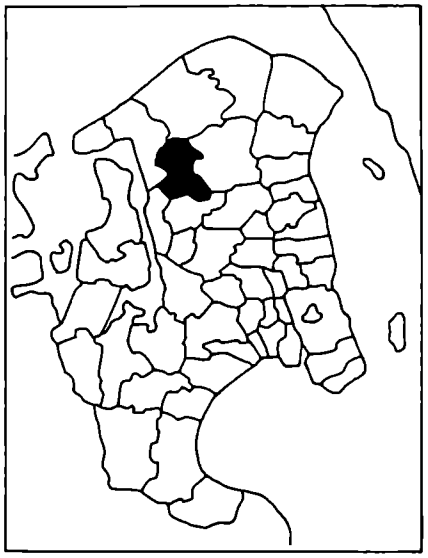

Kommunens beliggenhed

DIGER I SKÆVINGE KOMMUNE

I Skævinge Kommune er registreret og besigtiget ialt 33 diger med en samlet længde på ca. 8 km, især beliggende i kommunens nordvestlige og sydvestlige hjørner.

Der er registreret to stendiger i kommunen, begge toftediger beliggende i Lille Lyngby, samt 5 kirkegårdsdiger - alle påvirket af indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 1 af stor betydning, 28 af betydning og 4 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves områder eller enkeltdiger i kommunen.

Der er ikke foretaget botanisk besigtigelse eller en undersøgelse af lavfloraen.

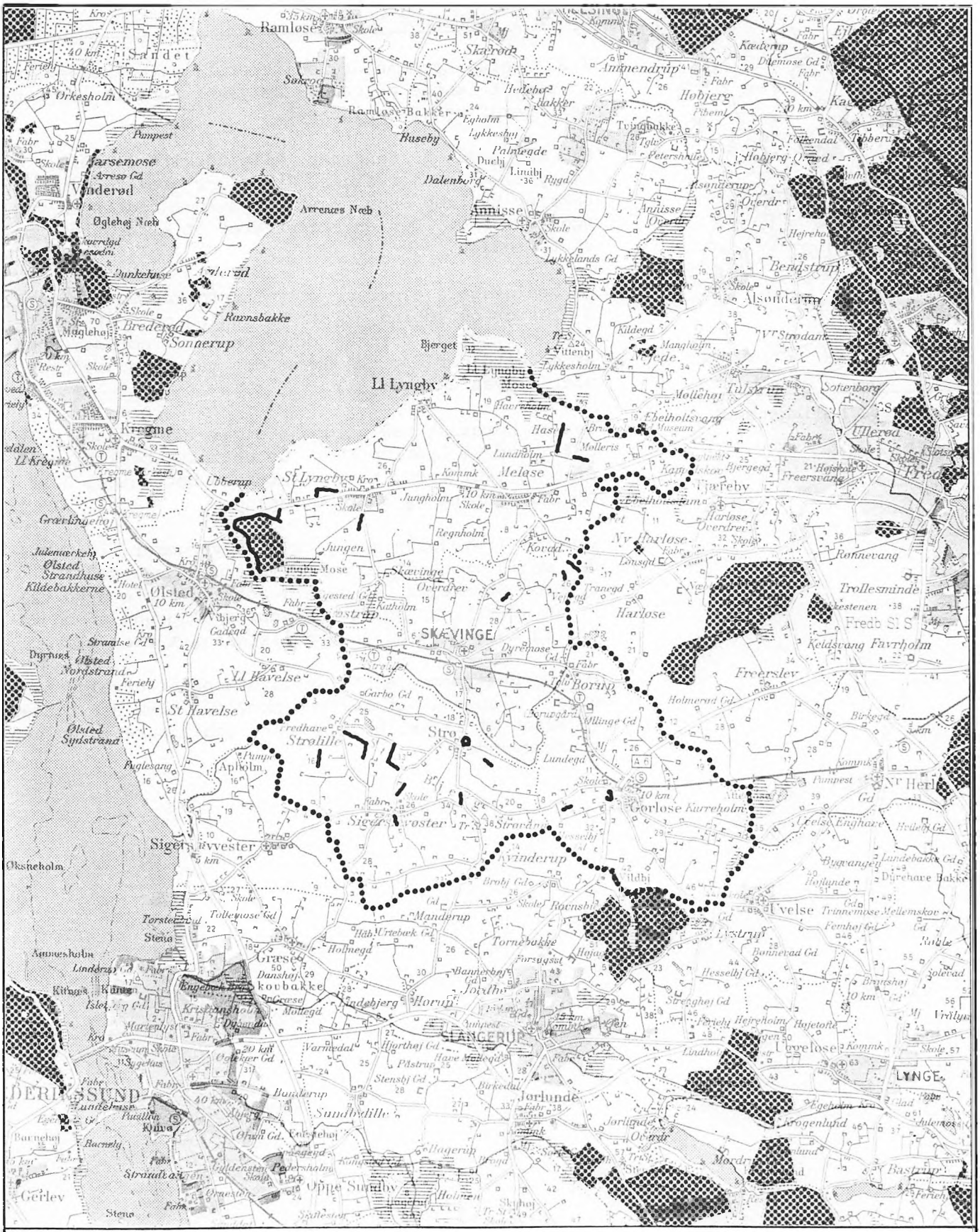
Ramløse
Skævinge
Annisse
Melase
Harløse
Ll Lyngby
St Lyngby
Ll Havelse
St Havelse
Strøby
Sigersvvester
Stangerup
Jørlunde
Lynge
Ubberup
Olsted
Ølsted Strandhuse
Kildebakkerne
Ølsted Nordstrand
Ølsted Sydstrand
Ølsted Stenstrup
Ølsted Stenstrup Kirke
Ølsted Stenstrup Skole
Ølsted Stenstrup Præstegård
Ølsted Stenstrup Præstegård Have
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet Kosmos Verden Jorden Månen
Ølsted Stenstrup Præstegård Have Hegn Port Stolpe Sten Træ Blad Gren Stamme Rod Jord Vand Luft Himmel Sky Sol Måne Stjerne Planet Galakse Univers Kosmos Verden Jorden Månen Solen Stjernerne Planeterne Galakserne Universet

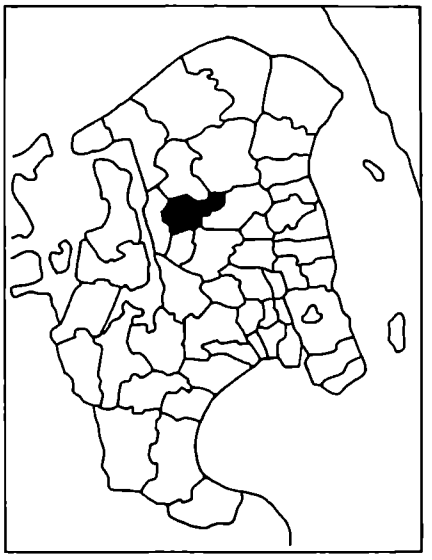

Kommunens beliggenhed

DIGER I SLANGERUP KOMMUNE

I Slangerup kommune er registreret ialt 37 diger med en samlet længde på ca. 29 km jævnt fordelt i kommunen. Heraf er 30 besigtiget.

Der er fundet 7 stendiger. Alle udskiftningsdiger er tilsyneladende jorddiger. Stendiger blev registreret omkring Lystrup Skov, samt langs kommunegrænsen ved Uggeløse Skov. Der er registreret et kirkegårds- og et toftedige.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 3 af stor betydning, 22 af betydning og 5 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves områder, men af enkeltdiger bør fremhæves det markante jorddige midt i Lystrup Skov (1).

Der er botanisk besigtiget 7 diger i kommunen, alle beliggende i Lystrup Skov. De botanisk besigtigede diger er vurderet til 1 af største betydning, 3 af stor betydning og 3 af betydning.

Digerne i syddelen af Lystrup Skov rummer flere steder en interessant tørbundsflora med Svalerod og Blodrød Storkenæb. Et dige i det sydligste bryn (2) er af største botaniske betydning på grund af en fåtallig forekomst af den rødlistede art Skov-Kløver.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på et udvalgt stendige i sydbrynet af Lystrup Skov (2) blev der fundet 19 arter af laver, hvoraf Ochrolechia parella er hensynskrævende.

KORT OVER DIGER I SLANGERUP KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

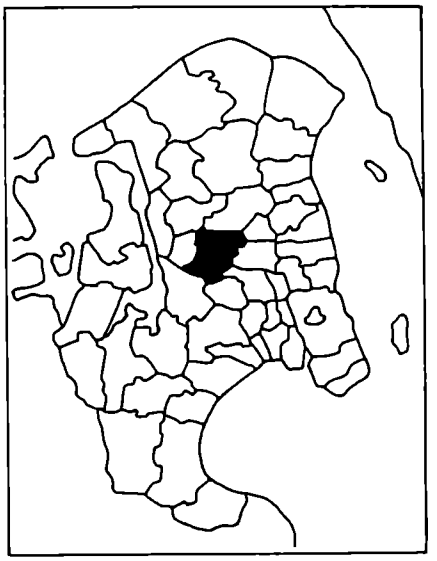

Kommunens beliggenhed

DIGER I STENLØSE KOMMUNE

I Stenløse Kommune er registreret og besigtiget ialt 114 diger med en samlet længde på ca. 31 km. Langt de fleste er skovdiger og beliggende i kommunens nordlige del.

Der er fundet 50 stendiger, de fleste velbevarede. Der er registreret 1 kirkegårdsdige.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 5 af største betydning, 23 af stor betydning, 76 af betydning og 10 af potentiel betydning. Der kan ikke fremhæves områder. I de 4 skove bør digerne omkring Ganløse Orned fremhæves. Stendigerne er her velbevarede - især i sydbrynet (1). Langs vejen i nordvestbrynet (2) er man i gang med at renovere diget - foreløbig med godt resultat.

I Stenløse Kommune er ialt 84 diger botanisk besigtiget og vurderet til 1 dige af største betydning, 19 af stor betydning, 62 af betydning og 2 af potentiel betydning. De øvrige er hovedsagelig markdiger med levende hegn.

I mange af skovbrynene findes Bøge af tilsyneladende oprindelig dansk type med karakteristiske krogede ("vrange") grene. På et dige i nordbrynet af Ganløse Eged (3) fandtes den sjældne Skov-Rørhvene - et af de få naturlige danske voksesteder for arten på øerne.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 3 udvalgte stendiger blev der fundet ialt 42 arter af laver. Stendiget i sydbrynet af Ganløse Orned (3) havde 28 arter, heriblandt den sjældne Rhizocarpon geographicum og den hensynskrævende Rinodina gennari. Gærdet er de fleste steder stærkt tilgroet og skygget. Stendiget i nordvestbrynet af Slagslunde Skov (4) havde 20 arter. Bl.a. den i Danmark nyopdagede Leproloma vouauxii og de sjældne Aspicilia cinerea, Haematomma ochrolecum var. porphyrium og Lecanora orosthea samt de hensynskrævende Peltigera praetextata og P. rufescens. Buskadset foran diget har været skåret ned, men er nu igen i kraftig vækst, og vegetationen er tilsodet af bilos og støv fra vejen. Stendiget i sydvestbrynet af Ganløse Orned havde 19 arter, heriblandt de sjældne Aspicilia cinerea og Lecanora orosthea. Også dette dige er meget tilgroet.

KORT OVER DIGER I STENLØSE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

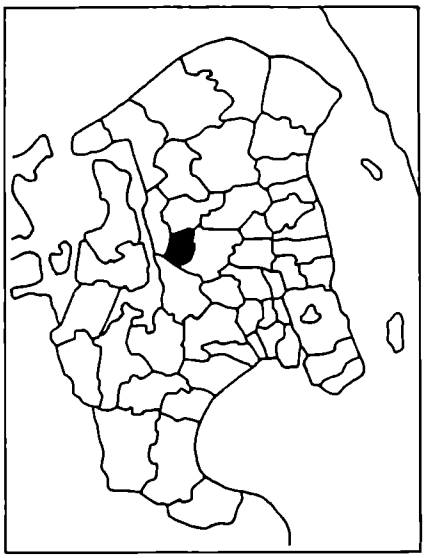

Kommunens beliggenhed

DIGER I ØLSTYKKE KOMMUNE

I Ølstykke Kommune er registreret og besigtiget ialt 19 diger med en samlet længde på ca. 5 km, beliggende i kommunens sydvestlige og nordlige del.

Der er fundet 4 stendiger. Bortset fra 2 kirkegårdsdiger er alle digerne udskiftningsdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 13 af betydning og 6 af potentiel betydning. De fleste diger er af lav værdi, da de oftest er sammenskredne på grund af for tæt pløjning. Der kan ikke fremhæves områder eller enkeltdiger i kommunen.

Der er ikke foretaget botanisk besigtigelse eller undersøgelse af lavfloraen. Digerne er formentlig uden stor botanisk betydning.

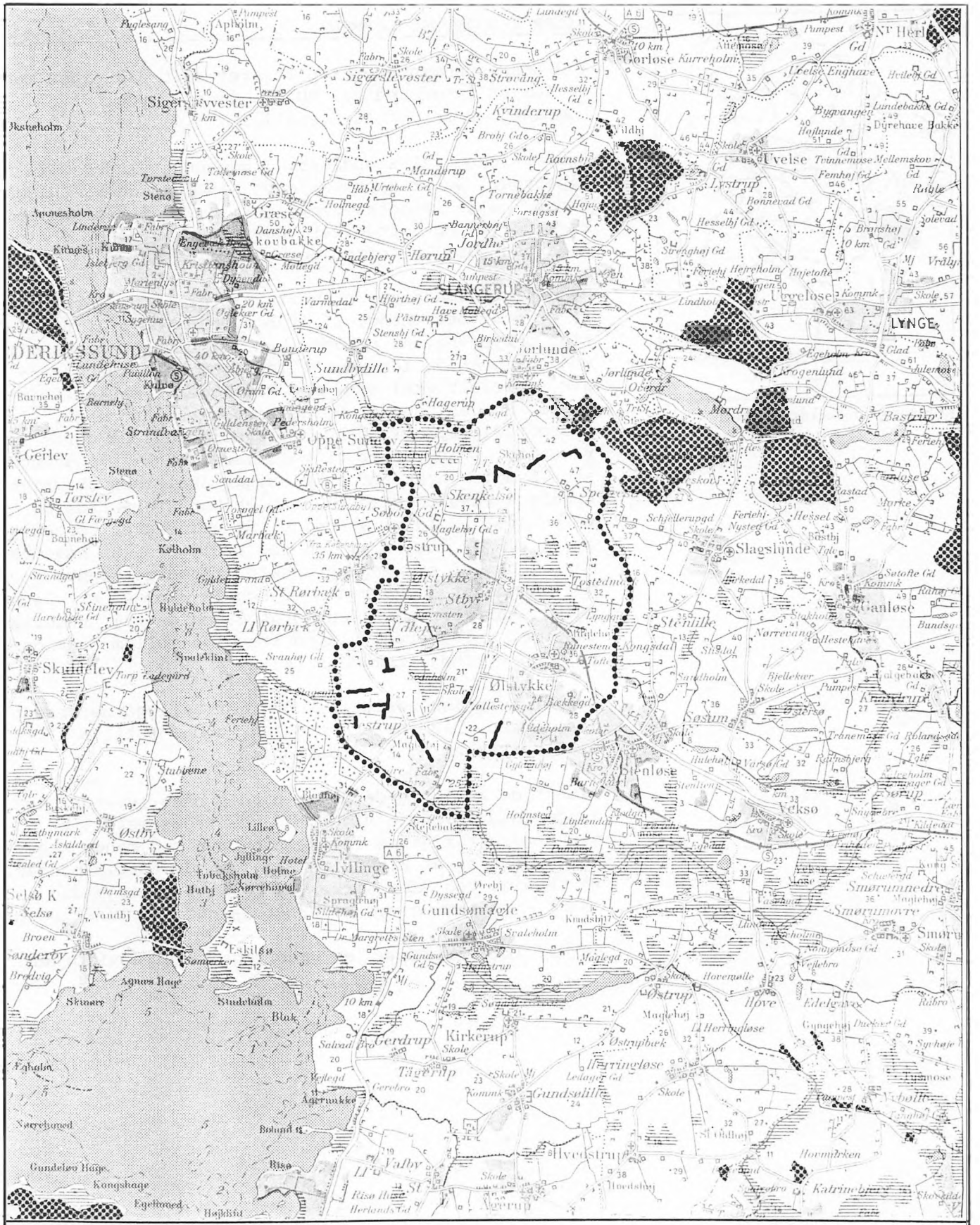

KORT OVER DIGER I ØLSTYKKE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

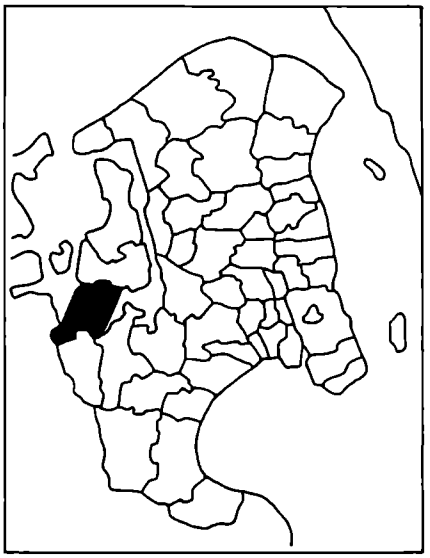

Kommunens beliggenhed

DIGER I BRAMSNÆS KOMMUNE

I Bramsnæs kommune er registreret ialt 213 diger med en samlet længde på ca. 90 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf af 40 besigtiget.

Der er fundet 22 stendiger. I kommunen findes alle digetyper. De er repræsenteret både ved udskiftningsdiger i alle længder, skovdiger, hovedgårdsdiger samt kirkegårds- og toftediger. Der er registreret 5 kirkegårdsdiger, 10 toftediger samt 1 parkdige.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 11 af stor betydning, 24 af betydning og 5 af potentiel betydning. Af områder kan fremhæves Krabbesholm med velbevarede lange stendiger som hovedgårdsgrænser. Specielt skal Sæby med tilliggende marker fremhæves. Her er både et velbevaret kirkegårdsdige, flere toftediger, beliggende tilsyneladende på deres oprindelige plads, samt et velbevaret udskiftningsmønster syd for byen. Af enkeltdiger skal især fremhæves Lyndby kirkegårdsdige (1) som et karakteristisk og velbevaret tosidigt stendige. Et velbevaret toftedige syd for Ejby Ådal (2), som dog tidligere kan have været en del af et længere udskiftningsdige gående nord på. Skovdiget i sydbrynet af Egholm Skov er et velbevaret, karakteristisk ensidigt stendige (3). Endelig skal det velbevarede, lange stendige mellem Krabbesholm og Gershøj fremhæves (4).

Der er botanisk besigtiget 8 diger beliggende spredt i kommunen. Digerne er botanisk vurderet til 6 af stor betydning og 2 af betydning.

Blandt de besigtigede diger findes både levende hegn i agerland, lysåbne diger med overdrevsrester, et stendige artsrigt på laver, skovbryn med mange skovbundsurter og et kirkedige med levende fortidsminder. På et dige ved Sæby Kirke (5) fandtes den sjældne Dansk Arum sammen med arter af levende fortidsminder.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

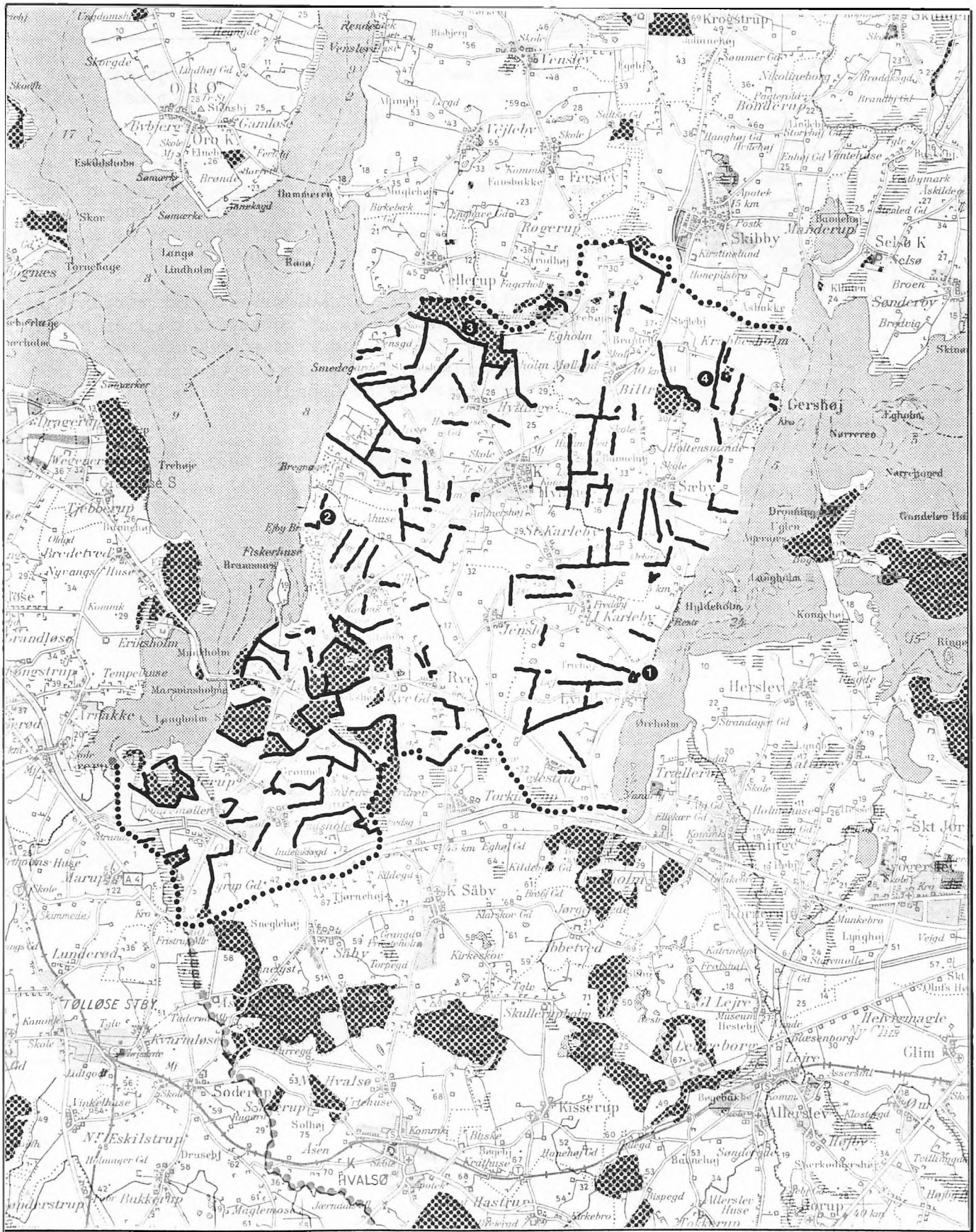

KORT OVER DIGER I BRAMSNÆS KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

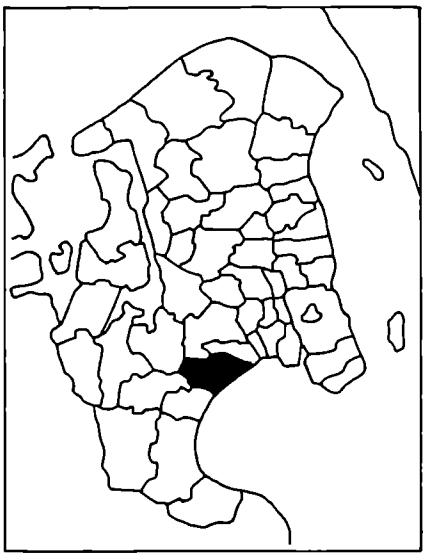

Kommunens beliggenhed

DIGER I GREVE KOMMUNE

I Greve Kommune er registreret og besigtiget ialt 48 diger med en samlet længde på ca. 18 km beliggende i kommunens vestlige del.

Der er kun fundet 3 stendiger, hvoraf et enkelt er et udskiftningsdige. Nogle af digerne er lange og markante jorddiger, der er velbevarede på lange strækninger. Der er registreret 4 kirkegårds- og 2 toftediger, alle påvirket af indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 5 af stor betydning, 41 af betydning og 2 af potentiel betydning. Området omkring Gjeddesdal bør fremhæves med parkdiger, velbevarede sognegrænser og udskiftningsdiger (hovedgårdsdiger). Der kan ikke fremhæves enkeltdiger.

Der er ikke foretaget botanisk besigtigelse eller undersøgelse af lavfloraen.

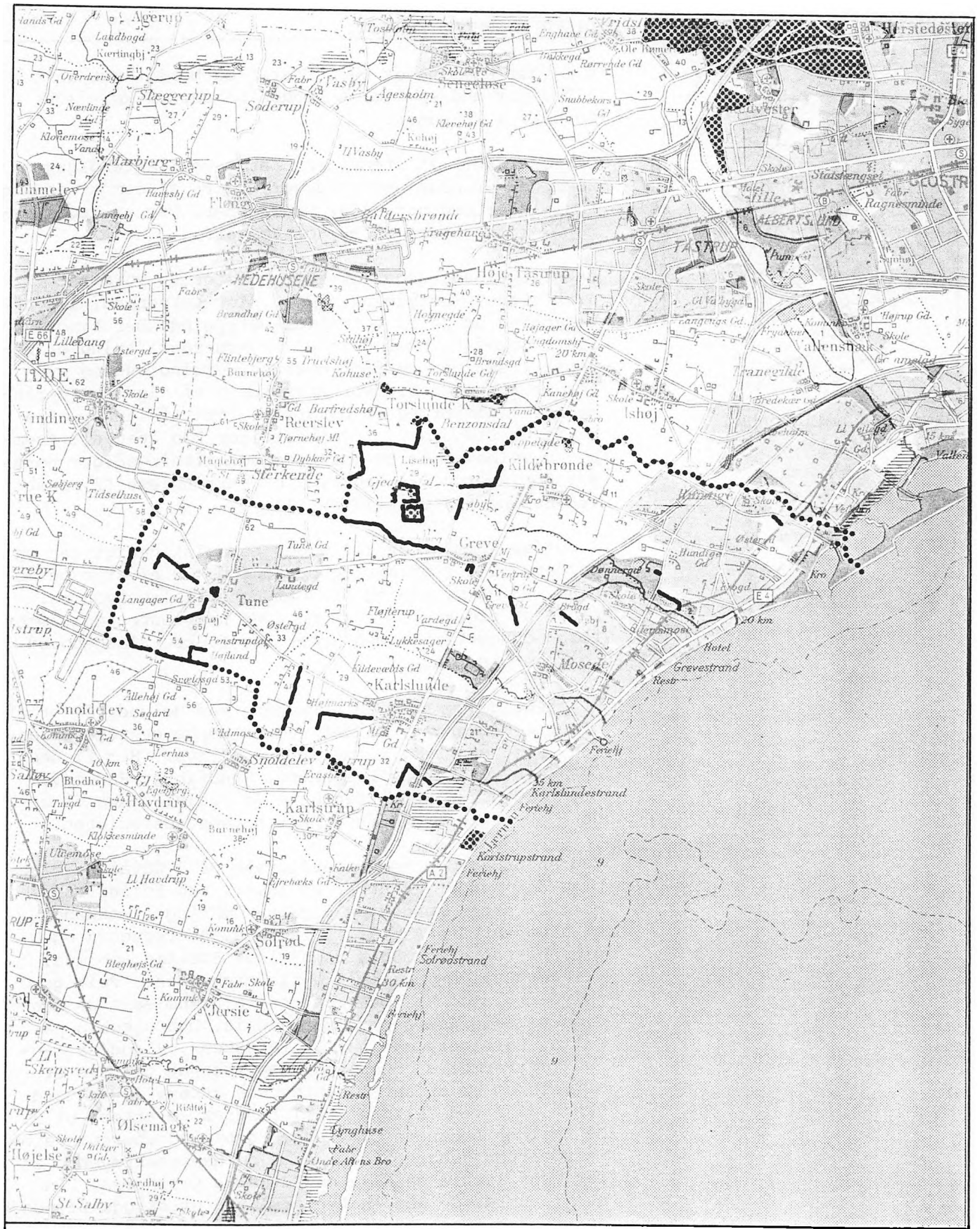

KORT OVER DIGER I GREVE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

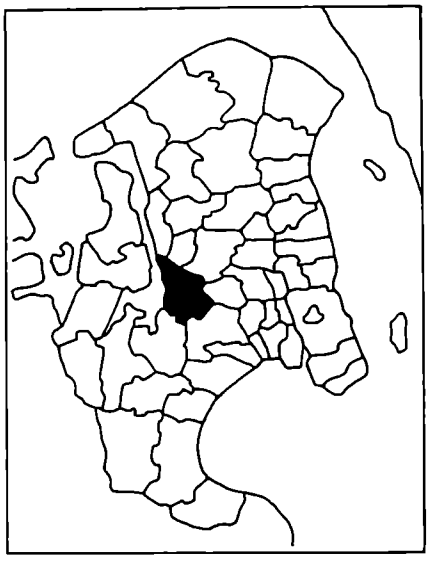

Kommunens beliggenhed

DIGER I GUNDSØ KOMMUNE

I Gundsø Kommune er registreret og besigtiget ialt 172 diger med en samlet længde på ca. 54 km, jævnt fordelt i kommunen.

Der er fundet 75 stendiger. Langt de fleste diger i kommunen er udskiftningsdiger, flere af dem er en- og tosidige stendiger eller stengærder. Der er registreret 7 kirkegårds- og 16 toftediger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 4 af største betydning, 30 af stor betydning, 114 af betydning og 24 af potentiel betydning. Der findes flere områder, hvor dele af stjerneudskiftning er bevaret. Især bør området omkring Herringløse og syd for Østrup nævnes, hvor store dele af digernes oprindelige linieføring er bevaret i form af lange, ofte tosidige stendiger. Af enkeltdiger kan specielt fremhæves velbevarede og markante udskiftningsdiger nordøst for Ågerup (1), og syd for Herringløse (2) samt ved Bolund (3) og Klinten (4).

I Gundsø Kommune er 113 diger botanisk besigtiget og vurderet til 3 af særlig betydning, 10 af stor betydning, 93 af betydning og 7 af potentiel betydning. Mange af digerne er lysåbne uden vedplanter og rummer tørbundsvegetation med arter som f.eks. Slangehoved og Læge-Oksetunge.

Et stendige omkring en strandeng ved Bolund (3) er af største betydning, da det rummer mange overdrevsplanter, samt ekstremt mange arter af laver. Her findes også den rødlistede bregneart, Rundfinnet Radeløv, som i 1989 kun kunne findes i ét individ. Kun ét andet voksested er kendt i hele hovedstadsregionen.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 3 udvalgte diger blev der fundet 74 arter af laver. Ved Bolund (3) blev 62 arter fundet på digerne omkring strandengen, bl.a de sårbare Aspicilia radiosa, A. recedens og Diploschistes scruposus, de sjældne Buellia ambigua, Lecanora salina, Caloplaca flavorubescens, Peltigera polydactyla og Rhizocarpon geographicum samt de hensynskrævende Acarospora veronensis, Ochrolechia parella, Peltigera canina, P. rufescens, Rinodina gennari og Parmelia conspersa. Medvirkende til den store artsrigdom er et antal kystbundne arter. På et nordvendt dige ved "Klinten" (4) fandtes 28 arter, bl.a. de sjældne Lecanora orosthea, Porpidia tuberculosa og Rhizocarpon geographicum, samt de hensynskrævende arter Ochrolechia parella og Parmelia conspersa. Den stejle nordside har en typisk flora af skyggetålende arter, dog truet af tilvoksning. Elmetræerne oven på diget giver tilstrækkelig skygge til at forhindre græsvækst uden at skygge laverne væk. På et markdige ved Herringløse (5) fandtes 22 arter, hvoraf Acarospora nitrophila er ny for Danmark. Arten er kendt fra vore nabolande og er muligvis mere udbredt. Gærdet er ved at vokse til i krat og græs.

KORT OVER DIGER I GUNDSØ KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

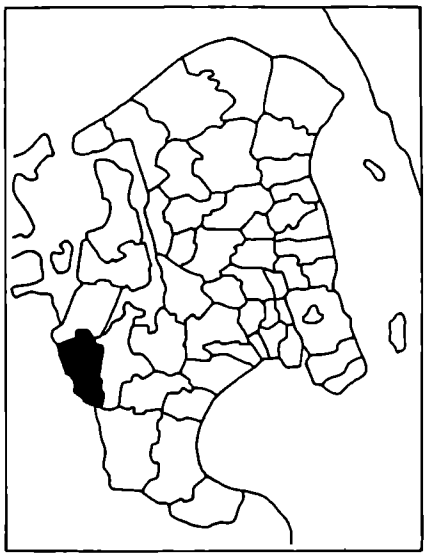

Kommunens beliggenhed

DIGER I HVALSØ KOMMUNE

I Hvalsø kommune er registreret ialt 233 diger med en samlet længde på ca. 97 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er 148 besigtigede.

Der er fundet 43 stendiger. Udskiftningsdiger findes i kommunens østlige del, mens skovdiger er rigt repræsenteret i hele kommunen. Der er registreret 5 kirkegårds- og 1 toftedige.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 4 af største betydning, 35 af stor betydning, 99 af betydning og 10 af potentiel betydning. Af områder skal især Kisserup og Skovhastrup fremhæves med velbevarede udskiftningsmønstre. Desuden skal Særløse Overdrev fremhæves med bevaret husmandsudstykning og skovgrænser. Af enkeltdiger kan fremhæves de velbevarede og karakteristiske stendiger i nordbrynet af Hejede Overdrev (1), sydbrynet og nordvestbrynet af Åstrup Skov (2) og (3) samt digerne omkring Sonnerup Skov (4).

Ialt 117 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 10 af stor betydning, 103 af betydning og 4 af potentiel betydning. Flertallet befinder sig i skovbryn og rummer karakteristiske skovplanter som Bingelurt og Skovmærke.

På diget omkring Særløse Kirke (5) fandtes "levende fortidsminder" som Hjertespand og Hjertebladet Gåsefod. Desværre var diget under renovering og planterne vil muligvis forsvinde. Engelsød blev ikke fundet, selv om den tidligere er kendt herfra.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 2 udvalgte diger blev der fundet 33 arter af laver. På et skovdige i Rorup Skov (6) med 27 arter fandtes de sjældne Aspicilia cinerea, Caloplaca flavorubescens og Rhizocarpon geographicum, samt de hensynskrævende Catillaria chalybeia, Leptogium lichenoides, Parmelia conspersa og Peltigera praetextata. Gærdet er lavt og delvist overvokset og dækket af jord. Det bør bevares med en blanding af let skygge og lys. Mosdækket bør også bevares, hvor det findes. Et dige øst for Sonnerupgård (4) havde 21 arter af hvilke Rhizocarpon geographicum er sjælden og Ochrolechia parella og Parmelia conspersa hensynskrævende. Diget er stærkt tilgroet og bør friholdes for den mest skyggende vegetation.

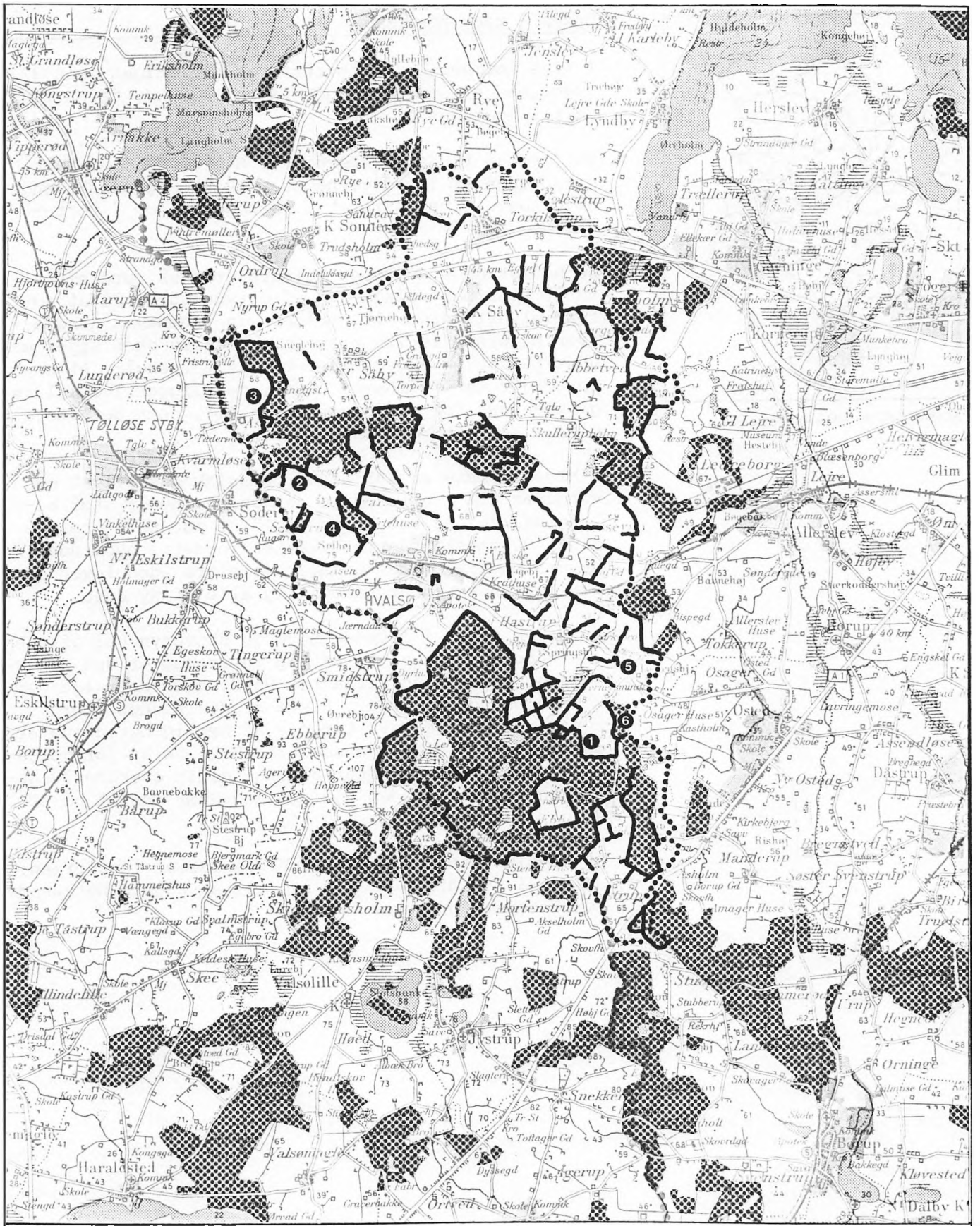

KORT OVER DIGER I HVALSØ KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

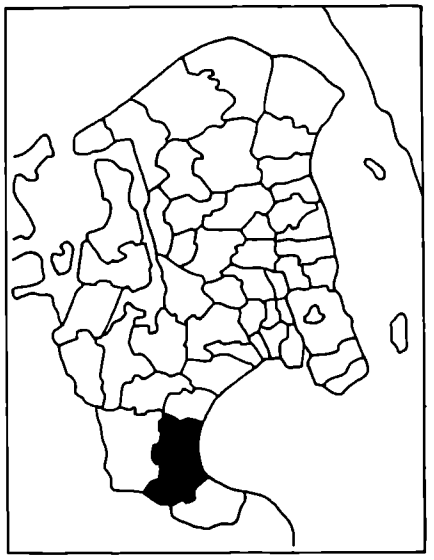

Kommunens beliggenhed

DIGER I KØGE KOMMUNE

I Køge Kommune er registreret og besigtiget ialt 371 diger med en samlet længde på ca. 112 km, jævnt fordelt i kommunen.

Der er kun fundet 7 stendiger, hvoraf de 5 er helt nye. Mange af jorddigerne er markante og med levende hegn. Der er registreret 5 kirkegårds- og 7 toftediger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 69 af stor betydning, 272 af betydning og 30 af potentiel betydning. Af områder kan fremhæves Åshøje, hvor digernes forløb er velbevaret, så både stjerneudskiftning og skovgrænser tydeligt fremgår. Af enkeltdiger kan fremhæves diget, der ligger i ejerlavsgrænsen øst for Herfølge Kohave (1), samt det store dige i Billesborg Strandskov (2).

I Køge Kommune er 335 diger botanisk besigtiget og vurderet til 2 af største betydning, 56 af stor betydning, 262 af betydning og 15 af potentiel betydning. De ganske få stendiger er fundet i byområder; de har en stærkt kulturpåvirket flora uden levende fortidsminder og er formentlig alle af ny dato.

De mange diger i levende hegn og skovbryn har ofte en rig vedplanteflora. Af særlig interesse er den naturlige nordgrænse for træarten Navr, som løber igennem kommunens nordlige del. Flere steder findes store, bevaringsværdige Navr-træer - af særlig betydning er de på diget ved Skyttehuse (3). Enkelte af jordvoldene i markskel har rester af eng- eller overdrevsvegetation, f.eks. er den sjældne Eng-Skær fundet på et dige ved Ølsemagle Strand (4).

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen, da de få stendiger er for nye til at udgøre betydende voksesteder for laver.

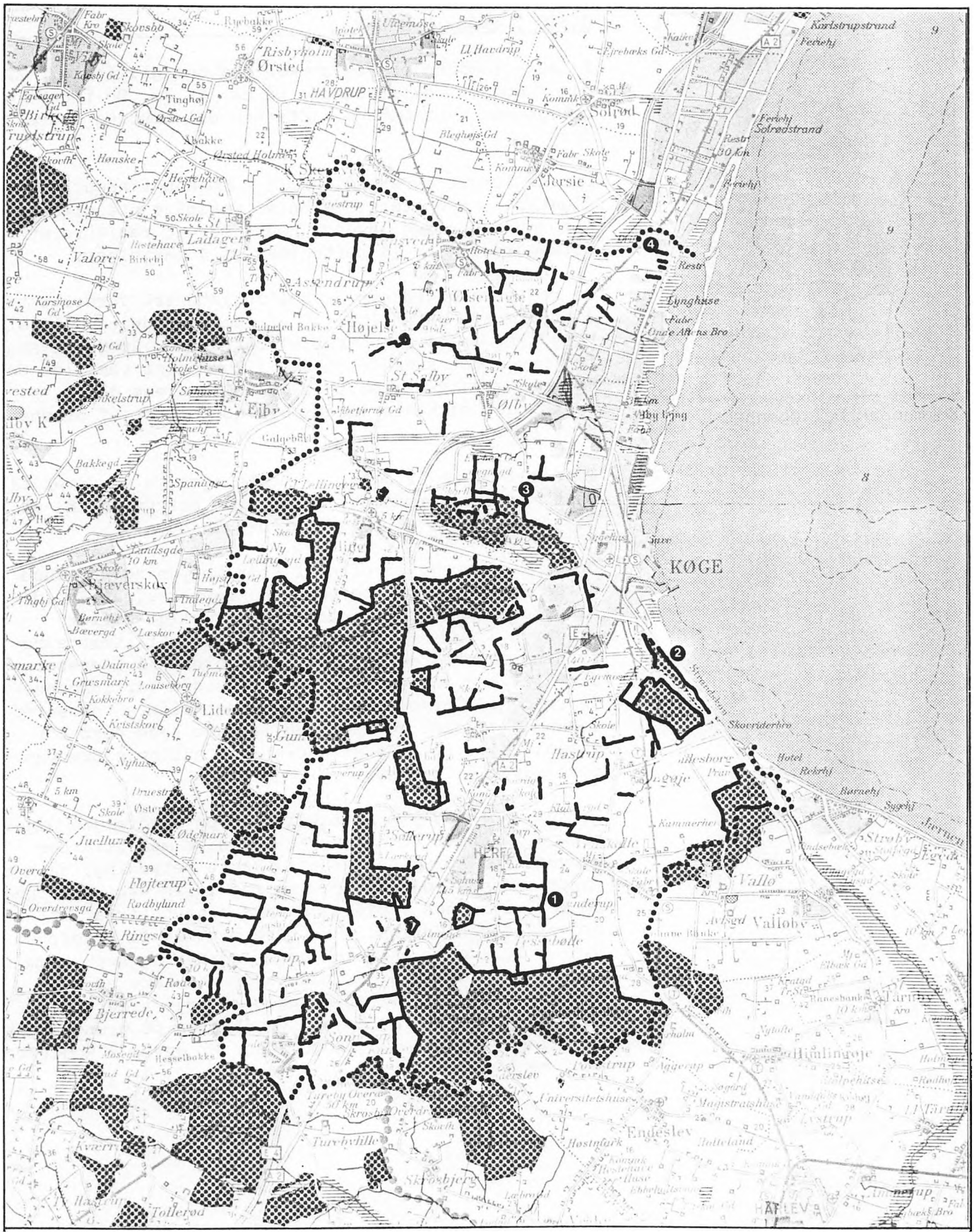

KORT OVER DIGER I KØGE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

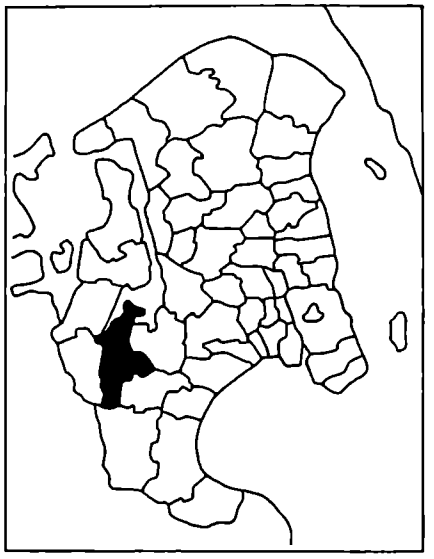

Kommunens beliggenhed

DIGER I LEJRE KOMMUNE

I Lejre Kommune er registreret og besigtiget ialt 224 diger med en samlet længde på ca. 61 km. De fleste er beliggende i kommunens midterste del omkring Ledreborg.

Der er fundet 46 stendiger. I kommunen findes alle digetyper, men størstedelen er ensidige stendiger eller jorddiger med levende hegn. Der er registreret 7 kirkegårdsdiger, 14 toftediger og 4 parkdiger.

De registrerede diger er kulturhistorisk vurderet til 4 af største betydning, 35 af stor betydning, 161 af betydning og 24 af potentiel betydning. Specielt skal fremhæves det fredede område i kommunens vestlige del med mange forskelligartede og velbevarede diger - f.eks. det markante jorddige i nordbrynet af Gravhøj Skov (1).

Ialt 124 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 3 af største betydning, 27 af stor betydning, 81 af betydning og 13 af potentiel betydning.

Diger i skovbryn er ofte af stor betydning på grund af de mange arter. Specielt kan bemærkes, at Fjeld-Ribs forekommer tilsyneladende naturligt i flere skovbryn i egnen nordøst for Særløse. Af største betydning er et stendige ved indkørslen til Ledreborg Slot (2) med en bestand af det levende fortidsminde "Sarracenisk Brandbæger" (måske det sidste voksested i Danmark), samt et dige med levende hegn nord for Gammel Lejre (3) med et Navr-træ - muligvis Europas nordligste vilde Navr.

Ved en undersøgelse af lavfloraen på 3 udvalgte diger blev der fundet 48 arter. Et markdige med 31 arter sydvest for Rorup (4) er af største betydning, da her fandtes den sårbare Sarcogyne regularis var. privigna på mørtel og den sjældne Caloplaca crenularia. Et skovgærde ved Møllesø ved Ledreborg har 11 arter, hvoraf Lecidella anomaloides er sårbar og Leptogium lichenoides sjælden. Peltigera praetextata er hensynskrævende. Gærdet er skygget af høje træer, men forkanten er fri for højere vegetation på grund af et tykt lag bøgeblade på skovbunden. Et gærde i Røgerup Skov havde 18 arter.

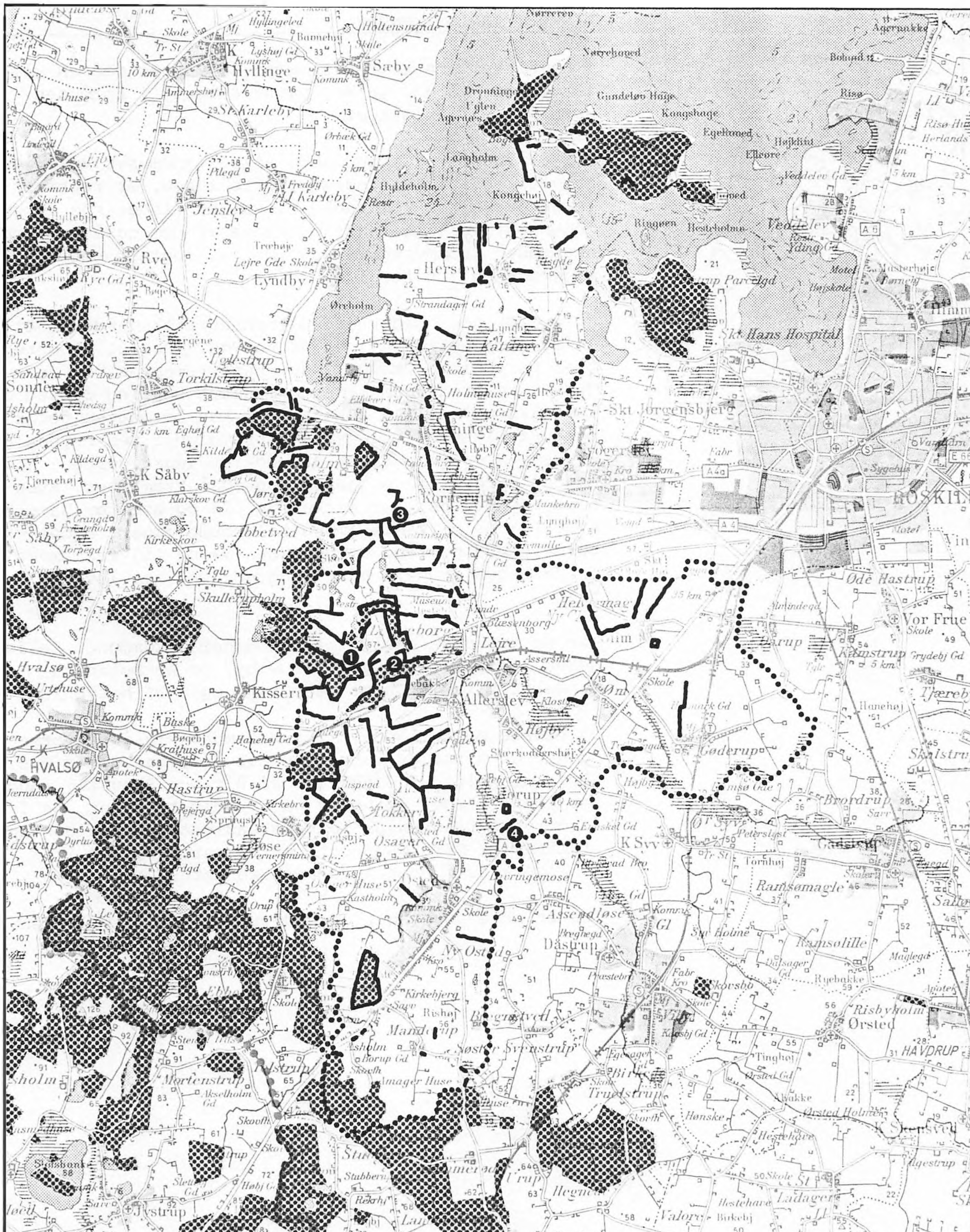

KORT OVER DIGER I LEJRE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

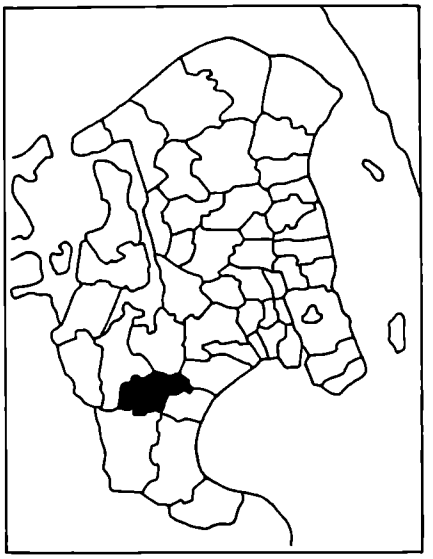

Kommunens beliggenhed

DIGER I RAMSØ KOMMUNE

I Ramsø kommune er registreret 107 diger med en samlet længde på ca. 48 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er 93 besigtiget.

Der er fundet 17 stendiger, alle i kommunes vestlige halvdel. Udskiftningsdiger, ofte lange, er repræsenteret overalt i kommunen. Stendiger finder kun i kommunens sydvestlige hjørne, flere af dem også som sognegrænser (kommunegrænser). Der er registreret 5 kirkegårds- og 1 toftedige.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 11 af stor betydning, 61 af betydning og 21 af potentiel betydning. Områder, der kan fremhæves, er de delvis bevarede udskiftningsmønstre omkring Ørsted og især Assendløse. Af enkeltdiger kan fremhæves det karakteristiske og velbevarede skovdige i vestbrynet af Birkede Skov (1). Flere af udskiftningsdigerne i kommunens nordvestlige hjørne kan også fremhæves. Stendigerne nordvest for Kirke Syv (2) og øst for Gammel Viby (3) er markante omend tilgroede diger. Endelig bør 2 stendiger ved Gumpegårde (4) og (5) fremhæves, da de begge er helt uden indgreb, med tæt levende hegn.

Der er botanisk besigtiget 13 diger i kommunen beliggende i området sydvest for Viby. De er botanisk vurderet til 5 af stor betydning og 8 af betydning.

De fleste besigtigede diger befinder sig i skovbryn og har en artsrig flora af skovbundsurter som f.eks. Alm. Guldnælde. I Østbrynet af Birkede Skov (6) fandtes flere steder Skavgræs på jorddigets sider, og i nordbrynet fandtes på selve stendigets top en bestand af Kinesisk Skt. Hans Urt, en havestaude, som ikke tidligere er fundet i den danske natur.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

Skt Jørgensbjerg
ROSKILDE
Vindinge
Reersley
Ørnehøj
Ørnehøj Mk
Ode Hastrup
Vor Frue K
Glim
Allerslev
Tune
Gøderup
Bordrup
Ramsømagle
Ramsølille
Ramsø
Tåstrup
Karlstrup
Ølsemagle
Højelse
St Salby
Ejby
Ølby
Kimmerslev
Dalby K
Kløvested
Orninge
Ladager
Skensved
Asnæsdløse
Dåstrup
Manderup
Svenstrup
Tuelstrup
Tokkerup
Osager
Allerslev Huse
Ny Ost
Rishøj
Kirkebjerg
Asholm
Imager Huse
Stubberup
Rekerhj
Skovrdgd
Apotek
Kløvestedvej
Dalmose Gd
Korsmose
Bakkegd
Markvej Gd
Spandager
Lellingegd
Ny Lellingegd
Hegnsgd
Elisabeth Gd
Dybkær Gd
Nordhøj
Rishøj
Bleghøjs Gd
Fabr
Skole
Kommune
Sygehus
Motel
Kro
Kirke
Missionshus
Forsamlingshus
Børnehj
Ungdomsskole
Idrætsplads
Stadion
Campingplads
Vandtårn
Gasværk
Kraftværk
Transformerstation
Pumpestation
Renseanlæg
Losseplads
Deponi
Kloakrist
Vandløb
Sø
Mose
Hede
Plantage
Skov
Bygrænse
Kommunegrænse
Amtsgrænse
Landsgrænse
Jernbane
Station
Banelegeme
Vej
Sti
Bro
Dige
Kirkegård
Fredet område
Fortidsminde
Gravhøj
Dolmen
Stendysse
Jættestue
Ganggrav
Runddysse
Langdysse
Hulvej
Voldsted
Borgbanke
Ruin
Mindesten
Mindesmærke
Monument
Statue
Kors
Vejkapel
Helligkilde
Offerkilde
Offersten
Offermose
Depotfund
Gravfund
Bronzefund
Stenalderfund
Oldsagsfund
Skatfund
Møntfund
Runesten
Runeindskrift
Runemagi
Runestav
Runeskrift
Runeord
Runeinskription

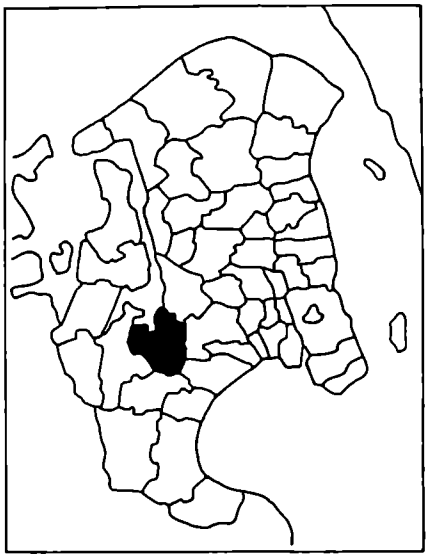

Kommunens beliggenhed

DIGER I ROSKILDE KOMMUNE

I Roskilde Kommune er registreret og besigtiget ialt 64 diger med en samlet længde på ca. 20 km, jævnt fordelt i kommunen.

Der er fundet 6 stendiger. De fleste diger i kommunen er udskiftningsdiger - ofte lange jorddiger. De få stendiger er (med en enkelt undtagelse) kirkegårdsdiger i Roskilde By. Der er registeret 6 kirkegårdsdiger, alle påvirket af indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 5 af stor betydning, 46 af betydning og 13 af potentiel betydning. Områder kan ikke fremhæves. Af enkeltdiger kan fremhæves to udskiftningsdiger: det markante jorddige nordøst for Tjæreby (2), samt det velbevarede udskiftningsdige med tæt levende hegn nord for Margretehåb (3).

Ialt 13 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 2 af største betydning, 4 af stor betydning og 7 af betydning. Hovedparten af digerne er levende hegn og markskel, men kun skovdiger ved Boserup Skov og stendiger i Roskilde By er botanisk besigtiget.

To diger midt i Roskilde By nær domkirken (1) er af største betydning. Her findes den sjældne art Vår-Brunrod, et "levende fortidsminde", på et af sine få voksesteder i Danmark. Den har klaret en gennemgribende omsætning af diget og er nu forhåbentlig sikret overlevelse. Digerne omkring Boserup skov rummer planter af stor interesse, som f.eks. Læge-Stenfrø og Bjerg-Perikon.

Der er ikke foretaget en stikprøveundesøgelse af lavfloraen.

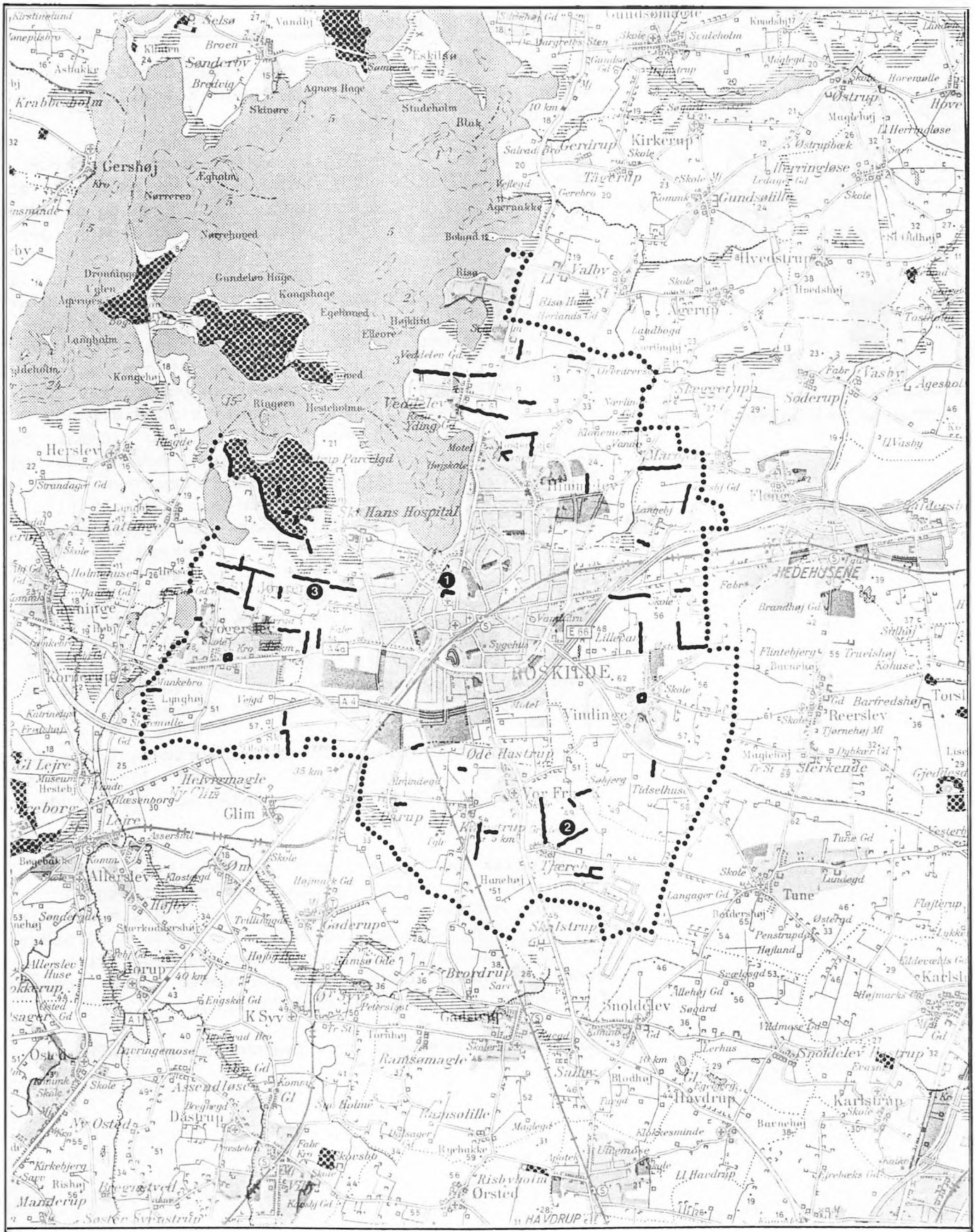

KORT OVER DIGER I ROSKILDE KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

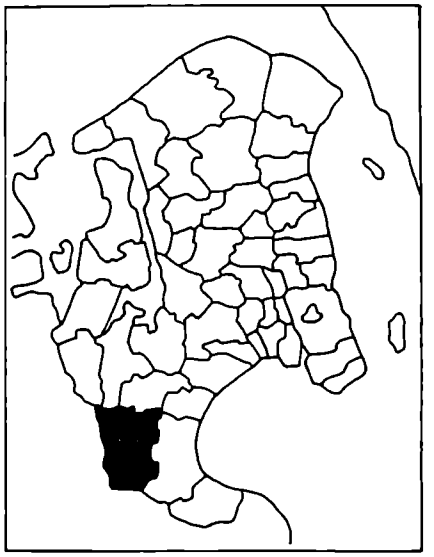

Kommunens beliggenhed

DIGER I SKOVBO KOMMUNE

I Skovbo kommune er registreret ialt 397 diger med en samlet længde på ca. 165 km, jævnt fordelt i kommunen. Heraf er 285 besigtiget.

Der er fundet 23 stendiger, alle i kommunens nordvestlige del. Både udskiftningsdiger og skovdiger er rigt repræsenteret i kommunen, ofte lange og ubrudte. Der er registreret 7 kirkegårdsdiger og 2 parkdiger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 4 af største betydning, 77 af stor betydning, 195 af betydning og 9 af potentiel betydning. I kommunen findes flere områder med delvis bevarede og velbevarede udskiftningsmønstre. Især skal stjerneudskiftningen omkring Gammerød, Lammestrup og Gørslev fremhæves, alle med velbevarede udskiftningsdiger og skovgrænser. Desuden kan området omkring Lidemark og Juellund fremhæves med udskiftnings-, hovedgårds- og skovdiger. Af enkeltdiger skal især fremhæves det velbevarede stendige langs vejen ved Grønholt (1). Omkring Gørslev findes flere markante jorddiger, og det lange dige syd for byen bør fremhæves (2). Ved Gørslev Overdrev vest findes 3 markante diger, som ligeledes bør fremhæves (3). Af andre udskiftningsdiger bør de 3 markante diger med levende hegn øst og syd for Dalby Skov fremhæves (4) og (5). Desuden er flere af skovdigerne i kommunen markante og her kan sydbrynet af Grevevænge (6) samt det velbevarede og karakteristiske stendige i Dyndet fremhæves (7).

I kommunen er 7 diger botanisk besigtiget, beliggende nær Svenstrup. De er botanisk vurderet til 1 af største betydning, et af stor betydning og 5 af betydning.

De botanisk besigtigede diger er alle beliggende i skov og har en artsrig skovbundsflora. Et dige i Bjergvænge Skov nær Dyndet (8) er af største botaniske betydning, for her vokser den sjældne Bægerbregne, der tidligere har været fundet på diger flere steder i hovedstadsregionen, men dette er det eneste fund under den aktuelle registrering.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

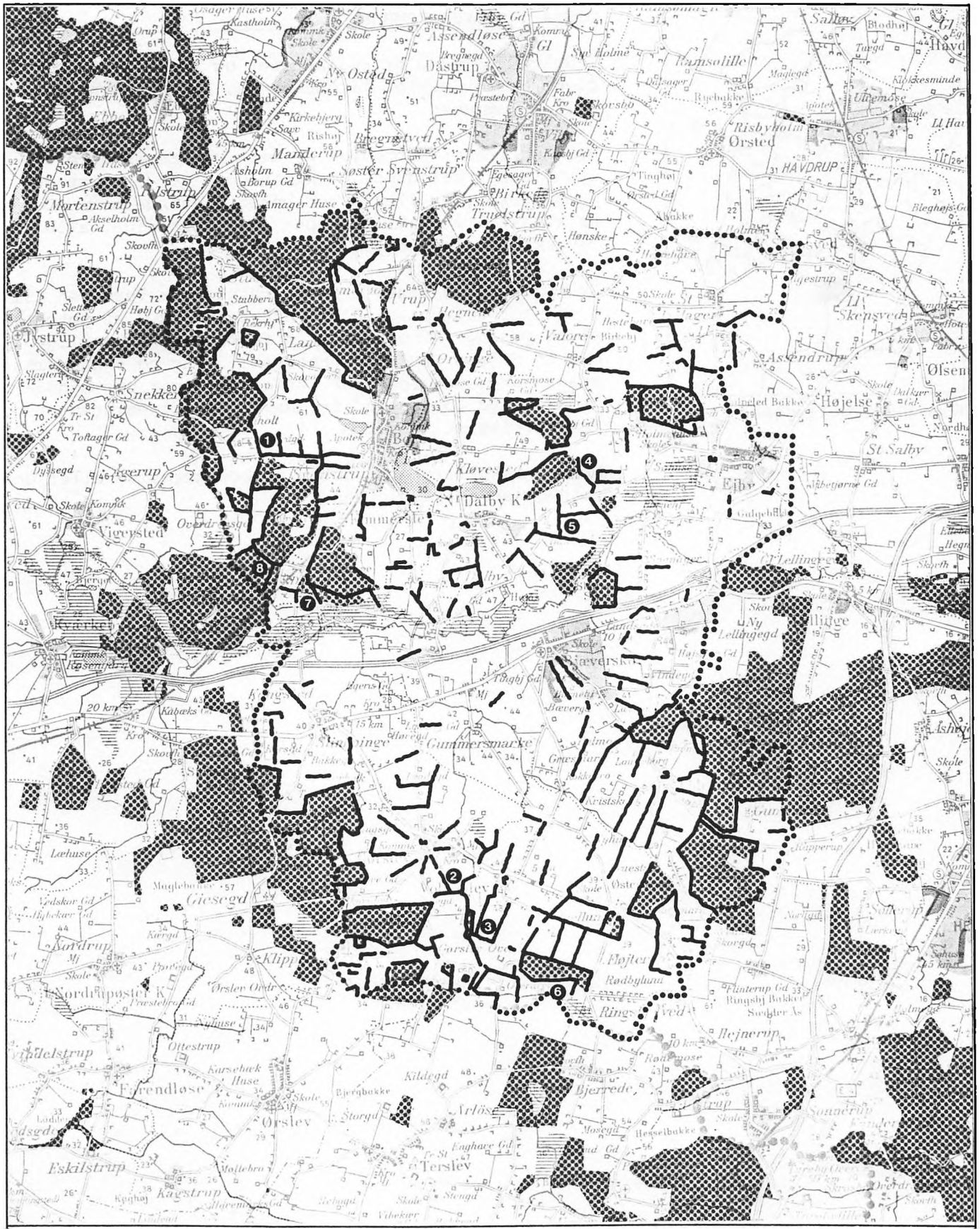

KORT OVER DIGER I SKOVBO KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

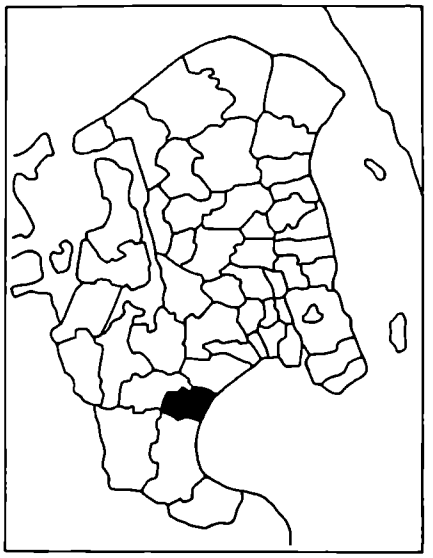

Kommunens beliggenhed

DIGER I SOLRØD KOMMUNE

I Solrød Kommune er registreret og besigtiget ialt 63 diger med en samlet længde på ca. 22 km, jævnt fordelt i kommunen.

Bortset fra et toftedige er der ikke registreret stendiger i kommunen. Udskiftningsdiger er rigt repræsenteret, de fleste med spredt levende hegn. Der er registreret 4 kirkegårds- og 1 toftedige, alle påvirket af indgreb.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 9 af stor betydning, 51 af betydning og 3 af potentiel betydning. Af områder kan fremhæves den østlige del af Solrød, hvor stjerneudskiftning og sognegrænse stadig er delvis bevaret. Af enkeltdiger bør sognegrænsen syd for Solrød fremhæves som et velbevaret og karakteristisk jorddige (1).

Der er ikke foretaget botanisk besigtigelse eller undersøgelse af lavfloraen.

KORT OVER DIGER I SOLRØD KOMMUNE

Diger

❶ Nummeret refererer til teksten

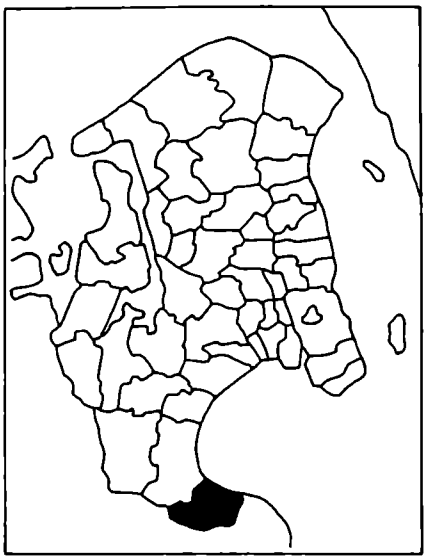

Kommunens beliggenhed

DIGER I VALLØ KOMMUNE

I Vallø Kommune er registreret og besigtiget 327 diger med en samlet længde på ca. 138 km, jævnt fordelt i kommunen.

Bortset fra 2 toftediger af nyere dato blev ingen stendiger fundet i kommunen. Derimod er udskiftningsdiger af jord med levende hegn rigt repræsenteret, især i kommunens østlige og sydlige del. Der er registreret 8 kirkegårds- og 2 toftediger.

De besigtigede diger er kulturhistorisk vurderet til 2 af største betydning, 52 af stor betydning, 243 af betydning og 30 af potentiel betydning. Området imellem Hårlev og Strøby Ladeplads bør fremhæves. Udskiftningsmønstret er her velbevaret og der er mange diger med levende hegn - især med stynet Pil og/eller Poppel. To markante jorddiger bør fremhæves, sydvestbrynet af Nyhave (1) og især det over 1 km lange udskiftningsdige øst for Vallø Hovedgård (2).

Kun 30 diger er botanisk besigtiget og vurderet til 3 af stor betydning og 27 af betydning. Hovedparten af resten har levende hegn, der ofte rummer stynede popler. Omkring en femtedel af kommunens diger kan klassificeres som rækker af stynede popler, uden at være levende hegn. Enkeltdiger kan næppe fremhæves.

Der er ikke foretaget en undersøgelse af lavfloraen.

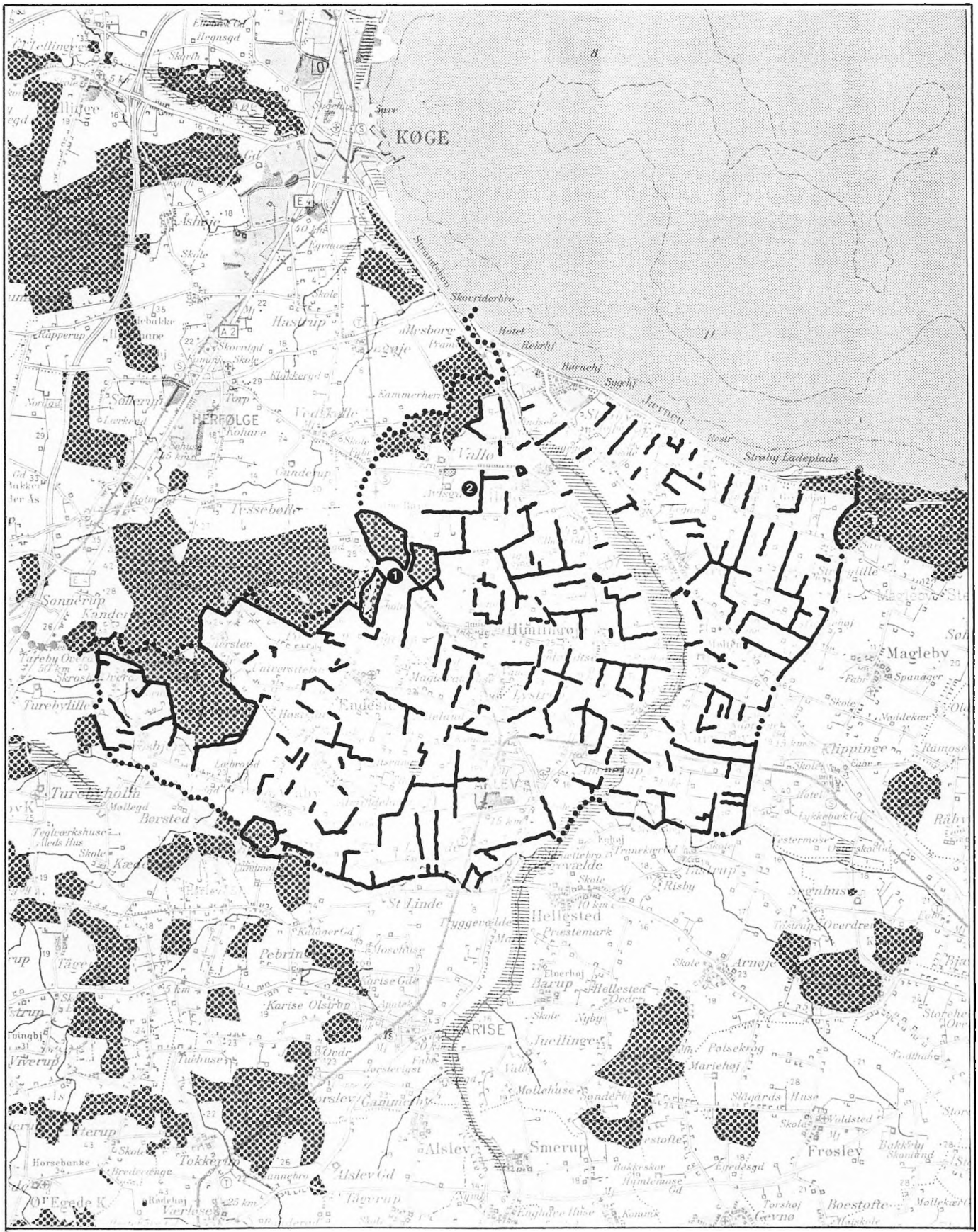
KØGE
HERFØLGE
Hellested
Frosley
Smerup
Alsley
Magleby
Hasrup
Vallø
Tessebølle
Sønderup
Turebyholm
Borsted
Pebringe
Karise Olstrup
Tokkerup
Ugerup
Hellested Præstemark
Arnøje
Barup
Mariehøj
Boestofte
Skovriderhus
Hotel
Rekrhj
Strøby Ladeplads
Klippinge
Ramose
Spanager
Nøddekær
Risby
St Linde
Tuelinge
Mollehuse
Gammelby
Tågerup
Ugerup
Engholm Huse
Gevnø
Torshøj
Mølleskov
Bakkeskov
Egedesgd
Hjemlehuse
Slægårds Huse
Waldsted
Skovridervej
Strandskoven
Jernved
Strøby Ladeplads
Hellested Præstemark
Hellested
Arnøje
Barup
Mariehøj
Polsekrog
Tuelinge
Mollehuse
Gammelby
Alsley
Smerup
Frosley
Boestofte
Tokkerup
Ugerup
Tåg

3. REGISTRERING AF STEN- OG JORDDIGER

Registreringen er udført dels som kortregistrering, dels som feltregistrering. Linier angivet som diger på Geodætisk Instituts kort i 1:25.000, er registreret på kommunebasis. Tvivlstilfælde omkring jorddiger og levende hegn er medtaget i registreringen. Målet ved besigtigelserne har især været at registrere digernes og gærdernes udstrækning og deres tilstand, d.v.s. om de eksisterer i deres fulde længde, eller om de er helt eller delvis sløjfede.

3.1 Registreringens hovedfaser

Fire hovedfaser

Registreringen af sten- og jorddiger er foregået i 4 hovedfaser. I første fase er der foretaget en optegning af alle de linieforløb på Geodætisk Instituts kort i 1:25.000, der kunne tænkes at være et dige, gærde eller en mur. Anden fase er udfærdigelsen af et skema på baggrund af et pilotprojekt. I tredie fase er der foretaget besigtigelse og fotoregistrering samt en vurdering af digerne. I fjerde fase er der foretaget en opmåling af digernes længde på kortmaterialet, en endelig klassificering samt en opgørelse af typer, tilstand, klassificering og vurdering. Endelig er registrerede sten- og jorddiger blevet indtegnet kommunevis på Geodætisk Instituts kort i 1:25.000.

3.2 1. fase - Kortlægning

Kortgrundlag

I første fase er der foretaget en indtegning af alle signaturer, der kunne tænkes at udgøre et dige, gærde eller en mur på et kommunekort. Kortgrundlaget er Geodætisk Instituts kort i målestok 1:25.000 med kommunegrænser. Tvivlstilfælde omkring signaturer af grøfter, "vejkanter" og i enkelte tilfælde grupper af højdekurver er medtaget til endelig afgørelse ved besigtigelsen.

Referencekort

Kommunekortene er af praktiske årsager blevet opdelt i arbejdskort (referencekort) over et areal på omkring 20 km^2, svarende nogenlunde til størrelse A4. Desuden er de fredede områder indtegnet.

3.3 2. fase - Skemaudformning

Pilotprojekt

Anden fase inledtes med et pilotprojekt i Lejre, Hvalsø og Skibby. Ved en stikprøveregistrering i disse kommuner fandt man frem til de oplysninger, som skemaerne skal indeholde. Ved udformningen blev der lagt vægt på overskuelighed og en hurtig arbejdsgang ved besigtigelsen. Desuden blev oplysningerne på forhånd tilpasset en evt. EDB-behandling. Der er især lagt vægt på en standardisering af de begreber og betegnelser, der anvendes i skemaets tekstrubrikker.

Det kulturhistoriske registreringsskema

På skemaet angives kommunens navn. Ved kommunegrænser er begge kommunenavne angivet, førstnævnte er navnet på den kommune, hvorfra besigtigelsen er foretaget.

Digets beliggenhed angives i forhold til nærmeste stednavn, f.eks. "Hestehave, syd". Referencekortets nummer inden for hver kommune anføres.

Diget gives et løbenummer og eventuelle litra. I hver kommune begyndes med nummer 1. Diget gives nyt løbenummer ved hver ny lokalitet, ved forgreninger og når type eller klassificering ændres væsentligt inden for samme forløb. Hvis kun tilstand, dimensioner eller evt. vegetation ændres inden for et diges forløb, anvendes litra - der tilføjes et bogstav til løbenummeret. Litra ændres også ved start/ ophør af grøft langs diget.

Datoen for besigtigelsen og undersøgerens initialer påføres.

Digets mål er de typiske maximums- og minimumsdimentioner for højde og bredde.

Digets type angives. Hvis der er tale om et ensidigt stendige, noteres til hvilken side det er stensat. Desuden noteres på hvilken side, eventuelle grøfter findes. Et jernspyd stikkes ind i digets top og sider, hvis der er tvivl om digets indre opbygning og fordeling af sten.

Digets tilstand registreres ud fra en helhedsvurdering af bevaringen.

Indgreb påføres, f.eks. passager, overkørsler, marksten, grenaffald etc.

Digets materialer angives. Hvis der er tale om et stendige, stengærde eller mur noteres stentypen. Evt. noteres ved jorddiger, om det er et specielt materiale som f.eks. ler eller sand.

Klassificering af digets funktion foretages og verificeres ved kortstudier.

Det noteres, hvis diget løber langs vej eller sti, og/ eller er beliggende i fredet område.

Vurdering foretages efter en skala fra I (af største betydning) til IV (af potentiel betydning), når hele diget er besigtiget. Se oversigten side 105.

Det angives, om diget er undersøgt grundigt eller overfladisk, eller kun er fjernbesigtiget.

Under bemærkninger noteres alt øvrigt af interesse. Desuden noteres nogle kulturhistoriske eller botaniske karakteristika f.eks. "markant vold" eller "stynet poppel".

Til skemaet hører desuden et eller flere farvebilleder.

REGISTRERING AF
DIGER OG GÆRDER (K)

kommune: Helsingør reg.nr:10

beliggenhed : Teglstrup Hegn, øst

identifikation ref.kort nr: 3 dige nr: 18 litranr: B

udført dato: 5-9-88 indsamler: Hau 7-8

mål højde max: 100 cm højde min: 40 cm
bredde max: 150 cm bredde min: 100 cm
længde: 480 meter

type : 1
1)stendige,ensidigt -stensat(N,S,Ø,V): S
2)stendige,tosidigt
3)stengærde
4)jordvold grøftside:
5)mur (N,S,Ø,V)
6)andet:

tilstand : 3
1)ingen sammenskridning
2)nogen/ringe sammenskridning
3)sammenskridning flere steder
4)vanskeligt erkendbar

indgreb : Passage
El-hegn på forside

materiale : 2
1)kun ukløvede marksten
2)kløvede og ukløvede marksten
3)andet:

klassifikation : 2
1)udskiftningsdige 6)ejerlavsgrænse
2)skovdige 7)sognegrænse
3)kirkegårdsdige
4)hovedgårdsdige 8)andet:
5)toftedige

tilgængelighed : 3
1)off. vej 2)markvej/skovvej
3)trampet sti

i fredet område:

vurdering (I-IV) : III

undersøgelsesgrad : 2 1)grundig 2)overfladisk 3)fjernbesigt.

bemærkninger : Sat på skrænt på strækninger.
Sammenskredet i lavning.
Flere mellemstore sten.

Det botaniske registreringsskemas forside

De første punkter gælder identifikationen af diget, og er stort set identiske med det kulturhistoriske skema: kommunens navn, digets beliggenhed (stednavn), referencekortets nummer, digets eget nummer, besigtigelsesdatoen og undersøgerens navn.

Et dige kan være grundigt eller overfladisk undersøgt eller eventuelt kun fjernbeset. Grundig undersøgelse inkluderer besigtigelse af begge digets sider i hele deres længde, en beskrivelse af vegetationen samt en liste over alle forekommende arter af højere planter (karsporeplanter og frøplanter). Ved overfladisk undersøgelse besigtiges diget i (stort set) hele sin længde, men kun fra den ene side, idet der under besigtigelsen dog veksles fra side til side. Desuden noteres kun et udvalg af plantearter: alle vedplanter, alle sjældnere arter og et udvalg af de arter, der er karakteristiske for vegetationen. Ved fjernbesigtigelse besigtiges diget på afstand eller evt. kun på en ganske kort strækning.

Der foretages en grov klassifikation af digets umiddelbare omgivelser. Kategorien "Bebyggelse" omfatter også f.eks. haver og kirkegårde. "Marker" omfatter græsmarker i omdrift, mens vedvarende græsning henregnes til "Eng" eller til "Overdrev", også selv om vegetationen er uden botanisk betydning.

Beskrivelsen omfatter en kortfattet fri tekst, gerne med hovedvægt på vegetationens udseende. Standardiserede faste vendinger er f.eks. "skovbryn", "markskel" og "levende hegn".

Under vedligeholdelse af vegetationen noteres kun nyere indgreb. Beskæring (underforstået: af vedplanter) er alt fra træfældning til hækkeklipning. Vigtigst er styning og stævning af træer og buske. Grænsen imellem disse to begreber er lagt omkring en meter over jorden. Slåning (underforstået: af urter etc.) foretaget med le, grønthøster, buskrydder m.m. Græsning er dyregnav - også på vedplanterne! Ukrudtsbekæmpelse kan være mange ting - f.eks. lugning og giftsprøjtning.

Under plejeforslag er der plads til bemærkninger om ønskelig pleje. Der noteres et minus, hvis lokalitetens botaniske tilstand ikke kræver umiddelbar pleje.

Den botaniske vurdering foretages efter en skala fra I (af største betydning) til IV (af potentiel betydning). Se oversigten side 106. Der er plads på feltskemaet til en begrundelse for den valgte vurdering.

Under bemærkninger er der plads til notater om andre bemærkelsesværdige ting på eller ved diget, f.eks. sjældne planter i nærheden af diget.

REGISTRERING AF STENDIGER, STENMURE OG JORDVOLDE (B)

Kommune Helsingør Reg.nr. 10

BELIGGENHED

Teglstrup Hegn øst

IDENTIFIKATION

Ref. kort nr. 3 Dige/mur/vold nr. 18 Litra nr. B

UDFØRT

Dato 5-9-1988 Indsamler Henry Nielsen

UNDERSØGELSESGRAD

Grundigt ☐ Overfladisk ☒ Fjernbesigtigelse ☐

OMGIVELSER

Marker ☐ Bebyggelse ☒ Overdrev/hede ☒

Løvskov ☒ Nåleskov ☐ Eng/mose ☐

Andet ☐

BESKRIVELSE AF LOKALITETEN

Skovbryn ud imod tidligere ager, der nu ligner et overdrev.

VEDLIGEHOLDELSE AF VEGETATIONEN

Beskæring	☒	Nogle Ege og en Røn førhen stævnet
Slåning	☐	
Græsning	☐	
Ukrudtsbekæmpelse	☐	

EVENTUELLE PLEJEFORSLAG

-

BOTANISK VURDERING

I	II	III	IV
☐	☐	☒	☐

Artsrigt af bær og frugt.
Lidt Morbundsvegetation.

BEMÆRKNINGER

Flerstammede Bøge

	Findes	Dominant	Artsrig	
Store træer	☒	☒	☐	Mellemstore Bøge
Tornebuske	☒	☐	☐	Stikkelsbær
Nøddebuske	☐	☐	☐	
Bær og frugter	☒	☐	☒	Stikkelsbær, Rønne, Hindbær, Kirsebær, Hyld, Æble
Haveplanter	☐	☐	☐	
Sjældne planter	☐	☐	☐	
Mosser	☒	☐	☐	
Laver	☒	☐	☐	

ARTER DER TYDER PÅ:

Beplantning	☐	☐	☐
Tidligere skov	☐	☐	☐
Tidligere bebyggelse	☐	☐	☐
Tidligere overdrev	☐	☐	☐

VEDPLANTER

Bøg, Asp, Røn, Hindbær, Eg, Selje Pil, Vorte Birk, Seljerøn, Dun Birk, Grå Pil, Tørst, Alm. Gedeblad, Ahorn, Elm, Kirsebær, Ask, Hyld, Vild Æble, Storbladet Lind, Stikkelsbær.

URTER ETC.

Ørnebregne, Bølget Bunke, Krybende Hestegræs, Blåtop, Håret Frytle, Rødknæ, Bjerg Rørhvene, Alm. Mangeløv, Småblomstret Balsamin, Smalbladet Mangeløv, Have Guldnælde.

ZOOLOGISKE IAGTTAGELSER

Rådyr.

Det botaniske registreringsskemas bagside

Her er samlet en række botaniske oplysninger, dels et kortfattet sammendrag i et afkrydsningsskema til brug for en evt. EDB-behandling, dels mere detaljerede oplysninger om hvilke plantearter, der blev fundet.

Forskellige kategorier af planter på diger er udvalgt som vigtige karakteristika til brug for en eventuel EDB-behandling. Der noteres i et afkrydsningsskema om de overhovedet forekommer, om de dominerer digets vegetation og om der er mange arter - 6 forskellige arter i den samme kategori regnes her for "artsrigt".

Med "Store Træer" menes høje (mindst 10 meter) og kraftige træer - til dels afhængigt af træets art. "Tornebuske" er især Tjørn, men også mange andre er blevet plantet i stort omfang. "Nøddebuske" er Hassel - også disse er ofte plantede. "Bær og frugter" er især af betydning som føde for fugle. "Haveplanter" er dyrkede arter, oftest såkaldte "stenhøjsplanter", der direkte er plantet på diget. "Sjældne arter" er først og fremmest de rødlistede plantearter, men også mange andre vilde planter er så ualmindelige, at de fortjener speciel opmærksomhed, og desuden kan forvildede kulturplanter være sjældne og bemærkelsesværdige. "Mosser" og "Laver" er to plantegrupper, som er betydningsfulde dele af floraen på især stendigerne, men de tager lang tid at artsbestemme ved en feltundersøgelse. Laver blev undersøgt ved en særlig stikprøveundersøgelse - se afsnit 3.8.

Forekomst af bestemte plantearter kan være relativt sikre indikatorer for voksestedets historie. De kan være rester fra tidligere anvendelse af lokaliteten eller tyde på en bestemt naturtype, der nu måske er forsvundet fra stedet. Fire kategorier af indikatorplanter er udvalgt til et afkrydsningsskema. Arter der tyder på henholdsvis "Beplantning", "Tidligere Skov", "Tidligere Bebyggelse" og "Tidligere Overdrev" noteres her. Dog noteres f.eks. ikke de arter, der tyder på forhenværende skov, hvis der stadig findes skov ved det pågældende dige etc.

Alle fundne arter af "Vedplanter" noteres, men normalt noteres kun et udvalg af "Urter etc.", bl.a. arter, der har betydning for en af de ovenstående kategorier, vegetationstypiske arter samt sjældne eller på anden måde bemærkelsesværdige arter.

Observationer af dyr på eller ved diget noteres, men er selvfølgelig langt mere tilfældige end planteobservationerne. Især er forekomst af fugle og jagtvildt noteret, men også padder og krybdyr, samt sommerfugle og vinbjergsnegle er medtaget.

3.4 3. fase - Besigtigelse og fotoregistrering

Besigtigelsesgrad

Alle diger søges besigtiget og fotoregistreret. Der kan i enkelte tilfælde være utilgængelige diger. Disse fjernbesigtiges og fotograferes på afstand. Nogle af de mulige linier viser sig ved feltregistreringen at være levende hegn, grøfter eller kun niveauforskelle. Sådanne registreres ikke. Det er tilstræbt at besøge alle landsbyer for at opdage eventuelle toftediger, da disse oftest ikke er kortlagt på Geodætisk Instituts kort, men denne registrering er ikke komplet, da ikke alle toftediger kan ses fra offentligt tilgængeligt areal. Kirkegårdsdiger registreres, med mindre de viser sig at være af helt ny dato uden spor af oprindeligt materiale.

Metode

Ved selve besigtigelsen vandres langs diget og skemaet udfyldes undervejs. Det kan være nødvendigt at komplettere oplysningerne en smule, når diget er færdigbesigtiget. Normalt beses kun den ene side af en strækning, men der veksles side undervejs. Ved grundig undersøgelse besigtiges dog begge sider i deres fulde længde. Hvis nogle strækninger - eller hele diger - er sløjfede, indtegnes det på arbejdskortet, der opbevares sammen med skemaerne.

Fotoregistrering

Fotografering er en meget vigtig del af undersøgelsen. Det er tilstræbt at tage et billede af hvert diges landskabelige forløb, normalt fra en af enderne. Ofte tages også et nærbillede vinkelret på diget, f.eks. for at vise materialet, opsætningsmønstret eller vegetationen. På modstående side vises et eksempel på en fotoregistrering.

Biologi

For at kunne give et skøn over den biologiske værdi er vegetation og flora registreret på et større antal diger. Planter er valgt som indikatorer for digernes værdi som naturlokalitet ("småbiotop"), fordi et repræsentativt udvalg af de forekommende arter kan registreres på kort tid. Nogle plantearter er i sig selv også kulturhistoriske spor. Zoologiske observationer er også medtaget, men har naturligvis et langt mere tilfældigt præg.

Botanik

I de fleste kommuner er kun et mindre antal diger udvalgt til den botaniske besigtigelse - i nogle kommuner er de fleste diger dog medtaget. De medtagne oplysninger er omtalt i kapitel 3.3 ved gennemgangen af feltskemaet. Der er især lagt vægt på forekomst af vedplanter, hvoraf mange også er kulturhistoriske minder. Forekomst af sjældne eller karakteristiske plantearter er altid noteret. Kun ved de besigtigelser, som er betegnet "grundige", er alle plantearter noteret, og vegetationen blevet karakteriseret.

Lav

Nogle få stendiger er udvalgt til en undersøgelse af lav-floraen.

Forløb

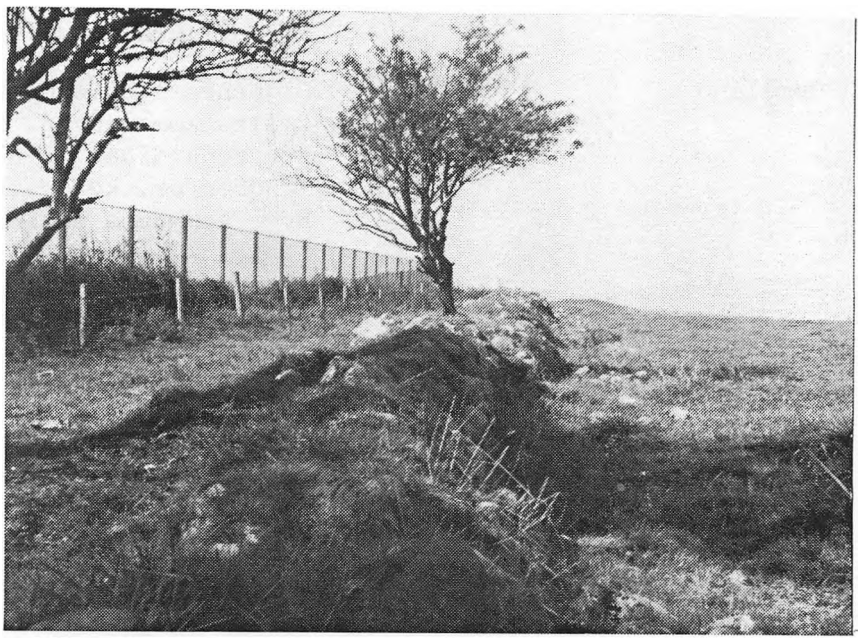

Materiale

Fotovinkel

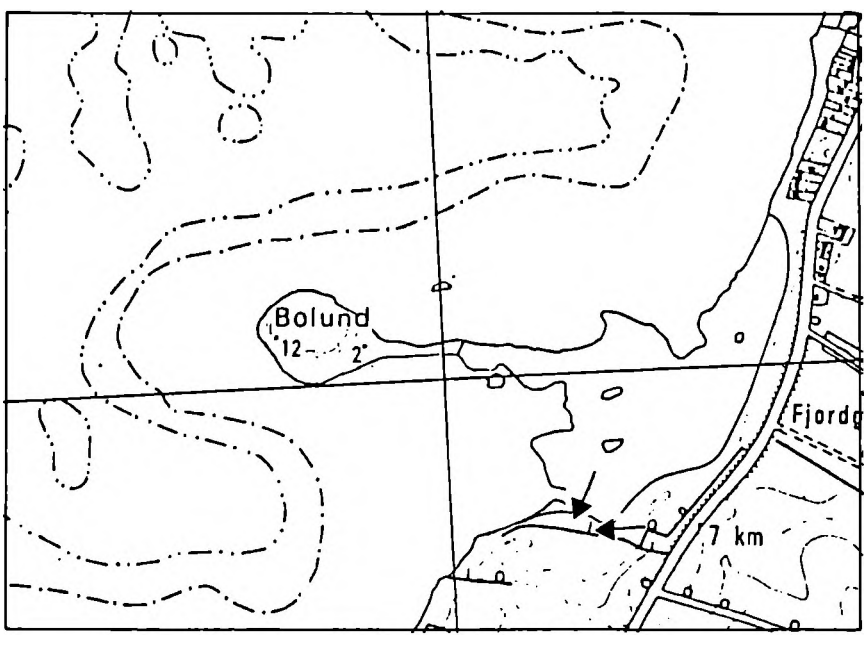

3.5 4. fase - Opmåling, optælling og vurdering

Opmåling

Digernes længde opmåles på arbejdskortet og sammentælles kommunevis. Både de besigtigede og de registrerede diger opmåles. For at få et udtryk for digelængden pr. kvadratkilometer i kommunerne, divideres hver kommunes samlede digelængde med kommunens areal.

Opgørelse

Digernes antal optælles kommunevis, fordelt på type, tilstand, klassifikation og vurdering. Desuden opgøres, ved hjælp af ejerlavs- og sognekort, om feltregistreringens klassifikation er korrekt. Herved fremkommer et samlet billede af en kommunes diger, som anvendes til at udpege de betydende områder og/eller enkeltdiger, der fremhæves i kommuneopslagene.

Botanisk opgørelse

Antallet af botanisk besigtigede diger opgøres kommunevis, og digerne gives en botanisk vurdering. De andre besigtigede diger gives en botanisk minimumsvurdering ud fra oplysningerne på det kulturhistoriske registreringsskema og ud fra fotografierne. Digerne optælles i grupper efter botanisk vurdering og efter bevoksningstyperne "levende hegn", "skov", "store træer" og "bare diger". Desuden opgøres antallet af diger med værdifuld lavvegetation og antallet af diger med forekomst af bregnearten Engelsød, der i hovedstadsregionen har de fleste af sine forekomster på diger.

Regionkort

Opgørelserne anvendes til at fremstille regionale fordelingskort. Se afsnit 1.6 og 1.7.

Opbevaring

Resultaterne opbevares i form af feltskemaer med tilhørende fotografier. Adgangen til oplysninger om et bestemt dige foregår gennem referencekortene, der viser placeringen af alle registrede diger. Kun de besigtigede diger har et nummer og mindst et tilhørende feltskema med alle oplysninger og fotos. De botaniske registreringsskemaer opbevares sammen med de kulturhistoriske med samme nummer. Skemaer og fotos findes i kun et eksemplar, der opbevares kommunevis i ringbind.

EDB

Der er forberedt en EDB-behandling af oplysningerne. Det kulturgeografiske skema findes i 2 udgaver, hvor den nyeste er opbygget direkte til EDB-indtastning. Især vil man kunne foretage korrelationer imellem forskellige typer af oplysninger og se, om der er en signifikant sammenhæng. Det vil også kunne gøres med de forskellige typer af bevoksning eller endda med enkelte plantearter. Det ser f.eks. ud til, at ensidige stendiger især forekommer i skovbryn, at elmetræer er specielt hyppige på ejerlavsgrænser, og at plantearterne Gul Snerre og Blåhat som regel findes sammen.

KULTURHISTORISKE KRITERIER FOR VURDERING AF DIGER			
	TILSTAND	INDGREB	"GENEREL KARAKTER"
Af største betydning I	Ingen eller ringe sammenskridning. Kun ganske få sten må mangle. (Evt. grøfter må ikke være fyldt op)	Ingen indgreb. Enkelte marksten eller grenaffald kan dog være tilstede.	Særlig velbevaret og autentisk i formen. Særligt markante jorddiger. Ingen tilgroning eller jorddække af stensætning.
Af stor betydning II	Ingen eller ringe samskridning. Ingen større afbrydelser. (Sammenskridning kun på få og små steder.)	Ingen væsentlige indgreb. Grenaffald tilladt. (Kun få passager.)	Velbevaret og autentisk i form og materiale. Jorddiger markante. (Pil- eller Poppelhegn.)
Af betydning III	Sammenskridning flere steder, men stadig nogenlunde intakt.	Indgreb findes. F.eks. passager eller overkørsler. Genopsætning i det oprindelige forløb (evt. med bindemiddel)	Diget kan være svagt, men skal stort set være i hele den oprindelige linieføring.
Af potentiel betydning IV	Stærkt sammenskredet eller vanskeligt erkendbart.	Mange eller grove indgreb - f.eks. meget tæt pløjning.	Mange eller lange afbrydelser eller meget lille dige (<30 cm højt)

Kulturhistorisk vurdering

Det ovenstående skema viser hovedretningslinierne for vurdering af sten- og jorddiger. De fleste diger kan entydigt placeres i en af de fire værdigrupper (I-IV). I grænsetilfælde foretages et skøn, især med vægt på digets "generelle karakter". I nogle tilfælde kan kriterier fra forskellige værdigrupper ses på samme dige. Når der her foretages skøn, vejer digets generelle tilstand og karakter tungere end indgreb.

Digernes vurderede betydning

De fire værdigrupper, gående fra diger af største betydning (I) til diger af potentiel betydning (IV), er anvendt på alle besigtigede diger. Digernes betydning i en større historisk sammenhæng er ikke vurderet. Undersøgelsen af hvor mange diger, der er ejerlavs- og sognegrænser, samt antallet af meget gamle diger f.eks. fra middelalder er mangelfuld. I opmålings- og optællingsfasen er diger af største betydning (I) og diger af stor betydning (II) tilsammen betegnet "særlige værdifulde diger" til brug for den videre fredningsplanlægning i hovedstadsregionen.

BOTANISKE KRITERIER FOR VURDERING AF DIGER		
	NATURHISTORISKE KRITERIER	KULTURHISTORISKE KRITERIER
Af største betydning I	Forekomst af rødlistede eller af mange sjældne plantearter.	Truede eller > 10 arter af levende fortidsminder. Historiske træer.
Af stor betydning II	Forekomst af sjældne arter eller en meget artsrig flora.	Sjældne eller > 5 arter af levende fortidsminder. Gamle eller specielle træer, som række af stynede Popler.
Af betydning III	Artsrig eller naturlig vegetation uden sjældne arter.	Ældre beplantninger eller store træer. Evt. nogle få og almindelige levende fortidsminder.
Af potentiel betydning IV	Ingen naturlig vegetation og kun få arter.	Hverken bemærkelsesværdige vedplanter eller levende fortidsminder.

Botanisk Vurdering

Det ovenstående skema viser hovedretningslinierne for en vurdering af digerne på botanisk grundlag. De fleste diger kan entydigt placeres i en af de fire grupper. I tvivlstilfælde må der foretages et skøn - så kan zoologiske forhold evt. inddrages. De højere planter er udvalgt som de bedst egnede indikatorer til hurtig klassificering af en lokalitets biologiske værdi.

Plantearters værdi

Dansk Botanisk Forenings "rødliste" over truede arter af højere planter er standard for, hvad der regnes for "rødlistede" arter. Ved denne vurdering er der ikke taget hensyn til arter af mosser eller af svampe. For arter af lav - se kapitel 3.7. En liste over "værdien" af andre arter af højere planter end de "rødlistede" er udarbejdet og opbevares sammen med feltskemaerne. Der er taget hensyn til deres "værdi" både som naturindikator og som levende fortidsminde - nogle arter kan optræde i begge roller, f.eks. træer som Lind og Ask.

Fredningsplanlægning

Kun en mindre del af digerne er vurderet ud fra botaniske kriterier. Alle besigtigede diger er dog tildelt en botanisk minimumsværdi ud fra oplysningerne ved den kulturhistoriske besigtigelse. Her mangler især konstatering af forekomst af sjældne arter af højere planter, men de artsrige forekomster af laver er noteret! Hovedparten af digerne med vurderingen af største eller stor botanisk betydning (I og II) har fået denne værdi på grund af forekomst af laver - også ved de botaniske besigtigelser. Her ligger digernes største værdi som levesteder for planter. Til brug for fredningsplanlægningen er diger af vurdering I og II betegnet som diger af "særlig botanisk betydning".

3.6 Beskrivelse af digetyper

Indledning

Langt de fleste sten- og jorddiger er fra udskiftningstiden i 1700-tallet. I sogne- og ejerlavsskel kan digerne være etableret før udskiftningen og muligvis føres langt tilbage i tiden, ligesom kirkedigerne kan have en anseelig alder. Digernes form og forløb giver oplysning om tidligere tiders landbrugs- og ejendomsforhold. Der knytter sig derfor stor kulturhistorisk interesse til stendiger, stengærder og jorddiger.

Der er store regionale forskelle på digernes udbredelse og hyppighed, hvilket dels er betinget af naturgeografiske forskelle, dels af forskellig udvikling i kulturlandskabet. Et eksempel er, at stendiger og -gærder er langt hyppigere i stenrige morænejordsegne, mens jorddiger dominerer i stenfattige områder. Et andet eksempel er, at sten- og jorddiger ofte ligger tæt på de dårligere jorder, der udstykkedes i små lodder til husmandsklassen.

Mange diger og gærder er blevet sløjfet i tidens løb. Nogle er fjernet ved marksammenlægninger, andre er brugt ved anlæg af veje og til husbygning. De tilbageværende diger henligger i vidt forskellig bevaringstilstand. Mange er skadet af afbrænding, overkørsel og tæt pløjning (især farligt for jorddigerne). Nogle er tæt tilgroede som følge af ophørt græsning, mens andre er dækket af jordpålejring. Endelig er diger i bebyggede områder ofte omsat (endda med nye materialer) eller indgår i anlæg og beplantninger f.eks. ved kirkerne. I den følgende beskrivelse af de forskellige digetyper vil alle de registrerede varianter blive omtalt.

Definition

Der findes ingen entydige definitioner af begreberne, hverken i daglig tale eller i den sparsomme litteratur. Betegnelserne "dige" eller "gærde" er de mest anvendte, og "dige" er her valgt som udgangspunkt i typebeskrivelserne. Dige kan være fællesbetegnelse for alle typer, uanset om der er anvendt sten eller ej. Registreringen har også vist, at dimensionerne på de forskellige typer, bortset fra "mur" og "andet", generelt har et absolut maksimum og minimum, der ligger tæt på hinanden.

I diger består kernen næsten altid af jord. Diger kan deles i 3 typer, der har fået betegnelsen: ensidigt stendige, tosidigt stendige og jorddige. Betegnelsen stengærde er anvendt om den type, der udelukkende består af sten - også i kernen - uden at stenene er føjet sammen ved hjælp af bindemiddel. Antallet af digetyper kunne være tocifret, hvis der både skulle tages hensyn til funktion, alder, beliggenhed, opbygningsmetode og materialevalg. Det ligger dog ikke inden for denne rapports rammer at beskrive alle disse typer, hvoraf man i flæng kunne nævne flintediger, grøftediger, lyng- og græstørvsdiger, tangdiger, faskinegærder, flette- og grengærder, herunder brud-, vinde-, styl- og halvgærder.

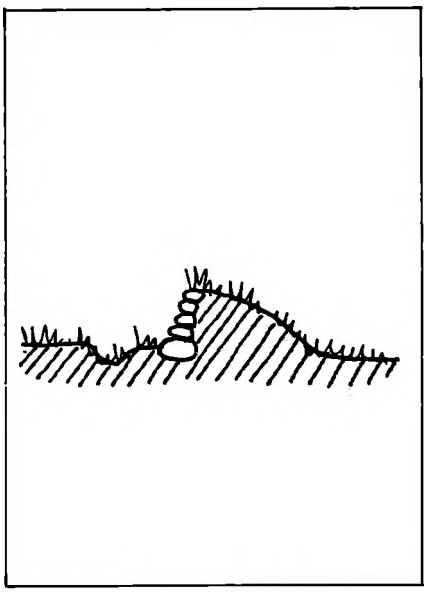

1. Ensidigt stendige med grøft

Ensidigt stendige (1) er den mest udbredte stendigetype. Den er hyppigt anvendt i skovbryn, men ses også ofte som udskiftningsdige. Desuden er den ofte anvendt til parkdiger, toftediger samt til ejerlavs- og sognegrænser. Ensidigt stendige er i princippet et jorddige, hvor den ene side er blevet stensat og derfor er stejlere end den anden ("bagside"). Ligesom jorddiget er det ensidige stendige normalt bredere end det er højt. Den stejle stenside er, uanset højden, nok til at holde kreaturer ude fra indhegningen. Ensidige stendiger kan have bagside i niveau med omgivelserne eller være en stensat grøft. Sådanne registreres også. Der kan være grøft på den ene side eller på dem begge, hvilket er typisk for mange skovdiger.

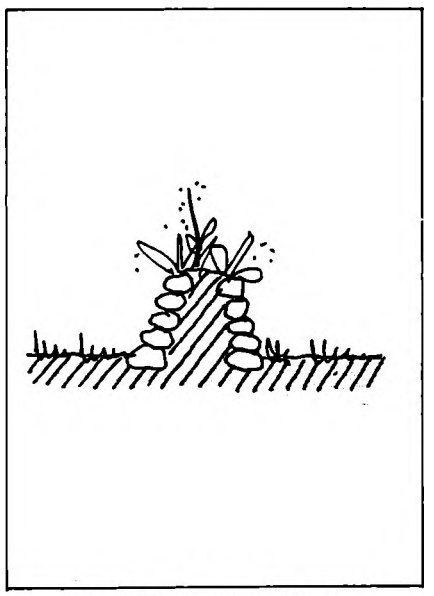

2. Tosidigt stendige

Tosidigt stendige (2) er ikke nær så udbredt. Det findes f.eks. i gamle (kongelige) jagtskove, eller hvor skovdiger er ført igennem sumpet terræn, samt enkelte steder som udskiftnings- eller herregårdsdige. Typen har også været anvendt omkring kirker, men er nu omsat de fleste steder ved anvendelse af nye sten og/eller bindemiddel. Tosidigt stendige benævnes undertiden "kassegærde" eller "kassemur", på grund af den firkantede, "kasseformede" profil. Tosidigt stendige består af to stensatte sider, hvor imellem der er en kerne, der oftest består af jord med græstørv lagt på toppen. Kernen kan også indeholde skærver eller småsten, oftest blandet med jord. Dette kan i nogle tilfælde afgøres ved en spydprøve. Hvis kernen indeholder mange sten, kan det være svært at afgøre, om der er tale om et tosidigt stendige eller et stengærde. Tosidigt stendige kan have grøfter på én eller på begge sider, men det sidste blev kun observeret ganske få gange under registreringen. Materialet kan være kløvede eller ukløvede marksten - eller begge dele. Pænere tilhuggede sten kan f.eks. findes i kirkediger. Tosidige stendiger er ofte ligeså så høje som brede, velbevarede skovdiger (f.eks. Store Dyrehave) kan endda være højere, end de er brede.

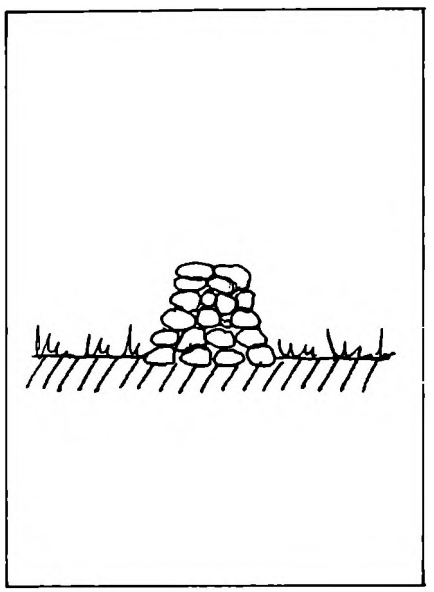

3. Stengærde

Stengærder (3) er kendetegnet ved at være opbygget af sten på sten helt fra den oprindelige jordoverflade. De største sten er normalt lagt nederst. Stengærder er altså ikke et tosidigt stendige med en kerne af (lige så store) sten. Stengærder er sjældent højere end brede. Hvis det alligevel er tilfældet, er der som regel anvendt bindemiddel. Stengærder har sjældent grøfter (ikke observeret). Med tiden kan stengærder udfyldes med jord i hulrummene mellem stenene som følge af nedbrydning af plantemateriale og lignende eller ved direkte jordpålejring. Diget er herefter ikke længere "tørt". Denne udvikling er observeret på flere af de stengærder, som er udskiftningsdiger, hvorimod de fleste af dem, som er toftediger og kirkegårdsdiger, er holdt "tørre". Materialet er normalt marksten, der evt. er kløvede. En enkelt række af sten, lagt i forlængelse af hinanden, regnes ikke for stengærde. Det benævnes "stenrække" og henføres til typen "andet".

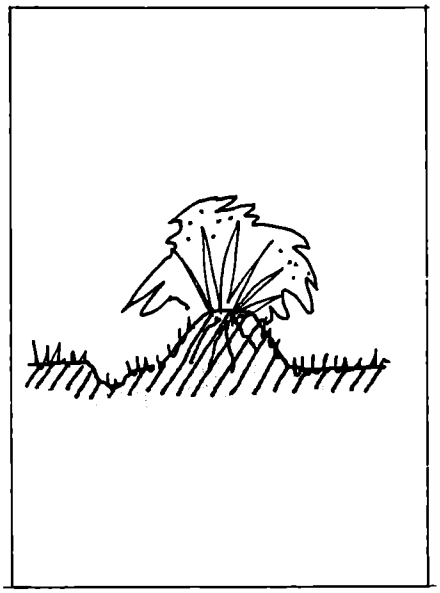

4. Jorddige med grøft

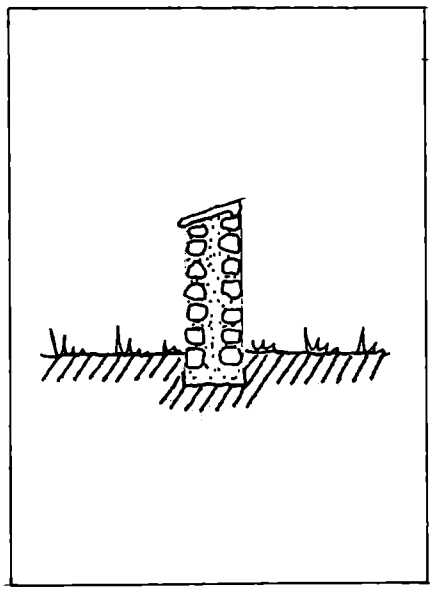

5. Stenmur opmuret med mørtel

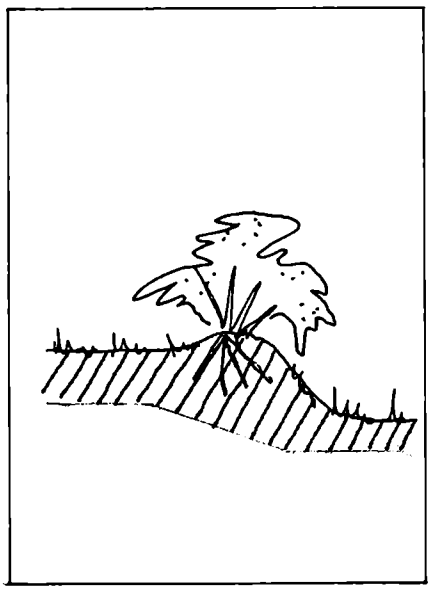

6. Skrænt ved niveauforskel

Jorddiger (4) består blot af en opkastet vold. Nogle ældre jorddiger kan oprindeligt være opbygget af græstørv. Jorddiger har oftest en mindre stejl hældning end stendiger og -gærder. I enkelte tilfælde er dog registreret næsten kasseformede jorddiger, f.eks. ved Ledreborg i Lejre Kommune. Det ses sædvanligvis kun omkring herregårde, eller hvor ler eller lerjord er et let tilgængeligt materiale. Jorddiger kan også bestå af sand og/eller lyngtørv, og de er derfor sjældent markante, men kun med ringe hældning. Jorddiger er den mest udbredte digetype. Den findes både i skovbryn, som udskiftningsdige, og i ejerlavs- og sognegrænser. Der findes næsten altid grøft på den ene side eller endda på begge sider.

Mur (5) er anvendt som betegnelse, når der ved opbygningen er anvendt bindemiddel i alle mellemrum mellem stenene, eller når der er tale om en direkte opmuret "væg" af mursten eller tilhuggede sten. Mur har meget sjældent grøft og holdes normalt helt fri for vegetation. Mur er typisk for kirkegårdsdigerne, kun sjældent er de anvendt som park- eller toftediger, og her falder de som regel uden for registreringens formål.

Af andre typer (6), som er registreret, kan nævnes "stenrække", "stenvold" (aflang røse), markskel og niveauforskel (skrænt). Den mest almindeligt observerede af disse er "skrænten", som er en brat forskel i niveau, når den indgår i et digeforløb. Da hele diget oprindeligt kan have været opkastet som et jorddige og siden, f.eks. ved pløjning, er blevet en niveauforskel, er "skrænt" medtaget som type. Desuden kan det fremgå af kortstudierne, at sådanne skrænter ligger i udskiftningslinierne. Stenrækker og stenvolde er oftest observeret som opfyldning af brud i gamle diger, formentlig som en praktisk løsning på problemet med nyfremkomne marksten af alle størrelser. Markskel er her anvendt om svage forhøjninger imellem marker, især når de er bevoksede, men ikke meget højere end en plovfure - det kan oprindeligt have været jordvolde. Alle disse typer har kun sjældent grøfter, og de ses næsten kun i forbindelse med udskiftningsdiger.

3.7 Lav (lichéner) på stendiger

Stendigers betydning for lavfloraen

Laver er en plantegruppe, der stiller specielle krav til deres voksesteder. Nogle arter er jordboende f.eks. rensdyrlav, men de fleste vokser enten på træer eller på sten. I Danmark findes de stenboende laver enten på klipper, fritliggende sten eller på stendiger. Efter istiden var Danmark overstrøet med sten, men idag findes fritliggende sten næsten kun langs kysterne. Her bevirker saltpåvirkningen, at mange lavarter ikke kan eksistere. Derfor er stendigerne eneste mulighed i hovedstadsregionen som voksested for mange af de danske lavarter.

Stendiger med veludviklet lavflora

På gode stendiger vokser ofte over 40 arter af lav. Sådanne stendiger vil som regel også rumme mange arter af mosser. En betingelse for et højt artstal er, at der findes både helt lyseksponerede flader til de lyskrævende arter og svagt skyggende partier til de let skyggetålende arter. Lavfloraens sammensætning er også afhængig af stenarterne, og et stendige opbygget af flere forskellige stenarter er særlig artsrigt. Det ideelle stendige for laver er på sydsiden fri for jord, anden vegetation og skygge fra træer og buske. På nordsiden findes optimale forhold for skyggetålende laver, når der ikke er anden vegetation end mosser. De skyggetålende laver findes også på andre eksponeringer af stendiget, når der findes en let skygge fra træer. Krat af Brombær, Vedbend eller Slåen vil ligesom lavthængende grene af Bøg og Gran skygge laverne væk.

De fleste lavarter er i tilbagegang

Undersøgelser og kortlægning af den danske lavflora har vist, at mange arter er forsvundet og endnu flere er truet eller sårbare. Dertil kommer et stort antal, der er så sjældne eller er gået så stærkt tilbage, at de må betragtes som hensynskrævende. Årsagerne til tilbagegangen er mange og ikke altid fuldt klarlagte. Luftforureningen har spillet en stor rolle, men også ændringer på deres levesteder og mangel på egnede levesteder har decimeret den danske lavflora væsentligt. Mange stendiger er blevet nedbrudt og fjernet. De fleste andre er tilgroet i en grad, der er til ugunst for laverne, som skygges ihjel eller overvokses af græs og urter. Afstanden mellem egnede voksesteder er ofte så stor, at arterne har vanskeligt ved at sprede sig.

Aktuelle trusler

Den største trussel er skygge fra høje urter, træer og buske, der vokser langs stendigerne. Omsætning af stendiger kan også være en trussel mod lavfloraen, idet stenene ikke altid placeres i det nye stendige med den side udad, hvorpå laverne sidder. I afsnit 3.8 er beskrevet, hvorledes stendiger kan plejes. En del af plejeforanstaltningerne for laverne er også til gavn både for stendigernes kulturhistoriske værdi, mosser og blomsterplanter. Andre plejeforanstaltninger, som tilgodeser lavfloraen f.eks. afgræsning af stendigerne, pløjning helt ind til digerne og herbicidsprøjtning, er derimod i konflikt med de andre interesser og bør kun foretages efter nøje overvejelser.

3.8 Pleje af diger

Målsætning

Formålet med plejen er at bevare både diger og deres nære omgivelser i oprindelig tilstand, idet der samtidig tages hensyn til de biologiske interesser. Det er problematisk at give generelle retningslinier for plejen, da digerne sjældent er helt ens. Hvert dige må undersøges for både kulturhistoriske og biologiske værdier. Ved udarbejdelse af plejeplaner kan lægges vægt både på det karakteristiske og på det specielle.

Tilstand

Mange af Hovedstadsregionens diger har behov for pleje. De fleste er delvis sammenskredne, og nogle er med tiden blevet dækket af jord eller sand. Mange er påvirket af ændringer i driftsform, f.eks. ophør af græsning, manglende beskæring af vedplanterne eller tilførsel af kunstgødning og ukrudtsmidler. Desuden foretages ofte indgreb som gennembrydninger og henkastning af marksten og grenaffald.

Frilægning

For at genskabe digets oprindelige udseende kan det være nødvendigt at fjerne jord, græstørv, stenbunker m.v., for at lægge diget frit. Græstørv og anden plantevækst kan udgøre en del af digets oprindelige konstruktion, idet rødderne holder sammen på jorden. I så fald skal tørven selvfølgelig bevares i det oprindelige omfang. Desuden kan bevaringsværdige plantearter have indfundet sig senere, så vegetation og flora må undersøges inden en frilægning. Hvis den overskydende jord indeholder frø af bevaringsværdige plantearter, bør den genanvendes på stedet.

Restaurering

Sammenskredne diger kan udbedres eller genopbygges (omsættes), men bevarede dele bør så vidt muligt ikke berøres. Udbedring kan bestå i tilbagelægning af enkelte nedskredne sten og/eller forstærkning af jordpakningen (kerne eller bagvold). Sammenskredne strækninger genopbygges i nøje overensstemmelse med det oprindelig udseende. Det gælder både med hensyn til dimensioner, byggemetode, materialer samt en eventuel beplantning. Hvis de oprindelige materialer stadig er til stede bør de genanvendes, ellers bør materialer fortrinsvis tages fra digets umiddelbare omgivelser, f.eks. bør stedets egen jord anvendes af hensyn til et evt. indhold af plantefrø. Ved restaurering af stengærder bør de samme sten anvendes og placeres med den samme side udad af hensyn til eventuel lav- og mosvegetation. Der bør ikke anvendes mørtel og lignende, såfremt det ikke hører til det oprindelige gærde.

Beplantning eller kratrydning?

Mange diger er oprindeligt beplantede eller befinder sig i skovbryn, så vedplanter er en karakteristisk og bevaringsværdig del af diget. Hvis vedplanterne på og ved diget ikke holdes nede ved jævnlig beskæring eller vedvarende græsning, kan de mange steder brede sig som et krat, der bør fjernes. Der må dog tages hensyn til karakteristiske eller sjældne vilde arter af træer og buske samt ældre træer. Specielt hensyn må tages til de stynede Pile og Popler, hvor styningen skal gentages jævnligt, for at grenene ikke skal blive for store, så træet bryder sammen. Stærkt skyggende træer kan eventuelt erstattes af svagt skyggende arter som Eg, Ask eller Birk, der kan give tilstrækkelig skygge til at begrænse fremvæksten af tæt krat, men alligevel tillade en blandet vegetation af de mindre lyskrævende arter af urter og laver. Sådan beplantning kan f.eks. foretages umiddelbart bag ved diget eller på selve digeskråningen, men den må ikke komme for tæt på en eventuel stensætning, da rødderne kan skubbe stenene ud.

Urtevegetation

På diger uden tæt bevoksning af vedplanter kan der forekomme lyskrævende plantearter. Nogle af disse er karakteristiske overdrevsplanter, hvoraf mange arter er ved at være sjældne, andre er egentlig klippeplanter, der har fundet et fristed på stendigerne. Hvor en sådan værdifuld vegetation stadig findes, bør den bevares og evt. plejes, f.eks. ved kratrydning og vedvarende græsning - i det mindste på digets forside. Pleje i form af kratrydning skal gentages jævnligt, så den bedste form vil være at lade græssende dyr komme til diget. Hvis det er tilstrækkelig stejlt, vil dyrene ikke kunne træde diget i stykker. For at undgå dyretramp på selve diget, kan man stille et åbent hegn så tæt på diget, at dyrene kan nå igennem det og afgræsse siderne. Kunstgødning må ikke anvendes, da ekstra gødning fremmer væksten af mindre ønskelige arter på bekostning af mere bevaringsværdige arter.

Lavvegetation

En vigtig del af den lyskrævende vegetation på stendigerne består af arter af lav (lichener). Den kan plejes ved kratrydning og vedvarende græsning på og ved diget. Nogle arter er dog tilpasset halvskygge, så hvor der findes en artsrig lavflora under arter af mindre skyggende træer, må en kratrydning begrænses til digets forside og en udtynding på top og bagside. Ældre kirkegårdsdiger kan have en bevaringsværdig lavflora, og her bør stenene selvsagt ikke renses af. Ved omsætning bør stenenes lavdækkede side vendes udad igen.

Levende fortidsminder

Diger ved ældre bebyggelse kan også rumme arter af "Levende Fortidsminder", som kræver særligt hensyn. Det er fortidens kulturplanter, som har overlevet ved digerne, også selv om bebyggelsen måske er forsvundet. Hvor arter af levende fortidsminder er fundet, er den bedste pleje simpelthen at lade dem stå, eventuelt kan man begrænse den omgivende vegetation, så de ikke bliver skygget ihjel af mindre bevaringsværdige arter. Omkring de levende fortidsminder bør flammekastere og ukrudtsmidler ikke anvendes.

3.9 Øvrige resultater

Registreringen har haft til formål at registrere hovedstadsregionens digers nuværende udstrækning samt deres tilstand og type. Samtidig har det ved besigtigelsen været muligt også at indsamle andre oplysninger om de tilbageværende diger og deres omgivelser, bl.a. om deres vegetation og flora.

Sløjfede diger

Ved besigtigelsen viste det sig, at enkelte diger er fjernet siden Geodætisk Instituts seneste kortlægning (sløjfede). Disse er ikke registreret på skema, men det angives på referencekortene, at de ikke findes.

Oversete diger

Nogle diger findes på Geodætisk Instituts kort som levende hegn, men er alligevel fundet ved registreringen. Andre af denne type er overset. Diger langs veje kan også mangle på Geodætisk Institut's kort, men er sandsynligvis alle fundet og registreret. Desuden er mange diger inde i skove ikke kortlagt af Geodætisk Institut, og disse er kun undtagelsesvis registreret.

Nye diger

Nogle få diger af nyere dato er medtaget i registreringen. De fleste nye diger er dog (endnu) uden stor kulturhistorisk eller botanisk værdi. Nogle af disse, især kirkediger og toftediger, er formentlig sat på samme sted som et tidligere dige.

Tilgængelighed

For hvert dige findes oplysninger om tilgængelighed. Diger kan være beliggende langs offentlig vej, inkl. cykelstier, eller langs private skov- og markveje, hvor det eventuelt er tilladt at færdes til fods. Mindre stier, hvor man kun kan færdes til fods (eller til hest), kan ligge på eller ved diget. Disse stier er dog ikke altid offentligt tilgængelige. Ved evt. kommende fredninger vil det ud fra disse oplysninger være muligt at åbne adgang til "naturstier" langs diger.

Zoologiske iagttagelser

I løbet af registreringen er observeret dyr, især fugle på og ved digerne. Disse spredte iagttagelser kan dog næppe anvendes til at karakterisere digernes dyreliv. Rådyr, ræve og (påfaldende få) harer er set, samt enkelte egern, snoge, firben og en skovmår. Af fugle er finker, spurve, drosler og gulspurve hyppige i de levende hegn - især hvor der er mange bær og frugter. Mejser, gærdesmutter og spætmejser (hvor der er gamle træer) er ofte set i skovbryn. Mange andre fuglearter er mere tilfældige, d.v.s. ikke knyttet til bevoksningen på digerne, men alligevel observeret her. De fleste paddeobservationer er af "brune frøer" (i den sydlige del af Køge Kommune hovedsagelig springfrø), dog er lille vandsalamander to gange set ved et stendige. En dyreart af mulig kulturhistorisk betydning er vinbjergsneglen. Da dens tilstedeværelse kan tyde på historisk bebyggelse, er dens forekomst ved diger konsekvent registreret. Kun få insekter er noteret, dog kan det nævnes, at vi set bemærkelsesværdigt få dagsommerfugle.

Botanik

Ved registreringen af floraen på digerne er der fremkommet talrige nye oplysninger om forekomst af arter af planter i hovedstadsregionen. Der er dog kun gjort yderst få nyfund af sjældne eller ligefrem rødlistede arter. Der er især konstateret nye voksesteder for en række mindre almindelige plantearter, der oprindeligt er indført til Danmark, men som nu enten er fast etablerede i den danske natur (naturaliserede), eller som findes i stærkt kulturpåvirkede plantesamfund uden at sprede sig i betydende grad (forvildede). F.eks. er den indførte Mirabel langt almindeligere som plantet og naturaliseret, end det hidtil har været bemærket i litteraturen. Det samme gælder i nogen grad for andre plantede arter af træer og buske med bær og frugter, som spises af fugle, f.eks. arter af Dværgmispel (Cotoneaster), Glansbladet Hæg, Selje-Røn og Fjeld-Ribs.

Desuden er en anden gruppe af haveplanter ved at blive almindeligere i helt eller delvis naturlige plantesamfund, nemlig arter med vegetativ formering ved hjælp af under- eller overjordiske udløbere, som kan sprede sig bort fra steder, hvor der er smidt haveaffald. Det er f.eks. Japan-Pileurt, Have-Guldnælde, Skvalderkål, Liden Singrøn og Spansk Kørvel (Sødskærm). Af disse arter er især Japan-Pileurt og Have-Guldnælde til fare for en eventuel naturlig vegetation, da de er i stand til at overvokse og "kvæle" andre planter.

Endnu en gruppe af nyindvandrede planter er ved at blive almindelige i naturlige plantesamfund, nemlig arter med vindspredte frø. F.eks. Høst-Asters, Kæmpe-Bjørneklo, Kirtel-Dueurt, Canadisk Bakkestjerne, Sildig Gyldenris, Ahorn samt Navr nord for artens naturlige udbredelse. Af disse udgør Kæmpe-Bjørneklo det største problem, ikke kun fordi dens saft kan fremkalde en kraftig soleksem hos mennesker, men også fordi den kan kvæle al anden vegetation på sit voksested.